

6/2019

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
JUNIJ – ROŽNIK

Dacia Duster

Dacia. Zanesljiv partner GRZS.

www.dacia.si

Poraba pri mešanem ciklu: 5,221–8,507 l/100 km. Emisija CO₂: 137–192 g/km. Emisijska stopnja: EURO6C in EURO6Dtemp. Emisija NOx: 0,0161–0,0402 g/km. Emisija trdnih delcev: 0,00018–0,00222 g/km. Število delcev (x10¹¹): 0,01–0,27. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo novemu standardu meritev WLTP. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Več informacij o ponudbi, nakupu in pogojih nakupa je na voljo na dacia.si. Slika je simbolna. Renault Nissan Slovenija, d.o.o., Dunajska 22, 1511 Ljubljana.

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CII., št. 6

junij – rožnik

Lovlec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik dr. Arpad Kóvcs

Odgovorna urednica

Jasna Kovačič Siuka

Bojan Avbar, Franc Černigoi,
Leo Fabiani, dr. Boštjan Pokornj

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovlec izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7–8, ki je združena in izide v začetku julija.

Ta številka je izšla v 22.000 izvodih.

Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite po e-pošti v Wordovem formatu, uradne dopise pa podpisane in zigosane naknadno tudi po navadni pošti. Fotografije sprejemamo v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji (velikost 1–2 MB; 300 dpi); lahko tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovlec

Župančičeva 9 – p. p. 505

1001 Ljubljana

e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si

Tel.: (01) 24-10-922

Predstavitvene strani LZS:

<http://www.lovska-zveza.si>

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na e-naslov:

lovlec@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej.

Položnic ne pošiljamo. Preštetje besede in ustrezno vsoto nakažite na TRR Lvske zveze Slovenije: Nova ljubljanska banka,

d. d., št.: SI56 02010-0015687097;

SWIFT oz. BIC koda: LJBAS12X.

Sključ naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015:

SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

Foto: Milan Vogrin

IZ VSEBINE:

S. Žerjav:	Izvajanje določenih skupnih nalog usposobljenih članic	272
IZ DNEVNEGA TISKA		274
LOVSTVO		276
T. Smolej, M. Sever:		
R. Černe, S. Žerjav:	Uspešna doselitev prvih risov, Goruja in Doruja	276
B. Avbar:	5. junij, svetovni dan okolja	278
J. Kovačič Siuka:	11. Slovenski lovski dan: Spreminjanje in izgubljanje življenjskega prostora divjadi	280
Š. Vesel, D. Veternik:	Z odgovornim ravnanjem zagotovimo višjo raven biovarnosti v lovišču	287
RASTLINE IZ LOVSKIH REVIRJEV		292
T. Angerer:	Šentjanževka	292
LOVSKI NABOJI		293
G. Hodnik:	7 mm Remington magnum	293
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		296
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		297
M. Patrich:	Tavelika koza s Stropove police	297
LOVSKA ORGANIZACIJA		302
F. Rotar:	Sejmi Lov, Ribolov in Naturo 2019	302
P. Novak:	V Gornji Radgoni tudi slovenski ribiči in sokolarji	304
G. Bolčina:	2. Delovno srečanje predsednikov komisij oziroma predstavnikov usposobljenih članic, zadolženih za delo z mladimi	304
F. Rotar:	Divjačinske salame »dozorele« z oceno na sejmu Lov	305
F. Rotar:	Lovci in ribiči odlično vihteli kuhalnice	306
B. Žerdin:	V oponašanje jelenjega rukanja zmagal Janez Podkrižnik	307
S. F. Kropce:	Obnovitveno usposabljanje lovskih čuvajev 2019	307
B. Avbar:	Novi lovci ZLD Novo mesto	308
D. Vesenjaki:	14. Strelska liga Lvske zveze Maribor	309
B. Ačko:	Medobčinska strelska liga 2019	309
S. Batagelj:	70 let LD Čaven	310
JUBILANTI		311
MLADI IN LOVSTVO		312
M. Kišek:	Zlata Valentina in srebrna Lucija	312
LOVEC ZA MLADE ALPSKI SVIZEC (Marmota marmota)		313
LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE		314
LOVSKI OPRTNIK		315
N. Stanojevič:	Lovski krst mlade lovke Janje Klinčar	315
R. Bogatec:	Lovlec vidi marsikaj	316
L. Stopar:	Nova preža, krmišče in solnici v LD Pogorevc	316
P. Nared, K. Blažinčič:	Zgodba dveh pobratenih lovskih družin	316
M. B.:	Ris(in)ja in lovka	317
M. Toš:	Napoleon Bonaparte	318
Žan, Eva:	Divjačinska mesna štruca z grahovim pirejem	318
V SPOMIN		319
LOVSKA KINOLOGIJA		320
B. Tucovič:	Že petnajstič Arkov memorial	320
Dina:	Sem Dina in to je moja zgodba	320
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	321

SLIKA NA NASLOVNICI:

Divja mačka – *Felis silvestris*

Foto: Lojze Skvarča

Na računalnik natipkane prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovlec@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljajanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lvske zveze Slovenije.

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5. – 31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9. – 31. 12.

mladica:

1. 5. – 31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8. – 31. 12.

košuta:

1. 9. – 31. 12.

teleta:

1. 9. – 31. 1.

junica, lanščak:

1. 7. – 31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8. – 31. 12.

košuta:

1. 9. – 31. 12.

teleta:

1. 9. – 31. 1.

junica, lanščak:

1. 7. – 31. 1.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8. – 28. 2.

ovca:

1. 8. – 31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8. – 31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8. – 31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1. – 31. 12.

svinja:

1. 7. – 31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1. – 31. 12.

Poljski zajec

1. 10. – 15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11. – 28. 2.

Jazbec

1. 8. – 31. 12.

Lisica

1. 7. – 15. 3.

Šakal*

1. 7. – 15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8. – 31. 3.

Navadni polh

1. 10. – 30. 11.

Alpski svizec

1. 9. – 30. 10.

Pižmovka

1. 1. – 31. 12.

Nutrija

1. 1. – 31. 12.

Fazan

1. 9. – 28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9. – 15. 11.

Raca mlakarica

1. 9. – 15. 1.

Šoja

1. 8. – 28. 2.

Sraka

1. 8. – 28. 2.

Siva vrana

1. 8. – 28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

* Po monitoringu

Izvajanje določenih skupnih nalog usposobljenih članic

Srečko Žerjav,
direktor Strokovne službe
Lovske zveze Slovenije

Učinkovito delovanje Lovske zveze Slovenije (LZS) in izpolnjevanje z istim zakonom naloženih nalog v javnem interesu na področju celotne države je nemogoče zagotoviti z osmimi zaposlenimi v Strokovni službi LZS in prostovoljci, ki naj bi občasno dopolnjevali zaposlene. Zato je Upravni odbor LZS v marcu 2011 sprejel Pravilnik o financiranju določenih skupnih nalog usposobljenih članic LZS. V njem je najprej opredelil pogoje, ki jih morajo izpolnjevati območne zveze ali druge članice LZS, da pridobijo status usposobljene članice. Pogoji zagotavljajo njihovo usposobljenost za izvajanje nalog, ki jih LZS prenese nanje in tako pomembno prispevajo k uspešni realizaciji skupnih ciljev lovske organizacije kot celote. Po preverjanju usposobljenosti prijavljenih kandidatov so podpisali za obe strani zavezujočo pogodbo in v njej opredelili medsebojne obveznosti in pravice. Za izvajanje skupnih nalog je navedeni pravilnik predvidel tudi finančna sredstva, ki jih izločimo neposredno iz pobranih članarin LZS. Polovico sredstev usposobljene članice prejmejo v začetku februarja za opravljanje rednih administrativnih nalog med letom, preostanek pa za izvedbo razpisanih nalog, ki jih predlaga sedem strokovnih komisij LZS. Te komisije pripravijo vsebino razpisov za izvedbo skupnih nalog na regionalnem nivoju, pri čemer izbirajo teme glede na potrebe LZS, članic ali specifična aktualna dogajanja v tekočem letu. V osnutkih razpisov opredelijo vsebino, kvalificirane izvajalce, rok, do katerega jih je treba izvesti in poslati poročilo o izvedbi, in seveda višino za to predvidenih sredstev ter njihovo delitev med usposobljene članice – izvajalke. Velikost in razporeditev sredstev drugega dela po komisijah pa sta v pristojnosti Upravnega odbora LZS. Tako zadnja leta Komisija za izobraževanje LZS razpolaga s 35 odstotki, Komisija za lovsko strelstvo in lovsko orožje

ter Komisija Mladi in lovstvo s po 18 odstotki, Komisija za lovsko kulturo in odnose z javnostmi z 10 odstotki, Komisija za upravljanje z divjadjo in Komisija za lovsko kinologijo s po 8 odstotki ter Komisija za lovski informacijski sistem s preostalimi tremi odstotki razpoložljivih sredstev.

Kot je že iz delitve sredstev med komisijami razvidno, ima prednost izobraževanje in tako je že vrsto let. V prejšnjih letih smo prek razpisov izvedli izobraževanja za usposobljene osebe za prvi pregled uplenjene divjadi, pravilno pripravo divjačine, lovovodje, mentorje, ocenjevanje škode po divjadi, ocenjevanje lovskih trofej, varno ravnanje z motorno žago, odnose z javnostmi, o lovskih šegah in običajih, za praporščake, odgovorne osebe upravljavk lovišč, vodenje disciplinskih postopkov in v zadnjih letih o afriški prašičji kugi. Če jim prištejemo še naša preostala, redna izobraževanja, v zadnjih štirih letih na leto na različnih lokacijah po Sloveniji organiziramo povprečno 140 izobraževanj, v katera se vključi skoraj 5000 slušateljev. To so brez dvoma impozantne številke, ki na eni strani potrjujejo pravilnost izbora ponujenih izobraževanj, na drugi pa veliko željo lovcev za pridobivanje novega znanja. Brez dvoma številke tudi potrjujejo trditev, da smo, kljub relativno visoki povprečni starosti članov članic, učeča se organizacija.

Glede na dodeljeno višino sredstev sledita Komisija za lovsko strelstvo in lovsko orožje ter Komisija Mladi in lovstvo. Prva je v prejšnjih letih razpisala izvedbe nadaljevalnih usposabljanj za varno ravnanje z orožjem, izpite za strelske sodnike in izbirne tekme za državno prvenstvo ter letos šolo za streljanje v kategoriji kompak. Največji odziv so imeli razpisi za izvedbe izbirnih tekem strelskih ekip volilnih okolišev za državno prvenstvo in očitno pomembno prispevali k večji aktivnosti strelcev na regionalnih nivojih, saj jih izvaja skoraj tri četrtine usposobljenih članic. Tudi nadaljevalno usposabljanje za varno ravnanje z lovskim orožjem ima med usposobljenimi članicami lep odziv, saj se očitno zavedajo preventivnega pomena tega usposabljanja.

Komisija Mladi in lovstvo pripravlja razpise na dveh nivojih: prvi so namenjeni usposabljanju mentorjev in drugih, ki delajo z mladimi, drugi pa neposredno mladim. Tu gre za eno-, dvo- ali tridnevne taborne mladitve, ki so jih še pred sprejetjem tega pravilnika prvi začeli izvajati v Prekmurju. Večdnevni tabori so zelo dobro pripravljeni in vsebinsko bogati in mladi so jih zelo lepo sprejeli. Pripravlja jih vedno več usposobljenih članic, ki prek njih predvsem učencem osnovnih šol predstavljajo naravno okolje in prostoživeče živali. Prav zaradi vedno večjega zanimanja mora komisija razmisliti o njihovi nadgradnji in

zaradi njihovega velikega pomena tudi poiskati možnosti za dodatno financiranje.

Komisija za lovsko kulturo in odnose z javnostmi je v zadnjih letih pripravljala razpise za promocijo slovenske lovske kulture v zamejstvu, likovne in fotografske kolonije, osnovne in nadaljevalne tečaje za rogistice in oponašalce jelenjega rukanja ter filmske delavnice. Odzivi na razpise so bili različni in nekateri razpisi te komisije so v zadnjih dveh letih ostali celo brez izvedb, kar kaže na potrebo po novih idejah glede razpisanih vsebin. Pri izvedenih so bila najbolj obiskana predavanja o lovskih šegah in običajih, in sicer z do devet izvedb, sledijo tečaji oponašanja jelenjega rukanja in dvodnevne likovne kolonije.

Komisija za upravljanje z divjadjo celoten razpoložljivi znesek nameni razpisom za revitalizacijo populacij male divjadi. To so kompleksni razpisi, ki imajo že vsa leta rdečo nit v nadaljevanju in nadgradnji doseženega. Tako udeleženi usposobljenim članicam omogočajo, da uspešno urejajo in nadgrajujejo predvsem nadomestne habitate za malo divjad.

Komisija za lovsko kinologijo že vsa leta prek razpisov zagotavlja financiranje tridnevnega usposabljanja vodnikov krvosledcev in tako tej, z zakonom predpisani dejavnosti vsako leto zagotavlja nove vodnike. Zadnja leta so potekala tudi usposabljanja za delo z jamarji, goniči in ptičarji. Prav tako smo prek razpisov pridobili štiri skoraj enourne filme o lovski kinologiji in nekaterih vrstah lovskih psov, ki so pomembni tako za izobraževanje lovcev kot širšo promocijo te naše dejavnosti.

Glede na omejena sredstva, ki jih ima Komisija za lovski informacijski sistem, jih smiselno namenja izključno za dopolnilna izobraževanja za informatike v lovskih družinah. Na njih predstavijo na novo uvedene module v sistemu Lisjak, rešujejo težave, s katerimi se informatiki srečujejo pri svojem delu, ter obravnavajo pobude za spremembe in dopolnitve sistema.

Če pregledamo in združimo vse statistične podatke z izkušnjami, ki smo jih skozi leta nabrali pri izvajanju tega pravilnika, lahko brez dvoma zaključimo, da naša lovska organizacija kot celota deluje uspešno. Pri tem podrobnejši pregled opravljenih nalog pokaže precej pestro sliko: nekatere območne zveze vsako leto izvedejo številne razpisane naloge, in sicer do največ deset, druge pa za to nimajo zanimanja in izvedejo le po eno. To na eni strani res pomeni, da slednje iz razpisov pridobijo zelo malo finančnih sredstev, zgolj nekaj sto evrov, druge pa tudi več kot šest tisoč! Na drugi pa tudi, da prve članom svojih članic nudijo zelo malo možnosti za pridobitev novega in nadgradnjo obstoječega znanja ter s tem pogoje za boljše in učinkovitejše delovanje lovskih družen. To tudi pomeni, da se nekaterim območnim zvezam ni treba truditi za pridobitev dodatnih finančnih sredstev, saj jim že sama članarina zagotavlja lagodno delovanje. Lovci, ki se želijo dodatno izobraževati, se morajo zato odpraviti na izobraževanje v sosednje območne zveze.

Na koncu tega pregleda lahko ugotovimo, da je še vedno možnost za boljše in učinkovitejše izvajanje prenesenih nalog. Tako velja razmisliti o ustrežnejši rešitvi, ki bi izvajanje razpisanih nalog enakomerneje porazdelila po državi, k čemur lahko prispeva tudi nekoliko spremenjena delitev sredstev za razpise med upravičene komisije. Brez dvoma morata imeti prednost izobraževanje in delo z mladimi, čeprav je težko odreči sredstva tudi preostalim komisijam, saj gre za dejavnosti, ki so pomembne za našo organizacijo.

»Še vedno je možnost za boljše in učinkovitejše izvajanje prenesenih nalog. Tako velja razmisliti o ustrežnejši rešitvi, ki bi izvajanje razpisanih nalog enakomerneje porazdelila po državi, k čemur lahko prispeva tudi nekoliko spremenjena delitev sredstev za razpise med upravičene komisije.«

Foto: Lojzi Avsenik

Foto: Janez Popež

PSA SMRTNO RANILA SRNO, LASTNIKI PA V BEG

VEČER, 2. 4. 2019 (Jasmina Cehnar) – V nedeljo, 31. marca 2019, zjutraj se je v mariborskem Mestnem parku, natančneje pri Kličku, na začetku gozdne poti ob ribniku, zgodila prava grozljivka. »Psa pasme hrt sta pred našimi očmi brutalno napadla srno, lastniki in psa so zbežali ter srno pustili, da se muči. Srno je moral lovec pokončati. Obvestili smo policijo in upamo, da najdejo lastnike psov in jih primerno kaznujejo,« je na svojem profilu Facebook opisala Maša Vesenjaki Šlamberger, ki je krvavo dogajanje opazovala med sprehodom s svojo družino. »Srno sta psa nenormalno pogrizla po vratu, ji zlomila sapnik, zaradi česar je močno hropla. Bila je v agoniji, mučila se je, trpela. S seboj sem imel malokalibrsko orožje, s katerim sem jo lovsko pravično pokončal. Šlo je za lanskega mladiča ženskega spola, ki bo v lovišču zelo manjkal,« je pretresljiv dogodek opisal Benjamin Metličar, starešina LD Malečnik - Košaki. Ustreljeno žival so odpeljali v hladilnico lovske družine, od tam jo bo higienska služba s Ptuja

odpeljala v uničenje. Zadevo so po informacijah sogovornika predali lovskemu in ribiškemu inšpektorju, neodgovornega lastnika psov pa bi lovci lahko tudi tožili, vendar tega ne bodo storili, ker ga bo, če ga bo policija našla, po žepu že tako udarila visoka denarna globa. Prosto spuščanje psov v naravo ni dovoljeno, kršitelji so kaznovani s precej visokimi globami, od 420 do 1200 evrov, globa za sprehanje psa brez povodca na javnem mestu pa znaša 200 evrov.

IZOBRAŽEVALNO-NARAVOVARSTVENI CENTER BO POD ŠMARJAMI

PRIMORSKE NOVICE, 13. 4. 2019 (Nataša Hlaj) – V prihodnjem centru bo med drugim strelišče za glinaste golobe in strelišče za malokalibrsko puško in pištolo, omogočili pa bodo tudi virtualno precizno streljanje na posamezno vrsto divjadi, da bi lahko lovci vadili, kako preprečiti prevelike muke živalim pri odstrelu. Na zunanjem delu bodo posadili domorodna drevesa, uredili rov z labirinti za pse jamarje, ki so izurjeni za lov na lisice, kune in jazbece. Opremili ga bodo s kamero, da bodo lahko

opazovali, kako se psi orientirajo v rovih. V učnem parku bo gozdna lovška pot z opazovalnico, krmilnico, kalom in solnico za parkljasto divjad. Tudi v območje krmišča bodo namestili kamero, saj želijo pridobiti informacije, katere vrste divjadi se bodo ponoči zadrževale tam. V večnamenski stavbi bo multimedijška učilnica, na ogled pa bodo tudi dermoplastični preparati divjadi in ptic, zlasti domorodnih vrst. »Temeljna naloga centra bo izobraževanje lovcev, šolske mladine, naravovarstvenikov, načrtovalcev letnih planov lovišč ter izvedba tečajev za pripravo lovskih pripravnikov na opravljanje teoretičnega dela lovskega izpita,« je pojasnil predsednik koprške lovske zveze Fabio Steffe. Novo središče ne bo namenjeno samo lovcem, temveč tudi domačinom in obiskovalcem, predvsem pa otrokom in mladini. Steffe je povedal, da bodo prav delu s slednjimi namenili veliko pozornosti.

PODRAVJE: NAPADI ŠAKALOV NISO POTRJENI

ŠTAJERSKI TEDNIK, 23. 4. 2019 (Senka Dreu) – O šakalu je pred številnimi lovci, ki

so se zbrali v Juršincih, govoril dr. Ivan Kos, predsednik Komisije za upravljanje z divjadjo pri Lovski zvezi Slovenije. To je domorodna evropska vrsta, ki pa se je zaradi volka, šakalovega največjega naravnega sovražnika, in toplejšega vremena do nedavnega bolj naseljevala na obalah Sredozemlja in Črnega morja. Zadnjih 60 let se spet pojavlja v Sloveniji, k nam se je razširil z Balkana. Njegova populacija se hitro veča; najdlje ga poznajo na Krasu, vse več primerkov pa je najti že tudi v Prekmurju in na Štajerskem. Gre za zlatega ali navadnega šakala, ki po velikosti sodi med lisico in volka. Po Kosovih besedah moramo razloge za njegovo vrnitev v naše kraje iskati predvsem v dveh dejstvih: da smo v Evropi v 20. stoletju tako rekoč iztrebili volka in da so podnebne spremembe toliko segrele ozračje, da so ustvarile šakalu ugoden življenjski prostor. »Šakal je v prvi vrsti mrhovinar, saj se hrani predvsem z ostanki domačih in divjih živali, je pa tudi plenilec glodavcev in drugih malih sesalcev. Ali se loti tudi srnjadi, lahko za zdaj samo domnevamo, saj dokazov za to še nimamo. Hrvati so v večji raziskavi proučevali vsebine želodcev povoženih šakalov in v njih niso našli sledi srnjadi, prav tako niso zaznali ško-

de na domačih živalih. V Sloveniji je bilo doslej odstreljenih sedem primerkov, sicer smo za analize imeli na voljo kakšnih 30 trupel povoženih šakalov.«

V GORNJI RADGONI ZBRANI LJUBITELJI LOVA, RIBOLOVA IN NARAVE

VESTNIK, 12. 4. 2019 (Ines Baler) – Predsednik Lovske zveze Slovenije mag. Lado Bradač je ob odprtju sejmov Lov, Ribolov in Naturo med drugim povedal, da bodo v kratkem naselili risa, ki so ga ujeli v tujini: »V Loškem potoku ga bomo izpustili, da se bo paril s slovenskimi samicami in upamo, da bomo uspeli ohraniti to vrsto. Predvidevamo pa, da bomo v skupnem mednarodnem projektu s Hrvaško naselili še devet risov.« Zavrgel je očitek, da je ris v Sloveniji izumrl zaradi krivolova, saj se je s pomočjo znanosti izkazalo, da se je to zgodilo zaradi parjenja v sorodu. Na ohranjanje narave in prijazen odnos do nje je opozoril tudi župan Občine Gornja Radgona Stanislav Rojko, ki je simbolično dejal, da moramo nehati žagati vejo, na kateri sedimo. Sicer pa je sejem-

ski trojček po njegovih besedah namenjen tudi iskanju odgovorov, kako se lotevati globalnih in lokalnih okoljskih težav. O letošnjih sejmih Lov, Ribolov in Naturo so obširno poročali tudi drugi tiskani in elektronski mediji, še posebno Večer, MMC RTV SLO, 24ur.com, POP TV, Radio Slovenske gorice in Radio Maribor.

ŠTEVILO MEDVEDOV SE BO DO NADALJNEGA POVEČEVALO

DNEVNIK, 25. 4. 2019 (Andraž Rozman) – Potem ko je upravno sodišče delno ugodilo okoljevarstveni organizaciji Alpe Adria Green, ki v tožbi proti vladi izpodbija odlok o odvzemu rjavega medveda iz narave, so že znani prvi odzivi na sodbo. Le-ta določa, da do izvedbe ponovnega postopka, ki ga mora izpeljati vlada, odstrela rjavega medveda ne bo. Odlok, ki ga je vlada sprejela lani in ga bo morala zdaj popraviti, sicer določa odvzem 200 osebkov (175 z odstrelom) rjavega medveda do 30. septembra letos, česar pa zdaj ne sme izvajati. Sodišče je odpravilo le prilogo odloka, v kateri je bilo določeno, koli-

ko medvedov je treba odstreliti. Sodišče meni, da je vlada napačno uporabila materialno pravo. Kot je zapisalo sodišče, določitev števila medvedov za odstrel (ne samo na območju izjemne prisotnosti ter na prehodnem območju) nima potrebne povezave z vidika družbene sprejemljivosti, ugotovljene prek (subjektivnih) mnenj prizadetih interesnih skupin in tudi z vidika upravljanja škode, ki jo povzročajo medvedi. Sodišče meni, da mora biti odvzem omejen na le nekatere medvede, in sicer na konkretnih območjih in ob upoštevanju Direktive o habitatih. To torej ne pomeni, da medvedov ne bodo odvzeli iz narave, le vlada mora po navodilih sodišča še enkrat pripraviti prilogo odloka, kar pomeni, da se bo odstrel zavlekel. Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije so ogorčeni, saj menijo, da bo taka odločitev privedla do blokade upravljanja medvedje populacije. »Še nikoli si v delovni skupini za upravljanje zveri, ki je bila imenovana na Ministrstvu za okolje in prostor, nismo bili tako enotni glede števila odvzema medveda. Z višino odvzema smo se strinjali tako deležniki iz stroke kot deležniki drugih interesnih skupin,« so zapisali na zbornici, kjer trdijo,

da se bo število medvedov zdaj povečalo.

GROZLJIVI PRIZORI POKLANIH ŽIVALI SREDI LJUBLJANE: TUKAJ IMATE, PA VOHAJTE

SLOVENSKE NOVICE (N. SK.) in STA 26. 4. 2019 – Pred Ministrstvom za okolje in prostor so se zbrali jezni kmetje, ki opozarjajo na številne pokole domačih živali, ki se zaradi volkov in medvedov vrstijo na podeželju. »Republika Slovenija in Ministrstvo za okolje in prostor, kot nosilec upravljanja z velikimi zvermi, po mnenju slovenskih kmetov slabo gospodarita s populacijo rjavega medveda in volka,« so prepričani v Sindikatu kmetov Slovenije. Kot pravijo, se zveri tudi čez dan sprehajajo po vaseh, v znamenje protesta pa so pred Ministrstvom za okolje in prostor protestno pripeljali ostanke zadnjega pokola domačih živali. »Slovenski kmetje zahtevamo, da Ministrstvo za okolje in prostor takoj začne aktivno upravljanje populacije,« so jasni v sindikatu.

Pripravil:
dr. Marjan Toš

Foto: Marjan Artnak

USPEŠNA DOSELITEV PRVIH RISOV, GORUJA IN DORUJA

Populacija risa, ki si jo delita Slovenija in Hrvaška, je trenutno izredno majhna in izolirana, njeni osebki pa so si med seboj zelo sorodni, zaradi česar ji grozi ponovno izumrtje. Potem, ko je ris v začetku 19. stoletja na tem območju izumrl, so lovci in strokovnjaki za velike zveri leta 1973 v dinarske gozdove naselili šest osebkov. To je bila ena najuspešnejših ponovnih naselitev velike zveri na svetu, a se je populacija kljub temu na začetku 90-ih let ponovno začela zmanjševati.

Foto: Vedran Sliječević, LIFE Lynx

Izpust risa Doruja na Hrvaškem 4. maja 2019

Foto: LIFE Lynx

Goru v ogradi v Loškem Potoku

Pomen doselitve osebkov iz genetsko stabilne in številčnejše karpatske populacije

Dolgotrajna izoliranost in majhna številčnost populacije sta privedli do parjenja v sorodstvu, enega glavnih dejavnikov, ki v zdajšnjem času ogrožajo populacijo risa. Ocenjujemo, da na območju Slovenije živi od 15 do 20 osebkov. Za ohranitev populacije je ključnega pomena znižanje stopnje sorodnosti z doselitvijo zdravih osebkov iz neogrožene, genetsko stabilne in številčnejše karpatske populacije.

Delo projektne skupine *LIFE Lynx* je bilo poplačano, ko se je 12. februarja 2019 v zabojno past, postavljeno na območju romunskega **Naravnega parka Putna Vrancea**, ujel 23 kg težak in okoli pet let star risji samec, ki so ga poimenovali **Goru**. Kasneje se mu je v romunski karanteni pridružil 21 kg težak samec, star približno štiri leta, ki je dobil ime **Doru**. Konec aprila so risa Goruja pripeljali iz Romunije v prilagoditveno oboro v Sloveniji. Za prevoz je poskrbela izkušena ekipa za transport živih živali iz **ZOO Ljubljana** in **Zavoda za gozdove Slovenije**. Ris je nato dobra dva tedna bival v prilagoditveni obori v Loškem Potoku. Zanj so v tistem času skrbeli lokalni lovci iz **LD Loški Potok** skupaj z odgovorno veterinarico in člani projektne ekipe. Na tak način so zmanjšali možnosti, da bi ris po izpustu odtaval daleč stran od mesta izpusta in ostal brez stika s sovrstniki.

Za prevoz drugega risa iz Romunije na Hrvaško so poskrbeli hrvaški projektni partnerji v sodelovanju z **ZOO**

Zagreb. Risa so takoj po prihodu v hrvaški **Narodni park Risnjak** izpustili v naravo v začetku maja.

*Tadeja Smolej,
Maja Sever,
Rok Černe,
Srečko Žerjav*

Foto: Tadeja Smolej

Risa so imeli čast v naravo izpustiti pripadniki lovske organizacije Stanko Anzeljc in Janez Sterle iz LD Loški Potok ter Maks Konečnik, ki je že leta 1973 sodeloval pri zgodovinsko pomembnem dogodku, naselitvi šestih osebkov risa na območje Slovenije. Zgodovinski dogodek je bil 14. maja 2019.

Izpust Goruja v slovenske gozdove

V torek, 14. maja, je sledil izpust risa Goruja iz prilagoditvene obore v slovenske gozdove. Risa sta opremljena s telemetrično GPS/GSM-ovratnico, ki članom projektne skupine sporoča lokacije gibanja risov. Goru in Doru sta prva od 14 risov, ki bodo vključeni v populacijo, in sta bila iz romunskih Karpatov doseljena na območje Slovenije in Hrvaške.

Preselitev prvega risa na območje Slovenije in prvega risa v hrvaške gozdove je izjemno pomemben korak k ohranitvi biotske raznovrstnosti dinarskega območja. Cilj projekta *LIFE Lynx*, katerega projektna partnerica je tudi **Lovska zveza Slovenije**, je nadaljevanje poslanstva lovcev in strokovnjakov, začetega leta 1973, in sicer reševanja dinarsko-jugovzhodno alpske populacije risa pred izumrtjem ter prizadevanja za njeno dolgoročno ohranitev.

5. JUNIJ, SVETOVNI DAN OKOLJA

Leta 1972 je Generalna skupščina Združenih narodov 5. junij razglasila za svetovni dan okolja. Namen umestitve svetovnega dneva okolja v koledar svetovnih dni je bil vzbuditi večjo skrb in zanimanje za okolje, pritisniti na politične voditelje in oblasti, da bi vzbudili smisel in upanje pri ljudeh, da smo vsi skupaj odgovorni za usodo našega planeta, ki se že duši v svoji onesnaženosti. Na svetovni dan varstva okolja s polno zavestjo poudarjamo pomembnost varovanja okolja in varstva Zemlje.

Za naravo pomembni »prazniki«

Na letošnji dan varstva okolja zavestno nagovarjamo in spodbujamo slovenske lovke in lovce k odgovornosti pri skrbi za naš planet z namenom, da bi okrepili njihovo zavedanje o pomenu varstva narave in naravnega okolja. Za vsako slovensko lovko in lovca je pomembna splošna razgledanost o vprašanih varstva narave in pomenu svetovnih dni, povezanih z varstvom narave in biotske pestrosti. Za nami so svetovni dnevi: 22. april, dan Zemlje, ki svetovno javnost opozarja na pomen neponovljivega planeta, 22. maj, svetovni dan biotske raznovrstnosti¹, ki opozarja na potrebo po zaščiti raznolikosti vseh oblik

¹ Biotska raznovrstnost je stopnja raznolikosti vseh oblik življenja v nekem ekosistemu, biomu ali na celotni Zemlji, nanaša se na vrste, njihove genetske lastnosti in ekosisteme z raznovrstnimi

življenja, in 28. maj, svetovni dan sonca, ki zagotavlja življenje na našem planetu.

Lovska zveza Slovenije kot samostojna lovsko in naravovarstvena nevladna organizacija deluje v javnem interesu po načelih trajnostnega gospodarjenja z divjadjo. Upravljanje z njo, ki obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in spremljanje stanja divjadi ter načine njihovega izvajanja, ureja *Zakon o divjadi in lovstvu (ZDLov-1)*. Z njim je na pravnem nivoju zagotovljeno varstvo divjadi kot dela naravnega bogastva. Smisel zakona je v podpori sonaravnega gospodarjenja z divjadjo, pa tudi ohranjanje in povečevanje biotske in krajinske raznovrstnosti ter stabilnosti življenjskih združb divjadi. S trajnostnim gospodarjenjem z divjadjo je tesno povezana biotska raznovrstnost

organizmi, ki živijo v določenem prostoru, in raznolikost ekosistemov nekega območja.

ali s tujko biodiverziteta². S stališča človeštva po eni strani omogoča smotrno izrabo bioloških virov, po drugi pa tudi pravilno razumevanje pomena posameznih ekosistemov v biosferi. Vedenje o biotski raznovrstnosti je tudi za slovensko lovstvo pomembno zaradi učinkovitega varstva narave.

Lovci in varovanje okolja

Program Združenih narodov za okolje je 22. maj razglasil za mednarodni dan

² Beseda biodiverziteta je sestavljena iz »bio« (iz grškega *bios* – življenje) in »diverziteta« (iz angleške *diversity* – raznovrstnost), prvič je bila objavljena v Riu de Janeiru leta 1986.

Za vsako slovensko lovko in lovca je pomembna splošna razgledanost o vprašanih varstva narave in pomenu svetovnih dni, povezanih z varstvom narave in biotske raznovrstnosti. Za nami so svetovni dnevi: 22. april, dan Zemlje, ki svetovno javnost opozarja na pomen neponovljivega planeta, 22. maj, svetovni dan biotske raznovrstnosti, ki opozarja na potrebo po zaščiti raznolikosti vseh oblik življenja, in 28. maj, svetovni dan sonca, ki zagotavlja življenje na našem planetu.

Lovci kot del civilne družbe bi morali z opozarjanjem državnih institucij načrtovano in strokovno opozarjati na okoljsko problematiko.

Foto: Otton Naglost

Prav bi bilo, če bi v sklopu dneva varstva okolja pripravili čistilno akcijo ali pa na kateri drug način opozorili javnost, da smo lovci pravi naravovarstveniki. Svetovni dan varstva okolja je priložnost, da se vsi skupaj zavemo pomena skrbi za okolje. Vsak korak, ki ga bomo lovci storili za naravo in naravno okolje, bo prispeval ohranitvi vseh vrst divjadi v času in prostoru.

in pasišč divjadi. Opažamo, da pri sečnji in spravilu lesa z vejami zakrijejo in z vlačanjem lesa poškodujejo kaluže, vodne izvire ter s travo porasle površine v gozdu. Nekoč so gozdarji skrbeli za gozd kot za največje bogastvo, dandanes pa opažamo, da sekači po opravljeni sečnji niti

Narava je z razvojem industrializacije, globalizacije in zahrbtnosti dobe ogljične družbe ogrožena, zato je naloga lovskih organizacij, da storijo potrebne ukrepe za zaščito naravnega okolja in divjadi.

biotske raznovrstnosti. V Sloveniji ga obeležujemo od leta 1996, ko je Slovenija postala pogodbenica konvencije o biotski raznovrstnosti. Lovstvo je tesno povezano z naravnim okoljem. Brez naravnega okolja, katerega sestavna dela sta rastlinstvo in živalstvo, ni ne življenja ne lova. Divjad živi v naravnem okolju, ki je iz dneva v dan vse bolj ogroženo, postaja žrtev človekovih vplivov na naravno okolje. Narava je z razvojem industrializacije, globalizacije in zahrbtnosti dobe ogljične družbe ogrožena, zato je naloga lovskih organizacij, da storijo potrebne ukrepe za zaščito naravnega okolja in divjadi.

Število svetovnega prebivalstva se skokovito veča, vse več je potreb po hrani in čisti pitni vodi, ki je že marsikje primanjkuje. Svet se duši v odpadkih vseh vrst, grozljive škodljive učinke prinaša plastika, ki je preplavila planet. Če želimo ustvariti nizkoogljično družbo, bomo morali pošteno zategniti pasove in pljuniti v roke, da bomo rešili planet Zemljo. Po podatkih spletne strani **Statističnega urada Republike Slovenije** bi leta 2015 potrebovali tri planete, če bi hoteli zadočiti našemu potratnemu življenjskemu slogu. Blaginja človeštva, okolja, delovanje gospodarstva in tudi skrb za prostoživeče živali so odvisni od našega ravnanja z razpoložljivimi naravnimi viri. Zavedati se moramo, da je skrb za vodo, energijo in hrano naša vsakodnevna odgovornost, sicer se nam piše slabo. Zunaj teh dilem pa se je odprlo tudi vprašanje prihodnosti našega vesolja, ker so znanstveniki ugotovili, da se vesolje širi skoraj deset odstotkov hitreje, kot so pokazali empi-

Foto: Ivan Knaž

Na letošnji dan varstva okolja zavestno nagovarjamo in spodbujamo slovenske lovke in lovce k odgovornosti pri skrbi za naš planet z namenom, da bi okrepili njihovo zavedanje o pomenu varstva narave in naravnega okolja.

rični izračuni, pri čemer ni pojasnjena vloga črnih lukenj v njem.

Kako lahko lovke in lovci odgovorno skrbimo za naravno okolje in njegovo varstvo?

Zlasti moramo biti odgovorni pri upravljanju z divjadjo in upoštevati načrte odvzema divjadi iz naravnega okolja. Odgovorno moramo nositi in prenašati lovsko orožje ter se izogibati voženju z motornimi vozili v naravi. Zavzemati se moramo, da bi svinčene izstrelke iz lovskega orožja postopoma nadomestili z materiali, ki brez onesnaženja naravnih virov razpadejo v naravnem okolju. Z opozarjanjem državnih institucij bi kot del civilne družbe morali načrtovano in strokovno opozarjati na okoljsko problematiko. Vse preveč je divjih sečenj v naših gozdovih, neodgovorni posamezniki in družbe gradijo ceste in vlake preko rastišč, gnezdišč, območij brlogov, zimovališč

ne vzpostavijo gozdnega reda. Uporaba fitosanitarnih pripravkov je praktično nenadzorovana, ker jih ljudje zavestno uporabljajo v nasprotju s predpisi o njihovi uporabi.

Vse lovce pozivam, da letošnji dan varstva okolja (kot bi morali že *dan Zemlje 22. aprila* ter *svetovni dan biotske raznovrstnosti 22. maja* in *svetovni dan sonca 28. maja*) počastimo vsaj na simboličen način. Prav bi bilo, če bi v sklopu dneva varstva okolja pripravili kakšno čistilno akcijo ali pa na drug način opozorili javnost, da smo lovci pravi naravovarstveniki. *Svetovni dan varstva okolja* je priložnost, da se vsi skupaj zavemo pomena skrbi za okolje. Vsak korak, ki ga bomo lovci storili za naravo in naravno okolje, bo prispeval k ohranitvi vseh vrst divjadi v času in prostoru.

Naslednji svetovni dan, povezan z naravo in njeno ohranitvijo ter življenjem na Zemlji, bo *16. september; svetovni dan ohranjanja ozonske plasti*.

Bojan Avbar

11. SLOVENSKI LOVSKI DAN: SPREMINJANJE IN IZGUBLJANJE ŽIVLJENJSKEGA PROSTORA DIVJADI

V okviru 11. Mednarodnega sejma lovstva in ribištva ter 5. Mednarodnega sejma zelenega turizma in bivanja, ki so aprila potekali v Gornji Radgoni, je na drugi dan sejemskega dogajanja v soboto, 13. aprila, potekal 11. Slovenski lovski dan. Predavatelji tokratnega lovskega posveta so spregovorili o spreminjanju in izgubljanju življenjskega prostora divjadi.

Dogodka so se udeležili predstavniki MKGP

Strokovni posvet, ki se ga je udeležilo več kot 100 udeležencev, so odprli Lovski rogisti Zveze lovskih družin Ptuj - Ormož, ki so odigrali tri skladbe. Vse v dvorani je prvi nagovoril dr. Boštjan Pokorny, predsednik Strokovno-znanstvenega sveta Lovske zveze Slovenije (LZS). Omenil je, da je letošnji posvet zaradi svoje teme za tam-

Prireditev je povezoval dr. Boštjan Pokorny, predsednik Strokovno-znanstvenega sveta LZS.

kajšnji prostor zelo pomemben dogodek. Sejem je namreč tradicionalno potekal v Gornji Radgoni, ki leži v izrazito ni-

Sodobno lovstvo je namesto uporabnika narave vse bolj njen skrbnik, upravljavec in zaščitnik, zato je skoraj nujno tudi načrtovalec. Skrb za okolje divjadi postaja praktično enakovredna sestavina lovske dejavnosti.

Na Danskem je največje spremembe v okolju poljske divjadi prineslo intenzivno kmetijstvo, ki je povzročilo, da so populacije prostoživečih živali (npr. poljski zajec, jerebica) doživele drastičen upad. Na drugi strani se je povečala številčnost srnjadi, pozneje pa še jelenjadi in damjakov.

Udeležence posveta je pozdravil Janez Erjavc, predsednik Uprave Pomurskega sejma.

žinskem predelu Slovenije, v katerem je kmetijstvo zelo pomembna gospodarska panoga.

Dr. Pokorny je besedo predal Janezu Erjavcu, predsedniku Uprave Pomurskega sejma, ki je dejal, da je vesel, da lahko pozdravi vse, ki skrbijo za naravo in ravnovesje v njej. Dejal je, da **Pomurski sejem** od nekdaj namenja veliko pozornosti tudi sožitju med lovci in kmetovalci ter poudaril, da se je v času od organizacije prvega sejma v letu 2003 v naravnem okolju veliko spremenilo. Vsem v dvorani je zaželel uspešen posvet in prijetno počutje v Gornji Radgoni ter dodal: »Želim vam, da na sejmu dobite veliko novih informacij in idej.«

Mag. Robert Režonja, v. d. generalnega direktorja Direktorata za gozdarstvo in lovstvo na MKGP, je povedal: »Lovstvo je prispevalo velik del k ohranjanju narave.«

Dr. Pokorny je besedo predal mag. **Robertu Režonji**, v. d. generalnega direktorja Direktorata za gozdarstvo in lovstvo na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). Mag. Režonja je povedal, da je ponosen, da imamo v Sloveniji zaradi načrtnega upravljanja z naravnimi viri ohranjene različne habitate in vrste

Vzpostavljanje in vzdrževanje remiz je najpogostejši ukrep za izboljšanje okolja poljske divjadi. V osiromašenem okolju nudijo remize poljski divjadi (in drugim prostoživečim živalim) pribežališče, prostor za poganje mladičev, kritje pred plenilci ter vir hrane v vseh letnih časih.

Vse foto s posveta: Jasna Kovačič Stuka

Strokovni posvet je potekal v okviru sejmov Lov, Ribolov in Naturo v Gornji Radgoni.

Leta 2018 je Evropska komisija predstavila zakonodajne predloge o prihodnosti skupne kmetijske politike in proračun v višini 365 milijard evrov. Komisija predlaga ambicioznejše okoljske in podnebne ukrepe – t. i. novo zeleno arhitekturo.

Na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se bodo letos med drugim posvetili tudi postopku določanja trajno varovanih kmetijskih zemljišč. Lovci in lovska organizacija imajo lahko vidno vlogo pri dialogu s kmetijskim sektorjem.

ter dodal: »Lovstvo je prispevalo velik del k ohranjanju narave.« Na MKGP poskušajo interese različnih uporabnikov prostora spraviti na nivo sobivanja in najti srednjo pot, je še razložil. »Ob tako odličnem sodelovanju z LZS in ostalimi deležniki mislim, da bomo izzive uspešno reševali tudi v prihodnosti,« je sklenil svoj nagovor.

Mag. **Lado Bradač**, predsednik LZS,

Mag. Lado Bradač, predsednik LZS, je sporočil: »Vsako pametno rešitev, ki je podprta z znanstvenimi argumenti, bomo na LZS poskušali udejanjiti.«

je pozdravil vse v dvorani in dodal: »Izkoristite ta dan, da boste slišali nekaj pametnih rešitev. Vsako pametno rešitev, ki je podprta z znanstvenimi argumenti, bomo na LZS poskušali udejanjiti.«

Posveta se kljub vabilu žal ni udeležil noben predstavnik **Ministrstva za okolje in prostor** (MOP).

Lovci: uporabniki, skrbniki in načrtovalci prostora

Dr. **Jernej Zupančič**, ki prihaja s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, je v svojem predavanju opozoril, da divjad izgublja svoj življenjski prostor, z intenzivnim kmetijstvom pa nastaja skoraj puščava, v kateri ni mesta za divjad.

Dr. Jernej Zupančič, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Povedal je, da ima narava številne uporabnike – to so denimo kmetje, gozdarji, ribiči, skavti in taborniki, kolesarji, pohodniki, planinci ... Pomembno je, da iščemo skupne točke z drugimi uporabniki prostora, predvsem z lastniki zemljišč in skupinami, ki se v lokalnem okolju zavzemajo za varovanje okolja. »Skupni cilj naj nam bo zagotavljanje kakovosti življenja v lokalnem okolju,« je še dodal dr. Zupančič.

Sodobno lovstvo je namesto uporabnika

Lovski rogisti Zveze lovskih druţin Ptuj - Ormoţ so odigrali tri skladbe.

narave vse bolj njen skrbnik, upravljavec in zaščitnik, zato je skoraj nujno tudi načrtovalec. Skrb za okolje divjadi postaja praktično enakovredna sestavina lovske dejavnosti. Po njegovem mnenju je treba delovati v prid varovanja okolja divjadi tako, da zadržimo posege v okolje in poskrbimo za najmanjše mogoče poseganje ter trajnostno rabo virov.

Upravljanje z divjadjo in okoljem v luči kmetijstva na Danskem

Dr. Jürgen Korning z Raziskovalnega inštituta Svedske (Research Institutes of Sweden – RISE) je predaval o situaciji na Danskem. Udeležencem posveta je povedal, da je lovska tradicija na Danskem zelo mo na, odnos javnosti do lovcev pa eden najboljših v Evropi.

Dr. Jürgen Korning, Raziskovalni inštitut Svedske

Na Danskem lovske pravice pripadajo lastniku, ki ima vsaj 5 ha zemljišč. Največje spremembe v okolju poljske divjadi je prineslo intenzivno kmetijstvo, ki je povzročilo, da so populacije prostoživečih živali (npr. poljski zajec, jerebica) doživele drastičen upad. Na drugi strani se je povečala številčnost srnjadi, pozneje pa  e jelenjadi in damjakov. Udeleženci po-

Temeljno spremembo prostora je povzročila kmetijska dejavnost. Kmetijski stroji so vedno zmogljivejši. V prihajajočem kmetijstvu, imenovanem 4.0, bo zmogljivost strojev  e večja: sposobni bodo delati brez prekinitve podnevi in ponoči. Upravljal jih ne bo človek, ampak računalniški program, ki se ne utruji in ne potrebuje počitka.

sveta so izvedeli  e, da sta se na Danskem dandanes populaciji jelenjadi in damjaka tako povečali, da pomenita za lastnike zemljišč resno ekonomsko težavo. Škoda zaradi popasenosti in poteptanega pridelka dosega na leto tudi do 1.000 evrov na

Na Madžarskem so se v zadnjih desetletjih populacije poljskega zajca konstantno zmanjševale. Spremembe so povezane tudi z večanjem površine gozdov in številčnosti parkljaste divjadi, še posebno divjega prašiča, ter posledičnim zmanjšanjem zanimanja za sistematično upravljanje populacij poljskega zajca.

hektar. Vrsti sta tudi povsem spremenili vedenjske vzorce, živali so namreč postale aktivne ponoči.

V danskem lovstvu ima posebno vlogo divji prašič, ki so ga v deželi iztrebili  e pred stoletji. Zdaj v državi, ki je največji proizvajalec svinjine v Evropi, zaradi nevarnosti afriške pra i  e kuge odstranijo vsakega divjega prašiča, ki pride čez nem sko mejo.

Nadomestni življenjski prostor divjadi

Dr. Boris Kolar, Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano

»V ravninskih predelih Slovenije se stopnjuje tekma za prostor, namenjen po-

Divjad izgublja svoj življenjski prostor, z intenzivnim kmetijstvom pa nastaja skoraj puščava, v kateri ni mesta za divjad.

Foto: Marjan To 

seljevanju, industriji, cestam, železnicam in drugi infrastrukturi ter kmetijstvu,« je dejal dr. **Boris Kolar** iz Nacionalnega laboratorija za zdravje, okolje in hrano. Tam so tudi pomembni viri pitne vode. »Drastično zmanjševanje populacij poljske divjadi in številnih drugih vrst prostoživečih živali, ki se ne morejo prilagoditi na pritiske urbanizacije in kmetijstva, niso nobeno presenečenje,« je še dodal dr. Kolar.

Spremembe v kulturni krajini zelo dobro prikaže zmanjševanje letnega odstrela poljskega zajca. V začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja je bilo v Sloveniji na leto uplenjenih skoraj 50.000 zajcev, v zadnjem desetletju pa od 2.000 do 3.000 osebkov. Podobno je tudi zmanjšanje številčnosti ptic, zlasti talnih gnezdilk (npr. jerebic).

Vzpostavljanje in vzdrževanje remiz je najpogostejši ukrep za izboljšanje okolja poljske divjadi. V osiromašenem okolju nudijo remize poljski divjadi (in drugim prostoživečim živalim) pribežališče, prostor za poganje mladičev, kritje pred plenilci ter vir hrane v vseh letnih časih. Vse to dosežemo z vsakoletnim pomlajevanjem remiz (z redčenjem vegetacije oziroma presvetlitvijo), vendar le-te lahko vlogo nadomestnega življenjskega prostora opravljajo le, če so ustrezno umeščene v prostor. »V loviščih, kjer ni mogoče vzpostaviti remiznih površin, lahko velik del njihove vloge prevzamejo krmne njive, a le, če z njimi gospodarimo v skladu s potrebami divjadi, ne pa z namenom čim večjega pridelka,« je sklenil dr. Kolar.

Foto: Marjan Toš

Vzpostavljanje in vzdrževanje remiz je najpogostejši ukrep za izboljšanje okolja poljske divjadi.

Na Hrvaškem med najpomembnejše vrste male divjadi uvrščajo poljskega zajca, fazana, jerebico, mlakarico in kotorno. Eden najpomembnejših vzrokov negativnega trenda številčnosti teh vrst je znatno zmanjšanje kakovosti habitatov.

Dr. Vesna Zupanc, Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani

Nova zelena arhitektura Skupne kmetijske politike po letu 2020

Jure Čuš, Direktorat za kmetijstvo MKGP

Jure Čuš z Direktorata za kmetijstvo MKGP je svoje predavanje namenil

Primeren življenjski prostor male divjadi so stanišča z dobrim kritjem, ki v največji mogoči meri zmanjšujejo vpliv plenilcev, omogočajo uspešno razmnoževanje z dobrim prirastkom in vse leto nudijo dobre prehranske razmere.

skupni kmetijski politiki (SKP). Gre za najstarejšo politiko Evropske unije (EU), ki jo je leta 1962 vzpostavilo šest ustanovnih držav EU. Njen namen je zagotoviti cenovno dostopno, varno hrano za državljane EU, zagotoviti primerno življenjsko raven kmetov in ohraniti naravne vire ter varovati okolje. SKP je dinamična politika, ki je bila z reformami večkrat zaporedoma prilagojena novim izzivom, s katerimi se srečuje evropsko kmetijstvo. SKP v obdobju 2014–2020 na številne načine prispeva k trajnostnemu upravljanju naravnih virov in podnebnim ukrepom.

Evropska komisija je leta 2018 predstavila zakonodajne predloge o prihodnosti SKP in proračun v višini 365 milijard evrov. Komisija predlaga ambicioznejše okoljske in podnebne ukrepe – t. i. novo zeleno arhitekturo, je pojasnil Čuš. »Evropa od nas zahteva večje ambicije na področju okolja in podnebja,« je še dodal. Vsaj 30 odstotkov nacionalnih sredstev, dodeljenih za razvoj podeželja, bo namenjenih okoljskim in podnebnim ukrepom.

Pomirjajoče in spodbujajoče hkrati pa

je delovala naslednja Čuševa izjava: »Smo vroča točka biodiverzitete v Evropi.« S tem je želel povedati, da nam je uspelo v Sloveniji ohraniti visoko stopnjo biotske raznovrstnosti (biodiverzitete).

Spremembe v slovenskem kmetijskem prostoru – katere so sprejemljive?

Vsak poseg v prostor povzroči posledice, je razložila dr. **Vesna Zupanc** z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Evropska okoljska zakonodaja z uveljavitvijo *Habitatne direktive* oziroma *Ptičje direktive* skrbi, da se prostorski razvoj načrtuje v skladu s posebnimi značilnostmi posameznih živalskih in rastlinskih vrst ter habitatov.

Na MKGP se bodo letos med drugim posvetili tudi postopku določanja *trajno varovanih kmetijskih zemljišč* (TVKZ);

prenovljen *Zakon o urejanju prostora* med drugim predvideva določitev območij za dolgoročni razvoj naselij v občinskih prostorskih načrtih. V okviru teh postopkov bo treba ob določitvi TVKZ na nivoju občin uskladiti različne interese v prostoru, pri čemer imajo pomembno vlogo tudi drugi varstveni režimi (npr. za naravo, vodo, kulturo, gozd).

Lovci in lovska organizacija imajo lahko vidno vlogo pri dialogu s kmetijskim sektorjem za uspešno vpeljavo ustreznih ukrepov kmetijsko-okoljskega programa, pri ohranjanju celovitosti kmetijskega prostora in tako pozitivno vplivajo na rabo prostora ter obnašanje uporabnikov v njem. Zupančeva je ob koncu predavanja posebej pozvala k aktivnemu dialogu z vsemi, ki jim je v interesu ohranitev celovitosti kmetijskega prostora.

Sprememba kmetijskega prostora in mala poljska divjad

»Kmetijski prostor, ki je tudi življenjski prostor za mnoge prostoživeče živali, se je v desetletjih zelo spremenil,« je povedal dr. **Rajko Bernik** z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. V prostoru, ki je prvenstveno namenjen kmetu in živalim, se dandanes dogaja veliko več dejavnosti. Sedanji čas, ljudje in različne človekove potrebe spreminjajo kmetijski prostor.

Dr. Rajko Bernik, Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani

Temeljno spremembo prostora je po njegovem mnenju povzročila kmetijska dejavnost. Kmet na to spremembo ni mogel vplivati, ampak je bil prisiljen v spremembo oblike obdelovalnih površin. Pred stoletjem je kmet lahko s parom konj in prek vsega dneva (10 ur

V Srbiji so poplave zelo pogoste naravne nesreče: lahko povzročijo utopitev divjadi ali pogin zaradi izčrpanosti in pojav nalezljivih ter zajedavskih bolezni. Povzročajo tudi selitve in motnje v razmnoževanju divjadi ter spremembe (poslabšanje) življenjskega okolja divjadi.

oranja) zoral največ 0,56 ha; površinska storilnost oranja kmeta in konj je bila 0,56 ha/dan. Traktor in plug lahko v eni uri preorjeta okoli 3 ha njive, kosilnica pokosi 10 ha travnikov v eni uri, sorazmerno s takimi zmogljivostmi delajo tudi drugi kmetijski stroji. V prihajajočem kmetijstvu, imenovanem 4.0, bo zmogljivost strojev še večja: sposobni bodo delati brez prekinitve podnevi in ponoči. Upravljal jih ne bo človek, ampak računalniški program, ki se ne utruje in ne potrebuje počitka.

Morebitne rešitve za opisano problematiko so krmne njive med večjimi površinami enakih (enovrstnih) rastlinskih kultur; finančni nadomestek kmetu zaradi izgube pridelka in več opravil na kmetijskih površinah, ki vključujejo krmne njive; denarni nadomestek za izgubo pridelka naj prispevajo drugi uporabniki kmetijskega prostora: promet, ki ni povezan s kmetijsko dejavnostjo, turizem in rekreativni uporabniki kmetijskih površin; časovna omejitev za tiste dejavnosti v kmetijskem prostoru, ki niso povezane s kmetijstvom; izobraževanje učeče mladine, da sta vzpostavitev in vzdrževanje površin za preživetje divjadi nujni, potrebni in koristni aktivnosti.

Zmanjšanje številčnosti poljskega zajca na Madžarskem: časovni in prostorski kontekst

Na Madžarskem je bil poljski zajec najpomembnejša vrsta male divjadi vse

Dr. Sándor Csányi, madžarski Inštitut za ohranjanje divjadi

do pred nekaj desetletji, je v svojem predavanju udeležencem srečanja povedal dr. **Sándor Csányi** z madžarskega Inštituta za ohranjanje divjadi.

Pred drugo svetovno vojno je bilo glede na statistične podatke na Madžarskem na leto odstreljenih od 0,9 do 1,1 milijona zajcev. Poleg odstrela kot najpomembnejše rabe tega obnovljivega naravnega vira so mnoge zajce tudi odlovili in izvozili v druge evropske države.

Na Madžarskem so se v zadnjih desetletjih populacije poljskega zajca konstantno zmanjševale. Spremembe so povezane tudi z večanjem površine gozdov in številčnosti parkljaste divjadi, še posebno divjega prašiča, ter posledičnim zmanjšanjem zanimanja za sistematično upravljanje populacij poljskega zajca. Dr. Csányi je pojasnil tudi, da lahko večanje številčnosti divjega prašiča tudi neposredno vpliva na zmanjšanje populacij poljskega zajca, seveda v kombinaciji z okoljskimi dejavniki oziroma mnogimi spremembami v kmetijski krajini.

Foto: Marjan Toš

V osiromašenem okolju nudijo remize poljski divjadi (in drugim prostoživečim živalim) pribežališče, prostor za poganje mladičev, kritje pred plenilci ter vir hrane v vseh letnih časih.

Dr. Dragan Zemljič, Zavod za gozdove Slovenije

Številčnost poljskega zajca in jerebice ter spremembe v kmetijskem prostoru v LPN Fazan Beltinci

Dr. Dragan Zemljič z Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) se je osredotočil na **Lovišče s posebnim namenom (LPN) Fazan Beltinci**. To je lovišče, s katerim upravlja ZGS. Tam že več let spremljajo številčnost poljskega zajca in (poljske) jerebice. Spomladansko (marca) in pozno poletno (konec avgusta) številčnost poljskega zajca ugotavljajo od leta 2004. Zajce štejejo s pomočjo osvetljevanja ponoči, vedno na istih odsekih na skupni površini 520 ha. Številčnost jerebice spremljajo s poslušanjem večernega oglašanja parčkov v aprilu. Jerebice štejejo od leta 2014, vedno na istih točkah, na ocenjeni skupni površini 750 ha.

Številčnost poljskega zajca se spreminja, in sicer od 30,0 zajcev/100 ha avgusta 2004 do največje ugotovljene številčnosti 59,7 zajca/100 ha avgusta 2013 ter nato vsakoletnega zmanjševanja številčnosti; najmanj zajcev (11,6/100 ha) je bilo ugotovljenih avgusta 2017. Spomladanska številčnost poljske jerebice je delno odvisna od jesenskega vlaganja te vrste v lovišče. Ugotovljena številčnost je bila od 5,5 para/100 ha aprila 2014 in 1,9 para/100 ha spomladi 2018.

Primeren življenjski prostor male divjadi so stanišča z dobrim kritjem, ki v največji mogoči meri zmanjšujejo vpliv

Varuh človekovih pravic je jasno opredelil, da je nadzor nad vožnjo v naravnem okolju neustrezno urejen in zato tudi neučinkovit. Zato varuh priporoča, da Ministrstvo za okolje in prostor čim prej pripravi analizo obravnavanega področja in na tej podlagi tudi predloge sprememb ureditve, ki bodo pripomogle k učinkovitejšemu nadzoru vožnje v naravnem okolju.

plenilcev, omogočajo uspešno razmnoževanje z dobrim prirastkom in vse leto nudijo dobre prehranske razmere. »Vse spremembe, ki povečujejo intenzivnost kmetijske pridelave, pomenijo praviloma upad kakovosti življenjskega prostora male divjadi in posledično zmanjšanje njene številčnosti,« je povedal Zemljič.

Naravna sukcesija in njeni vplivi na življenjski prostor male divjadi

Dr. Krunoslav Pintur z Veleučilišča v Karlovcu na Hrvaškem je udeležence posveta seznanil z najpomembnejšimi vrstami male divjadi na Hrvaškem; to so poljski zajec, fazan, jerebica, mlakarica in kotorna. Eden najpomembnejših vzrokov negativnega trenda številčnosti naštetih vrst je znatno zmanjšanje kakovosti habitatov.

Dr. Krunoslav Pintur, Veleučilišče v Karlovcu na Hrvaškem

V nižinskih celinskih habitatih njihovo kakovost zmanjšuje intenzifikacija kmetijske pridelave. V hribovitih, gorskih in sredozemskih habitatih v zadnjih desetih letih kakovost habitatov zmanjšuje sukcesija vegetacije na zapuščenih kmetijskih zemljiščih, pri čemer kmetijske površine začena preraščati naravna vegetacija. Dr. Pintur je kot vzrok za take spremembe navedel zapuščanje podeželskih območij zaradi neugodnih razmer za življenje ljudi in ekonomsko nevzdržno gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči.

Na Hrvaškem je neobdelanih več kot 750.000 ha kmetijskih zemljišč, ki so v procesu sekundarne sukcesije. Tak proces preoblikovanja na dolgi rok povzroči izgubo raznolikosti habitatov, ki je ključnega pomena za podporo vrstne raznolikosti in številčnosti vrst znotraj kulturne krajine. Z lovsko-upravljaljskega vidika se na takih območjih zmanjšuje številčnost vrst male divjadi, kot sta poljski zajec in jerebica, ter povečuje številčnost nekaterih vrst velike divjadi, kot sta srnjad in divji prašič.

Vpliv poplav na populacije divjadi in njihov življenjski prostor v Srbiji

V Srbiji so poplave zelo pogoste naravne nesreče. Dr. Dragan Gačić z Gozdarske fakultete Univerze v Beogradu je razložil, da so posebno pogoste v pozni pomladi in zgodnjem poletju. Takrat zelo ogrožajo različne vrste divjadi (na primer jelenjad, srnjad, divjega prašiča, poljskega zajca, fazana) in njihove habitate.

Dr. Dragan Gačić, Gozdarska fakulteta Univerze v Beogradu

V zadnjem času so bile največje/katastrofalne poplave na območju Srbije v obdobju od maja do julija 1965, od marca do aprila 2006 in maja 2014; tedaj so bile na nekaterih hidroloških postajah dosežene absolutne najvišje vrednosti vodostaja, višje od vseh predhodno zabeleženih maksimumov v zgodovini merjenja vodostaja. Največja območja, ki jih lahko prizadenejo poplave, so v Vojvodini in obsegajo okoli 12.900 km², kar je približno 60 odstotkov celotne površine. Zato so poplave velika in stalno prisotna težava za lovstvo v Srbiji, predvsem v Vojvodini, kjer so številna gozdna in poljska lovišča med najkakovostnejšimi lovišči za veliko divjad v Evropi in na svetu.

Poplave lahko povzročijo pogin divjadi zaradi samega dviga vode (utopitev divjadi) ali zaradi izčrpanosti in pojava nalezljivih ter zajedavskih bolezni, kar zmanjšuje številčnost in spreminja demografsko strukturo populacij. Povzročajo tudi selitve in motnje v razmnoževanju divjadi ter spremembe (poslabšanje) življenjskega okolja divjadi.

Vožnja z motornimi vozili v naravnem okolju

»Vožnja z motornimi vozili v naravnem okolju je bolj problematična, kot se zdi na prvi pogled,« je dejal dr. Srečko Felix Kroke, član Strokovno-znanstvenega sveta LZS. Lovci se s to problematiko srečujejo na različne načine. Lahko bi poudarili predvsem dva vidika, in sicer vožnjo v naravnem okolju za službene

Dr. Srečko Felix Kroke, Strokovno-znanstveni svet LZS

namene in vožnjo z motornimi vozili v naravnem okolju za rekreativne, je še pojasnil dr. Kroke.

Zakonodaja s tega področja je načeloma jasna: določa in navaja nekaj prepovedi in zapovedi, da je v naravnem okolju prepovedano voziti, ustaviti, parkirati ali organizirati vožnje z vozili na motorni ali drug lasten pogon. Dovoljuje tudi izjemo, da je dovoljena ustavitev ali parkiranje vozil na motorni pogon v pasu petih metrov zunaj vozišča, če je ustavljanje in parkiranje v skladu s predpisi, ki urejajo cestni promet, in če temu ne nasprotuje lastnik zemljišča. Navedene določbe se v določenih primerih ne uporabljajo.

Dr. Kroke je poudaril, da se z nadzorom nad omenjeno problematiko ukvarja več služb. Kazalo pa bi se ravnati po mnenju varuha človekovih pravic, ki je ob obravnavanju ene izmed pobud s tega področja jasno opredelil, da je nadzor nad vožnjo v naravnem okolju neustrezno urejen in zato tudi neučinkovit. Hkrati iz pričevanj pobudnikov ugotavlja, da bi bila na tem področju nujna krepitev nadzora. Zato varuh človekovih pravic priporoča, naj MOP čim prej pripravi analizo obravnavanega področja in na tej podlagi tudi predloge sprememb ureditve, ki bodo pripomogle k učinkovitejšemu nadzoru vožnje v naravnem okolju.

Genetska struktura srnjadi v Sloveniji: krajinsko pogojene razlike in vpliv drobljenja (fragmentacije) prostora

Dr. Elena Bužan s Fakultete za matematiko, naravoslovje in informacijske

Raziskovalci so v genetski raziskavi analizirali DNK srnjadi, izolirane iz tkivnih vzorcev, zbranih na celotnem območju Slovenije. Rezultati so pokazali, da je genetska struktura srnjadi povezana z značilnostmi okolja oziroma ekološkimi potrebami vrste.

S projektom *Divjad v naseljih, na cestah in drugih nelovnih površinah: težave, izzivi, rešitve*, ki so ga začeli izvajati v letu 2018, ugotavljajo, koliko škodnih primerov se je zgodilo v posameznih letih, kako so bili razporejeni prostorsko in časovno, katere vrste divjadi so bile glavne povzročiteljice škodnih dogodkov na izbranem tipu nelovne površine in v kakšni obliki so povzročale škodo.

Dr. Elena Bužan, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Univerze na Primorskem

tehnologije Univerze na Primorskem je predavala o evropski srni/srnjadi (*Capreolus capreolus*), ki je v slovenskem in celotnem evropskem prostoru lovskoupravljavsko ena najpomembnejših vrst divjadi. Areal srnjadi se razprostira vse od francoske obale Atlantskega oceana na zahodu do Volge in Črnega morja na vzhodu; na severu sega do osrednje Norveške, na jugu pa do grškega polotoka Halkidiki.

Dr. Bužanova je pojasnila, da razlikujemo tri glavne genetsko ločene skupine nominalne podvrste srnjadi (*C. c. capreolus*): jugozahodno (Iberijski polotok), južno/vzhodno in centralno-severno. Slovenijo naseljuje centralno-severna genetska linija. V Sloveniji evropska srna naseljuje dva različna tipa krajine: gozd oziroma gozdne zaplate in kmetijsko krajino. Kot posledico prilagoditve na specifične ekološke razmere v različnih okoljih na splošno prepoznavamo dva ekotipa srnjadi – gozdnega in poljskega.

V nadaljevanju je predavateljica predstavila genetske raziskave, ki so jih raziskovalci opravili s ciljem določitve genetske strukturiranosti populacije srnjadi. V raziskavi so analizirali DNK te vrste, izolirane iz tkivnih vzorcev, zbranih na celotnem območju Slovenije. Rezultati so pokazali, da je genetska struktura srnjadi povezana z značilnostmi okolja oziroma ekološkimi potrebami vrste, saj je bila prisotnost dveh ekotipov izražena tudi v manjši prostorski razsežnosti, celo znotraj manjših območij (skupin lovišč ali celo delov posameznega lovišča), kjer

prostorska resolucija nikakor ne presega pričakovanih selitvenih sposobnosti posameznih osebkov. Dobljeni rezultati pomembno prispevajo k boljšemu razumevanju genetskega pretoka med osebki srnjadi v razdrobljenem življenjskem prostoru.

Spreminjanje življenjskega prostora in nastanek nelovnih površin: spregledan vir konfliktnih dogodkov z divjadjo

Ajša Alagić z Gozdarskega inštituta Slovenije je predstavila projekt *Divjad v naseljih, na cestah in drugih nelovnih površinah: težave, izzivi, rešitve*, ki so ga začeli izvajati v letu 2018 z namenom pridobitve informacij za lažje aktivno upravljanje populacij različnih vrst divjadi v urbanem okolju.

Ajša Alagić, Gozdarski inštitut

Med drugim so analizirali podatke o vseh škodnih primerih (zbranih v podatkovnih bazah MKGP), ki so jih na nelovnih površinah povzročile vse vrste divjadi, in tako dobili vpogled v stanje v obdobju 2008–2018. Ugotavljali so, koliko škodnih primerov se je zgodilo v posameznih letih, kako so bili razporejeni prostorsko in časovno, katere vrste divjadi so bile glavne povzročiteljice škodnih dogodkov na izbranem tipu nelovne površine in v kakšni obliki so povzročale škodo.

Razmeroma velika medletna nihanja v številu škodnih dogodkov so posledica njihovega naključnega pojavljanja in ažurnosti oškodovancev pri prijavah. Na število konfliktov zagotovo vpliva tudi razpoložljivost hrane v naravnem življenjskem okolju divjadi, predvsem količina gozdnega obroda, in vreme, na primer trajanje poletnih sušnih obdobij in snežne odeje. Pomembno vplivajo tudi različne motnje v gozdu, saj se je zaradi njih divjad prisiljena umikati drugam, tudi na kmetijske površine, kjer povzroča škodo, je še pojasnila Alagićeva.

Jasna Kovačič Siuka

Foto: Janko Mehle

Z ODGOVORNIM RAVNANJEM ZAGOTOVIMO VIŠJO RAVEN BIOVARNOSTI V LOVIŠČU

V zadnjem obdobju lovci z zaskrbljenostjo spremljamo poročanje upravljavcev lovišč baltskih držav in držav Evropske unije v bližnji soseščini, veterinarjev in odgovornih za zdravstveno varstvo glede širjenja nalezljivih bolezni, ki neposredno ali posredno ogrožajo zdravje ljudi in živali. Nalezljiva obolenja – še zlasti nekatere nalezljive virusne bolezni – bi lahko povzročila ljudem in živalim zelo resne zdravstvene težave, rejcem domačih živali in upravljavcem lovišč pa poleg drugih tegob tudi veliko gospodarsko škodo. Znani pregovor »bolje preprečiti, kot zdraviti« še vedno velja. Tveganje za izbruh bolezni namreč lahko občutno zmanjšamo s prizadevanji za preprečevanje raznašanja (razširjanja) živih povzročiteljev kužnih bolezni iz okuženega okolja v zdravo. Seveda morajo biti ob tem zagotovljene razmere za proste poti razširjenja do organizmov, dovzetnih za okužbo.

Kako poteka prenos bolezni?

Povzročitelji bolezni, kot so virusi, bakterije in glivice, se prenašajo z neposrednim stikom med bolnimi in zdravimi organizmi, lahko tudi prek

različnih telesnih izločkov in tekočin, prek trupel poginulih živali, s surovinami in izdelki živalskega izvora ali pa tudi z odpadki. Dokaj pogost prenos povzročiteljev bolezni pa poteka posredno, prek vode, zraka, s hrano, različnimi predmeti,

prevoznimi sredstvi, obutvijo, oblačili, glodavci, žuželkami, ptiči, klateškimi domačimi živalmi in podobno.

Klinično bolne in na videz še zdrave živali v inkubaciji¹ in živali, ki so bolezen nekako prebolele, povzročitelje pa še vedno nosijo v sebi, so najpomembnejši vir za okužbe. Na potek razširjenja posameznih nalezljivih bolezni glede na njihove značilnosti lahko bolj ali manj vplivamo ljudje. Nalezljive bolezni preprečujemo in zatiramo z uničevanjem njihovih povzročiteljev. Pri tem predvsem skrbimo za izvajanje natančno predpisanih veterinarsko-sanitarnih ukrepov, pri čemer spoštujemo osnovne biotske varnostne (biovarnostne) ukrepe. Pri tem mislimo predvsem na izvajanje ukrepov dobre

¹ Inkubacija – čas, ki poteče med okužbo in pojavom prvih bolezenskih znakov, ki je pri različnih boleznih različna, pri isti bolezni pa je značilna in dokaj enotna.

Foto: Janko Mehle

Pri prenašanju in prevozu divjadi je treba preprečiti izcejanje krvi in drugih telesnih tekočin v okolico.

higienske prakse, na poostren nadzor nad najrazličnejšimi prenašalci povzročiteljev bolezni (obiskovalci, prevozna sredstva, klteški psi, žuželke, glodavci, ptiči ...).

Lovci si moramo prizadevati za zmanjšanje tveganja za izbruh nalezljivih bolezni z ohranjanjem in izboljševanjem življenjskih razmer v okolju ter z zagotavljanjem ustreznih prehranskih razmer. Poleg tega s sistematično kontrolo stanja (opazovanje, vzorčenje in diagnostične preiskave) bomo nad zdravstvenim stanjem divjadi v lovišču.

Kaj pravzaprav razumemo pod pojmom biovarnost in kaj pomeni?

Pod pojmom *biovarnost* razumemo izvajanje različnih ukrepov in postopkov za sonaravno preprečitev prenosa različnih škodljivih mikroorganizmov med živimi bitji. Biovarnostni ukrepi so zato na nekem območju nujni pred pojavom nalezljive bolezni ter v obdobju razvoja in izkoreninjenja nalezljive bolezni na okuženem območju. Biovarnost delimo na *zunanj*o in *notranj*o. *Zunanja* pomeni preprečevanje vnosa povzročiteljev bolez-

Pod pojmom biovarnost razumemo izvajanje različnih ukrepov in postopkov za sonaravno preprečitev prenosa različnih škodljivih mikroorganizmov med živimi bitji.

Biovarnost delimo na *zunanj*o in *notranj*o. *Zunanja* pomeni preprečevanje vnosa povzročiteljev bolezni z okuženega območja na neokuženo, o *notranji* pa govorimo v primeru, ko izvajamo ukrepe za preprečevanje širjenja in izkoreninjanje povzročitelja na okuženem območju.

Foto: Štefan Vesel

Na območjih z APK in na neposredno ogroženih območjih je treba uplenjene divje prašiče varno prevažati, da preprečimo nadaljnje širjenje bolezni.

ni z okuženega območja na neokuženo, o *notranji* pa govorimo v primeru, ko izvajamo ukrepe za preprečevanje širjenja in izkoreninjanje povzročitelja na okuženem območju.

Uvedba biovarnostnih ukrepov terja takojšnjo spremembo in prilagoditev navad, obnašanja in povečano odgovornost ljudi - lovcev oziroma predvsem tistih ljudi, ki živijo in delujejo na območju dejavnosti reje domačih živali in območjih upravljanja prostoživečih živalskih vrst. Izvajanje natančno predpisanih veterinarsko-sanitarnih ukrepov in osnovnih biovarnostnih ukrepov je nujno! Uspešno komuniciranje med veterinarskimi službami in lovskimi organizacijami je ključnega pomena, saj le tako učinkovito sodelujemo pri izkoreninjanju nevarne afriške prašičje kuge (APK).

Kaj mora vedeti lovec glede biovarnostnih ukrepov pri lovu, povezanem z APK pri divjih prašičih?

APK je virusna bolezen domačih in divjih prašičev, ki se skoraj vedno konča s poginom. Je bolezen, ki se na nekem območju lahko ohranja tedne, mesece, leta in celo desetletja. Bolezen sicer neposredno ne ogroža zdravja ljudi, lahko pa povzroči veliko gospodarsko škodo in s tem posredno ogroža ljudi. Virus APK tudi ni nevaren za pse ter druge domače in prostoživeče živali, je pa zelo nalezljiv in zelo odporen proti vplivom okolja. Tako lahko preživi v krvi, mesu (mišičju in vezivnem tkivu), kosteh in hrani obolele živali več mesecev. Poginuli divji prašiči so pomemben vir za nadaljnje okužbe in trupla lahko ostanejo kužna še več

mesecev; odvisno od temperature okolja. Zamrznjeno truplo lahko v sebi še mesece ohranja nalezljiv virus, kar pomeni, da lahko prezimi tudi v času odsotnosti živih gostiteljev in znova sproži nov prenosni krog (cikel), če truplo obiščejo divji prašiči.

Z epidemiološkega stališča je zato varno in pravočasno odstranjevanje trupel poginulih divjih prašičev (neredko pogine tudi ves trop) iz okolja eden od najpomembnejših ukrepov za uspešen nadzor bolezni, brez česar je uspešno izkoreninjenje APK iz območne populacije divjega prašiča komaj mogoče. Na možnost izbruha APK v neki populaciji divjih prašičev lahko posumimo, ko bomo med obhodom lovišča na določenem območju naleteli na več poginulih divjih prašičev v zelo kratkem časovnem obdobju, ali na

Foto: Štefan Vesel

Kapljice krvi okuženih divjih prašičev z virusom APK vsebujejo zelo veliko količino virusa. Na fotografiji neodgovorno ravnanje lovca, ki ni zagotovil ustreznega prevoza uplenjene divjadi in je na cesti puščal za seboj krvavo sled. Na tak način bi se v primeru obolele divjadi bolezen naglo širila v okolju.

divje prašiče, ki se obnašajo nenormalno (neznačilno). Še posebno moramo biti previdni, kadar naletimo na poginulega enega ali več divjih prašičev na območju, kjer je ocenjeno veliko tveganje za pojav APK zaradi epizootiološke situacije v sosednjih državah ali območjih, v skladu z opravljeno analizo tveganja. Na pojav bolezni bomo posumili tudi, če ob rednem odstrelu divjih prašičev naletimo na divjega prašiča, ki se vede nenormalno (je neboječ, zaostaja za tropom, pri hoji opleta z zadnjim delom telesa, leži ...) ali pa po odstrelu pri iztrebljanju notranjih organov opazimo bolezenske spremembe (pikčaste krvavitve na koži in notranjih organih, predvsem na ledvicah, bezgavkah, srcu, poklopcu (epiglotisu) v grlu, in zelo povečano vranico), ki kažejo na možnost okužbe z APK.

V omenjenih primerih je pomembno, da lovci nemudoma sporočimo najdbo vsakega poginulega divjega prašiča, saj lahko le hitra ugotovitev in veterinarska potrditev bolezni zmanjšata možnost nadaljnjega razširjenja APK in možnost za vnos virusa v reje domačih prašičev. Najditelj poginulega divjega prašiča mora najdbo nemudoma javiti **Državnemu središču za nadzor bolezni (DSNB)** na telefonsko številko 01/300-13-59 ali na **Center za obveščanje** na telefonsko številko 112. V nadaljevanju mora lovec posredovati pisno *Prijavo sprememb v zdravstvenem stanju divjih prašičev na predpisanem obrazcu*², številka 12.7.13,

² Predpisan obrazec – dostopen na naslednji povezavi: http://www.uvhvvr.gov.si/fileadmin/uvhvvr.gov.si/pageuploads/REGISTRI_IN_OBRAZCI/Zdravje_zivali/Bolezni/APK/Nacrt_ukrepov/12.7.13_Obrasc_prijava_APK_pri_divjih_prasicih.pdf

iz *Nacrta ukrepov ob pojavu APK*³ na sedež **Državnega središča za nadzor bolezni (DSNB) Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR)** po faksu: št. 01/300-13-57 ali z e-pošto na e-naslov: gp.uvhvvr@gov.si.

Mesto najdbe poginulega divjega prašiča je treba vidno označiti in zavarovati tako, da preprečimo morebiten stik z drugimi živalmi ali ljudmi, ki bi lahko raznesli virus. Mesto najdbe je treba naknadno dobro razkužiti z ustreznim razkužilnim sredstvom. Najditelj, ki je bil

³ Načrt ukrepov ob pojavu APK – dostopen na naslednji povezavi: http://www.uvhvvr.gov.si/fileadmin/uvhvvr.gov.si/pageuploads/REGISTRI_IN_OBRAZCI/Zdravje_zivali/Bolezni/APK/Nacrt_ukrepov/11_APK_pri_divjih_prasicih.pdf

Upravlavec lovišča naj bi s ciljem doslednega izvajanja biološke varnosti ob odstrelu divjadi storil vse, da bo sleherni lovec:

- poznal pravilen postopek ravnanja z uplenjeno divjadjo po strelu,
- prepoznal nenormalno obnašanje in značilne znake obolele divjadi ter po odstrelu opazil značilne bolezenske spremembe na organih,
- ustrezno odstranil in shranil organe z morebitnimi, za bolezen značilnimi spremembami ter jih posredoval pregledniku (usposobljeni osebi) oziroma veterinarju,
- ob sumu ugotovljenih sprememb (krvavitve po organih, povečana vranica ...), značilnih za APK, sum na APK ob klicu prijavil Centru za obveščanje na telefonsko številko 112.

v stiku s poginulim divjim prašičem, si mora temeljito očistiti in razkužiti oblačila in obutev, si temeljito umiti in razkužiti roke in nikakor ne sme vstopati na dvorišče gospodarstva, kjer redijo domače prašiče, ali v obore, kjer zadržujejo divje prašiče. Postopek ob najdbi poginulega divjega prašiča je predpisan z *Obveznim navodilom*⁴ UVHVVR.

Seznam razkužil in ustrezne koncentracije je naveden v *Nacrtnu ukrepov ob pojavu APK*³. V okviru letne *Odredbe Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano* je treba zaradi zgodnjega odkrivanja bolezni v populaciji divjih prašičev vsakega najdenega poginulega ali povoženega divjega prašiča veterinarsko preiskati na prisotnost virusa APK. Odvoz najdenih

⁴ Obvezno navodilo – dostopno na naslednji povezavi: http://www.uvhvvr.gov.si/fileadmin/uvhvvr.gov.si/pageuploads/REGISTRI_IN_OBRAZCI/Zdravje_zivali/2018/Obvezno_navodilo_2018_KONCESIONARJI_teh._popravek.pdf

Foto: Štefan Vesel

Lovskega psa, ki je bil na lovu in je prišel v stik z uplenjeno divjadjo, okopajmo s šamponom za pse in ga osušimo.

Foto: Štefan Vesel

Pri ravnanju z uplenjeno divjadjo mora lovec uporabljati zaščitne rokavice oziroma sredstva za razkuževanje rok in jih po uporabi neškodljivo uničiti (sežgati).

poginulih in povoženih divjih prašičev mora zagotoviti veterinarsko-higienska služba **Nacionalnega veterinarskega inštituta** (VHS - NVI), ki ima svoje enote po vsej Sloveniji. Lovci pa moramo posredovati službi VHS-NVI čim natančnejše podatke o mestih najdbe (x, y koordinate), da lahko služba VHS čim prej pobere truplo/-a in ga/jih odpelje v preiskavo in nato v neškodljivo uničenje.

Posebni lovčevi biovarnostni ukrepi pri lovu na območju z visokim tveganjem za APK

V uvodu je bilo poudarjeno, da lahko lovci z doslednim upoštevanjem osnovnih biovarnostnih ukrepov zelo zmanjšamo možnost razširjanja nalezljivih bolezni. Tako je zelo pomembno, da ne zanemarjamo in opuščamo priporočila za obvezno uporabo zaščitnih delovnih rokavic za enkratno uporabo ob vseh ravnanjih in stikih z uplenjeno divjadjo vseh vrst. Prav tako je pomembno dosledno vzdrževanje osebne higiene oblačil, obutve in še posebno higiene rok ter uporaba primernih razkužil za osebno rabo in razkuževanje lovske opreme.

Ob odhodu iz lovišča skušajmo kar najbolj očistiti obutev (pri tem bodimo pozorni predvsem na podplate obutve) in oblačila ter morebitni pribor, ki je prišel v stik z uplenjeno divjadjo. Oblačila operemo z navadnim detergentom pri najmanj 40 °C. Pozornost namenimo tudi lovskemu psom, ki so bili na lovu. Najbolje bi bilo, da jih po končanem lovu okopamo s šamponom za pse in jih pustimo, da se osušijo. V primerih, ko je lovec hkrati tudi rejec domačih prašičev ali celo divjih v obori, so že omenjeni biovarnostni ukrepi še posebno nujni. Poleg tega naj bi lovec za delo z domačimi prašiči in

divjimi prašiči v obori uporabljal posebej namenjeno obleko in obutev, ki naj bi ju hranil v ločenih prostorih in se redno preoblačil. Posebna nevarnost za vnos APK v populacijo divjih prašičev so počivališča na območjih turističnih in mednarodnih selitvenih poti, saj so odvrženi suhomesnati ostanki hrane najpogostejši vir okužbe z virusom APK. Zaradi znane velike odpornosti tega virusa lahko toplotno ne dovolj obdelana hrana (prekajeni mesnati izdelki, salame, klobase itn.) ter drugi ostanki hrane, ki izvirajo od okuženih živali – divjih in domačih prašičev in so po nesreči zašli v habitat divjih prašičev –, sprožijo epidemijo APK. Odpadki hrane štejejo za glavni vir razširjanja virusa APK na dolge razdalje. Virus APK je izjemno obstojen v okolju in se učinkovito prenaša

Sleherni lovec mora tudi:

- ves čas udeleževanja na lovu skrbeti za potrebne higienske ukrepe,
- pri ravnanju z uplenjeno divjadjo uporabljati zaščitne rokavice oziroma sredstva za razkuževanje rok ter jih po uporabi neškodljivo uničiti (sežgati),
- po vsakem končanem lovu in pred odhodom iz lovišča grobo očistiti obutev (še posebno podplate) in oblačila,
- ob neposrednem stiku s krvjo oziroma drugimi tekočimi telesnimi izločki uplenjene divjadi očistiti in razkužiti roke, obutev in lovski pribor, ki je bil v stiku z uplenjeno divjadjo (onesnažena lovska oblačila operemo pri najmanj 40 °C z navadnim detergentom),
- lovskega psa, ki je bil na lovu v stiku s krvjo oziroma drugimi izločki uplenjene divjadi, okopati s šamponom za pse in ga osušiti.

prek krvi in mesa okuženih živali. V krvi se virus ohranja več kot leto, več mesecev v mesu brez kosti in več let v zamrznjenih trupih. Nevarnost za prenos virusa APK so lahko tudi lovske trofeje, meso ali izdelki iz mesa okuženih divjih prašičev, ki jih lovci prinesejo s seboj po vrnitvi iz lovnega turizma. Zato moramo lovci dosledno upoštevati in izvajati biovarnostne ukrepe, s katerimi zmanjšujemo tveganje za vnos APK v območne populacije divjih prašičev.

Poleg splošnih biovarnostnih ukrepov morajo biti lovci in upravljavci lovišč še posebno dosledni pri izvajanju ukrepov, kadar vstopajo v obore z divjimi prašiči. V njih je treba zavarovati krmo in vodne vire pred dostopom divjih živali, ki

Foto: Štefan Vesel

Pri urejanju prostorov in postopku zbiranja uplenjene divjadi je treba slediti predvidenim biovarnostnim ukrepom. Zagotoviti je treba dosledno izvajanje predpisanih veterinarsko-higienskih ukrepov in preprečiti morebitno križanje čistih in nečistih poti, začevši že na dvorišču objekta.

Foto: Štefan Vesel

V predprostoru zbiralnice uplenjene divjadi se pogosto križajo čiste in nečiste poti. Zato moramo še toliko dosledneje spoštovati načela dobrih higienskih navad in biovarnostnih ukrepov.

živijo zunaj obore. Okoli nje je treba namestiti dvojno ograjo, ki jo je treba redno nadzorovati in skrbno vzdrževati. Vstop v takšne objekte je treba čim bolj omejiti in jih tudi strogo nadzirati. Veliko tveganje za morebiten vnos bolezni je tudi vnesena krma, zato je treba skrbno nadzirati izvor in poreklo vnesene krme za živali ter obenem prepovedati vnos kakršnihkoli drugih živil. Ob tem mora upravljevec obore redno in takoj odstranjevati poginule živali.

Kako se slovenski lovci z doslednim izvajanjem biovarnostnih ukrepov pripravljamo na morebiten vnos APK v naša lovišča?

Dosedanji primeri izbruha bolezni APK na okuženih območjih opozarjajo, da se bolezen najpogostejše širi ob neposrednih stikih zdravih prašičev z bolnimi divjimi, z

Lovec, ki je hkrati tudi rejec domačih prašičev

Na izvajanje biovarnostnih ukrepov morajo biti posebno pozorni na lovci, ki prihajajo v stik z domačimi prašiči. Taki morajo še toliko dosledneje upoštevati vse biovarnostne ukrepe (zaščitna oblačila, oprema za razkuževanje ...) in tako poskrbeti, da:

- domači prašiči ne pridejo v neposreden stik s krvjo ali onesnaženimi predmeti po lovu in iztrebljanju divjih prašičev,
- ne vstopajo v hlev osebe, ki so bile pred tem na lovu in se po njem še niso temeljito očistile in preoblekle v čista oblačila,
- domači prašiči ne pridejo v neposreden stik z živalmi ali uplenjenimi divjimi prašiči.

živilskimi odpadki (meso in mesni izdelki iz mesa obolelih prašičev), z ostanki druge hrane, s prenosom povzročitelja bolezni na domače prašiče z onesnaženo obutvijo, oblačili, orodjem, lovskimi pripomočki, zabojniki, vozili, prikolicami, toplotno neobdelanimi lovskimi trofejami in lovskimi psi, ki so bili v stiku z okuženim divjim prašičem. Dosledno spoštovanje biovarnostnih ukrepov lovcev in izvajanje lova je zato ključnega pomena pri ugotavljanju, preprečevanju širjenja in izkoreninjanju bolezni. Redno se tudi izobražujemo in usposabljammo na za to organiziranih posvetovanjih. Sproti moramo tudi spremljati informacije o razširjenju APK z okuženih območij in o stanju na njih.

Tekoče moramo biti seznanjeni z morebitnimi ukrepi v lovišču/-ih ali državi. Dosledno moramo sporočati o morebitni ugotovitvi spremenjenega obnašanja ali celo pogina divjega prašiča. Spoštovati moramo omejitve glede krmljenja divjih prašičev in dosledno izvajati načrt upravljanja z divjadjo. Aktivno moramo izvajati program vzorčenja krvi uplenjenih

Lovec, ki je se je udeležil lova zunaj meja naše države, še posebno na območju, ki je okuženo z APK

Pred potovanjem v tujino bi bilo prav, da se lovci vnaprej pozanimamo, na katerem območju bomo lovili. Če odhajamo na območje z velikim tveganjem za APK ali pa je območje že okuženo z APK, se moramo zavedati, da se bomo soočili z vsemi posledicami in omejitvami, ki izhajajo iz konkretnega primera. Enako velja za morebitne omejitve ali prepovedi v povezavi s prevozom mesa, mesnih izdelkov in trofej. Pomembno je tudi, da:

- se izogibamo stikom s poginulimi in obolelimi divjimi prašiči ter drugimi živalmi,
- upoštevamo prepoved vožnje in se izogibamo vožnji z lastnimi vozilom na okuženo območje,
- očistimo in razkužimo lovška oblačila, opremo in trofeje, po možnosti pa tudi vozila, pri čemer ne pozabimo na podvozje vozila.

Foto: Štefan Vesel

Po vsakem končanem lovu in pred odhodom iz lovišča mora lovec grobo očistiti obutev (še posebno podplate). V ta namen ima že kar nekaj upravljavk lovišč pred zbiralnico uplenjene divjadi bolj ali manj posrečeno urejeno primerno mesto za grobo čiščenje obutve in rok.

divjih prašičev iz rednega odstrela kot del našega aktivnega spremljanja stanja bolezni (monitoringa).

Pri APK divjih prašičev, ki so epidemiološki rezervoar virusa, je glavna naloga zmanjšanje virusne obremenitve v okolju, kar pomeni, da je treba čim bolj zmanjšati prisotnost virusa v okolju, da bi tako posledično zmanjšali verjetnost nadaljnjega razširjanja virusa pri divjih in domačih prašičih. Okuženi divji prašiči neprestano onesnažujejo okolje in tako povečujejo verjetnost drugotnih (sekundarnih) izbruhov pri domačih prašičih.

Da bi to dosegli, bi morali po priporočilu Evropske komisije za varno hrano

(European Food Safety Authority – EFSA) nemudoma začeti zmanjševati populacije divjih prašičev s ciljno usmerjenim lovom (odstrelom) odraslih svinj. Poleg tega bi morali strogo prepovedati zimsko krmljenje, ker pri tem nastaja povečana koncentracija divjih prašičev ter posledično večja možnost do neposrednih okužb (pogostejši stiki živali) med zdravimi in bolnimi divjimi prašiči. Na okuženih območjih z APK pa bi morali z odstrelom pravočasno tako izločiti in nato varno odstraniti najmanj 50 odstotkov okuženih trupel, da bi zmanjšali obremenjenost okolja z virusom.

**mag. Štefan Vesel in
mag. Darko Veternik**

Šentjanževka

(*Hypericum perforatum* L.)

Ponekod ji pravijo tudi Janezova roža, krvavec ali krčnica. Prvi imeni je dobila zato, ker cvete okrog kresa ali šentjanževega. Krvavec ji pravijo, ker njeni bleščeče rumeni cvetovi, če jih zmečkamo, postanejo krvavordeče barve. Krčnica jo imenujejo, ker blaži krče gladkega mišičja.

Glavne značilnosti

Je pogosta rastlina v južni in srednji Evropi. Raste na sončnih pobočjih na razmeroma revnih tleh, ob poteh in omejkih ter gozdnih obronkih in grmiščih.

Nabiramo cvetoče vršičke in jih na hitro posušimo v senci.

Zanimivosti

Šentjanževka je imela pomembno vlogo pri nastajanju

ljudskih verovanj in vraž. Ime je verjetno dobila zato, ker je ob kresu (šentjanževu) v najbolj bujnem cvetju.

V srednjem veku so ljudje verjeli, da vejica šentjanževke, ki jo je treba ob kresu imeti pri sebi, obvaruje pred čarovnicami, strelo in vsemi zlimi duhovi.

Med lovci pa je bila včasih navada, da so puškino cev pred lovom natrli s šentjanževko. Verjeli so, da bo tako lov uspešnejši.

Foto: Tatjana Angerer

Narislala: Tatjana Angerer

Kot zdravilno rastlino so jo začeli uporabljati v srednjem veku.

Učinkovine

Šentjanževka pospešuje izločanje seča in celjenje ran, pomiri sončne opekline, spodbuja presnovo in učinkuje pomirjevalno ter izboljšuje razpoloženje.

Nasveti

Za zunanjo uporabo pripravimo šentjanževu olje tako,

da v olivno olje namočimo cvetove in pustimo v odprti steklenici stati nekaj dni. Nato steklenico zamašimo in za tri tedne postavimo na sonce. Potem olje, ki postane rdeče, odcedimo in ga v dobro zamašeni steklenici shranimo v temnem prostoru.

Čaj pomaga pri menstrualnih bolečinah, vnetjih sečnih organov, glavobolu in razdraženem želodcu, pa tudi živčno izčrpanim ljudem.

Tatjana Angerer,
dipl. biol.

Za rubriko o rastlinah iz lovskih revirjev sem izbrala take, ki so tudi koristne. Mednje spadajo predvsem zdravilne rastline, ki v obliki čajev, kopeli ali obkladkov pomagajo pri določenih težavah, nekatere pa lahko s pridom uporabljamo tudi v vsakdanji prehrani.

Nekatere med njimi vsebujejo določene učinkovine, ki so v majhnih količinah koristne, v večjih pa lahko povzročajo neželene učinke. Zato pazimo, da majhni otroci ne pridejo nenadzorovano v stik z njimi. Obenem ob teh rastlinah izkoristimo priložnost za vzgojo in poduk otrokom o pravilnem ravnanju z njimi (ne trgaj, ne daj v usta ...).

Tatjana Angerer, dipl. biol.

7 mm REMINGTON MAGNUM

Remington je leta 1962 predstavil nov puškovni kaliber 7 mm Remington Magnum. Zasnovan je bil na osnovi .338 Winchester Magnum¹ (oziroma z razširitvijo vratu .264 Winchester Magnum, ker je osnova tulca enaka) za uporabo krogel, premera 7,21 mm (.284"). To ni bil prvi »7 mm Magnum«, saj je 7 mm Weatherby Magnum obstajal že desetletje, nemški 7 × 66 SE Vom Hofe pa od leta 1955. A novinec je imel to prednost, da je bil dostopen tako cenovno kot na policah trgovin. Puškovni kalibri Weatherby in Vom Hofe so bili težje dosegljivi povprečnemu lovcu.

Nastanek

Ze leta 1958, po nastanku .338 Winchester Magnum, je lovski vodnik in avtor člankov o orožju **Les Bowman** tulec priredil za kroglo premera 7 mm. Ker je imel več prijateljev pri podjetju **Remington**, je svoj nestandardiziran puškovni kaliber poimenoval .280 Remington Magnum. V zgodovini ameriških puškovnih kalibrov so bili številni dobri primerki, a nekateri so utonili v pozabo samo zaradi pomanjkljivosti orožja (videz, namen, vzpon navoja ...), v katerem naj bi jih uporabljali.

Ko je leta 1962 Remington standardiziral in predstavil 7 mm Remington Magnum v novi risanici Model 700, pa je že v začetku storil vse prav: združil je vse najboljše lastnosti »7 mm magnumov«. Nastanek naboja je sovpadal z nastankom novih smodnikov, ki so omogočali večje hitrosti. Puškovni kaliber in nova risanica sta hitro doživela neverjeten uspeh. Model 700 je namreč združeval najboljše lastnosti predhodnic; 722, 721 in 725. V prvih treh letih so prodali več risanic 7 mm Remington Magnum kot tedaj najbolj priljubljenih .270 Winchester in .30-06 skupaj. Edina tekmeča na ameriškem tržišču sta mu bila 7 mm Weatherby Magnum in 7 × 61 mm Sharpe & Hart², primerljiva po balističnih lastnostih. A prvi je bil dostopen v dragih risanicah Weatherby Mark V, drugi v redkih risanicah Shultz & Larsen. 7 mm Remington Magnum pa je bil cenovno in v trgovinah dostopen vsakomur v odlični risanici Model 700. Zapolnil je prostor med .270 in različnimi .300 »magnumi«. Zaradi svoje dostopnosti je v priljubljenosti pometel tudi z vsemi evropskimi tekmeči, kot je npr. 7 × 66 Super Express vom Hofe. Dandanes imamo močnejše, novejšje in bolj kompaktne

7 mm »magnume«³, a 7 mm Remington Magnum po 57 letih ostaja med najbolj prodajanimi.

Skrivnost uspeha

Skrivnost uspeha 7 mm Remington Magnum je v njegovi hitrosti, položni krivulji leta krogel, natančnosti in moči. Ima visoko kinetično energijo (KE) in lahko uporablja lovske krogel, mase vse od 6,5 g do 11,5 g, kar prispeva k njegovi vsestranskosti. Strelivo izdelujejo na vseh celinah. Izbira orožja, streliva in sestavin za polnjenje je ogromna. Zelo je pomembno, da odsun 7 mm Remington Magnum povprečen strelec obvlada še brez težav. Največ napak (»zamiž«, »zateg«) se zgodi v fazi proženja strela kot posledica nezavednega strahu pred odsunom. Ni skrivnost, da je odsun risanic različnih .300 in .338 »magnumov« znatno večji in pogosto preseže meje tolerantnosti strelca. Odsun z 9,7 g težko kroglo, v tipični, 3,9 kg težki risanici 7 mm Remington Magnum je, z enako maso krogel, podoben odsunu naboja .30-06 iz 3,6 kg teže

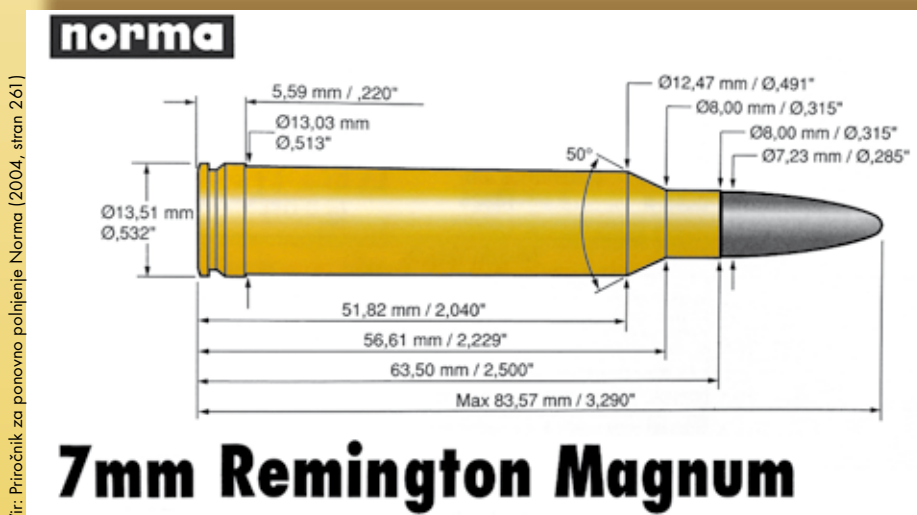
³ 7 mm RSAUM, 7 mm WSM, 7 mm RUM, 7 mm STW, .28 Nosler ...

risanice. Tipična risanica »magnum« je po navadi težja, tudi zaradi praviloma daljših, 65–66 cm dolgih cevi. Zato so odsuni v vseh masah krogel na splošno zelo podobni .30-06. Tudi življenjska doba cevi je znatno daljša kot pri .264 Winchester Magnum, .270 Weatherby Magnum (ali 6,5 x 68), ki so glede tega na slabem glasu.

7 mm Remington Magnum so **Bil Jordan**, **Bob Forker** in mnogi drugi znani avtorji s področja lova, orožja in balistike opisali kot svoj najljubši puškovni kaliber. Tudi **Brian Pearce** omenja, da je 7 mm Remington Magnum nadomestil njegov .270 Winchester pri lovu na odprtih ravninah, saj ima boljši učinek na cilju, a enako krivuljo leta krogel. **John Barsness** opisuje, da se ne zavedamo vznemirjenja, ki ga je 7 mm Remington Magnum povzročil ob svojem nastanku oziroma naj zadnje vznemirjenje ob nastanku .300 WSM pomnožimo z deset. Barsness nadaljuje, da je podjetje Remington oglaševalo, da 7 mm Remington Magnum združuje vse najboljše lastnosti vseh puškovnih kalibrov za lov velike divjadi in da je »močan kot .300 Magnum, strelja položno kot .270 Winchester in ne brene bolj kot .30-06«. Tako reklamo so utemeljevali s pričevanji mnogih avtorjev člankov, saj so bile vse navedbe tudi točne, zaključki Barsness.

Ustvarjen za lov

Z njim so uplenili vse vrste divjadi, vključno z največjimi medvedi Severne Amerike, čeprav so za tiste res največje primernejši puškovni kalibri. Zelo primeren je za lov na ravninah in v gorah, kjer so strelji na daljše razdalje pogosti. Ima ugodno vrednost prečnega preseka krogel

Mere naboja 7 mm Remington Magnum – izsek iz priročnika Norma

¹ .338 Winchester je nastal iz .458 Winchester, zasnovanega leta 1956.

² Manj znani predhodniki so še .275 H & H, 7 mm Mashburn, .280 Ross in množica nestandardiziranih.

Primerjava nabojev 7 x 66 SE vom Hofe, 7 mm RM, .300 WM in .300 Weatherby Magnum

(razmerje premer/teža) za prodornost, visoke hitrosti za kinetično energijo (KE) in dobre vrednosti balističnih koeficientov (BC) za položno krivuljo leta.

Z 8 g (1020 m/s) ali 9,1 g težko kroglo (990 m/s) je odlična za dolge strele na srnjad, gamse, divje ovce in antilope. Lovske krogle mase 9,7 g (950 m/s) in 10–10,5 g (920–900 m/s) so univerzalne krogle za lov vseh vrst divjadi. Krogla z maso 11,5 g (840–870 m/s) je primerna za najtežje primerke divjadi, ki jih srečamo v naših loviščih. Zaradi višjih hitrosti uporabite lovsko kroglo s kontroliranim preoblikovanjem ali pa monolitno kroglo, ki je zaradi svoje neuničljivosti lahko tudi lažja. Z lažjo kroglo pridobite na hitrosti – če vas to zanima. Če vam krogla povzroča preveč škode (na primer na srnjadi), lahko to omilite s težjo kroglo (nižje hitrosti) ali s kroglo, ki se ne drobi toliko. Tudi za 7 mm Remington Magnum obstaja strelivo z zmanjšano močjo⁴, primerno za tiste, ki jim odsun povzroča težave.

RWS opisuje 7 mm Remington Magnum kot zelo dober in zelo natančen gorski naboj za strele na daleč, idealen za lov gamsa, kozoroga, divje ovce. RWS navaja, da je idealen za lov velike divjadi, žive teže do 150 kg, na razdaljah do 300 m.⁵ Zaradi svoje položne krivulje leta kroglo in natančnosti je pritegnil tudi tekmovalne strelce. Osem let po nastanku je na prestižni strelski tekmi Wimbledon match v Camp Perry, ZDA, zmagal na 1000 jardov (914,4 m). Kar nekaj policijskih agencij

ga je v začetku uporabljalo v ostrostrelnih puškah, tudi zvezni urad FBI.

S 7 mm Remington Magnum sem lovil prvih 15 let, dokler nisem zaradi lažje risanice prešel na 7 x 64. V risanici 7 mm Remington Magnum sem najprej uporabljal tovarniško strelivo Hirtenberger ABC, Norma Vulkan, RWS KS in PPU SP, od leta 1998 pa sem lovil s krogliami Speer GrandSlam, Sierra GameKing, Winchester FailSafe, Barnes XLC in Hornady InterBond, v nabojih, ki sem jih napolnil sam. Med učinki krogel je bila le majhna razlika; a predvsem krogle, ki se hitreje odpirajo (GameKing, KegelSpitz, Vulkan ...), so včasih povzročile večje poškodbe kot preostale.

Magnum in njegova »cena«

Noben »magnum« ne more nadomestiti slabega zadetka. S puško moramo vaditi. To je lažje reči, kot storiti, če se bojimo strela. Nek mlad lovec je začel loviti z očetovo risanico v kalibru 7 mm Remington Magnum. Prvi strel na divjad so bili zgrešeni, saj je ob strelu zamižal. Ko je prešel na 7 x 57 R, je takoj zadel prav vse. Mene odsun ni motil, kot mladega lovca tudi ne teža puške s 65 cm cevjo. Za nekatere sta odsun in višja cena streliva (2,80–4,80 evra za kos) lahko zelo moteča. Če je to razlog, da ne bi kdaj dali kak strel več, mogoče ta kaliber ni za vas. V prodaji je strelivo tudi za 1,70 evra za naboj, a take krogle so praviloma konstrukcijsko enostavne. S svojo puško sem zaradi ponovnega polnjenja streljal dosti in zadeval dobro. Ko sem leta 2008 nabavil pripravo za natančno pregledovanje cevi »borescope«, sem ugotovil, da je cev po 15 letih kot nova. Redno čiščenje po vsakem strelu resnično omogoča, da

bo neko orožje mogoče uporabljati več generacij. Prav »magnumi« zaradi višjih tlakov in hitrosti terjajo več pozornosti.

Lastnosti

Balistična krivulja leta 11,3 g težke krogle 7 mm Remington Magnum je podobna krivuljama leta .270 Winchester in 7 x 64 z 9,7 g težko kroglo. Krivulja leta 9,7 g težke krogle 7 mm Remington Magnum je podobna krivulji leta omenjenih z 8,4 g težko kroglo. Z drugimi besedami – ima ravno tako položno krivuljo leta krogla kot omenjena .270 Winchester in 7 x 64, a s težjimi krogliami. Zato »udari« močneje – na cilju in na rami! Iz predstavljenih preglednic je razvidno, da sta krivulji leta dveh različno hitrih krogel skoraj identični. Razlog je višji in boljši balistični koeficient krogla Tipstrike (BC 0,510), ki kljub manjši začetni hitrosti na svoji poti manj izgublja hitrost kot krogla TSX (BC 0,394). Krogli TTSX njena plastična konica BC izboljša le za malo (BC 0,412)⁶, saj na BC vpliva več dejavnikov. Švedska Norma za 7 mm Remington Magnum ponuja kar devet različnih nabojev z maso krogel od 8 do 11 g ter različnih konstrukcij.

Balistične preglednice (povzeto po Normi)

Lovska krogla Tipstrike, 10,4 g⁷

Hitrost (m/s)			
V ₀	V ₁₀₀	V ₂₀₀	V ₃₀₀
920	858	798	741

Kinetična energija v J			
E ₀	E ₁₀₀	E ₂₀₀	E ₃₀₀
4403 (J)	3827 (J)	3314 (J)	2857 (J)

Krivulja leta (v cm), os merka 4 cm nad osjo cevi					
Pristre-ljeno na	50 m	100 m	150 m	200 m	300 m
100 m	-0,5	0	-2,9	-9,4	-34,2
200 m	1,9	4,7	4,1	0	-20,1

Lovska krogla Barnes TSX 9.1g⁸

Hitrost (m/s)			
V ₀	V ₁₀₀	V ₂₀₀	V ₃₀₀
950	868	791	718

⁶ <http://www.barnesbullets.com/bullets/ttsx/>

⁷ <https://www.norma.cc/us/Products/Hunting/7-mm-Remington-Magnum/tipstrike-160-gr/>

⁸ <https://www.norma.cc/us/Products/Hunting/7-mm-Remington-Magnum/Barnes-TSX-140-gr/>

⁴ Hornady Custom Lite, 9,1 g SST krogla s hitrostjo 850 m/s, Remington 9,1 Managed Recoil z 960 m/s

⁵ <https://rws-munition.de/en/rws-hunting-area/rws-hunting-ammunition/rws-centerfire-rifle-cartridges-for-hunters.html#10/0/19>

Foto: Gregor Hodnik

Fotografije krogle 7 mm: Barnes TSX 9 g, Barnes TTSX 9 g, Sierra GameKing 9 g, FOX ClassicHunter 9,2g, (BC 0,413), RWS DoppelKern 10,5 g (BC 0,381), Hornady InterBond 10 g (BC 0,525), SPEER GrandSlam 11,3g (BC 0,436)

Kinetična energija v J			
E ₀	E ₁₀₀	E ₂₀₀	E ₃₀₀
4108	3430	2847	2346

Pristre- ljeno na	Krivulja leta (v cm), os merka 4 cm nad osjo cevi				
	50 m	100 m	150 m	200 m	300 m
100 m	-0,5	0	-2,7	-9,1	-33,9
200 m	1,8	4,5	4,1	0	20,3

Ponovno polnjenje in druge posebnosti

Zunanji pas na tulcu 7 mm Remington Magnum ne pripomore k ojačitvi tulca. To nikoli ni bil namen pasu. Pas služi izključno kontroli naleganja tulca v ležišču. Pas določa, kje v ležišču se bo naboj zaustavil. Je kot rob (R), le da je pomaknjen višje. Nalogo nadzora naleganja pri drugih nabojih opravlja rama tulca, pri nabojih z robom (R) pa rob. Ker ima 7 mm Remington Magnum oboje, lahko oba uporabimo za kontrolo naleganja. Daljšo življenjsko dobo tulca dosežemo, če tulca ne kalibriramo v celoti. Tistim, ki bodo ročno napolnjeno strelivo uporabljali samo v eni puški, Forker priporoča naslednje⁹: matrico za polno kalibracijo (ang. full length resizing die) nastavite tako, da ni v stiku z držalom tulca (ang. shellholder). Razmak med njima naj bo manjši ali enak 1,5 mm. Tak razmak dobimo, če po dotiku matrice in držala tulca matrico odvijete za en obrat. Izstreljen tulec kalibrirate in preizkusite v svoji puški. Če se zaklep puške zapre zlahka, ste končali. Če se zapre stežka ali pa še ne,

⁹ Pod pogojem, da je bil tulec izstreljen iz vaše puške.

Foto: Gregor Hodnik

Primerjava nabojev .270, 7 x 64, .30-06 in 7 mm Remington Magnum

TIPSTRIKE 160 gr

Naboj s kroglo Tipstrike

matrico v rahlih odmerkih po 1/8 obrata privijate, dokler tako kalibriran tulec ne gre v ležišče le z zelo majhnim odporom ali brez njega. Tako ste tulec ukrojili po merah ležišča svoje puške in mu precej podaljšali življenjsko dobo. Teoretično naj bi bila zaradi boljše osredinjenega naboja v ležišču vaša skupina zadetkov boljša, kar pa v lovskih puškah težje opazimo.

Švedska Norma pri 7 mm Remington Magnum posebej opozarja, da pri uporabi počasno gorečih smodnikov v povezavi z veliko prostornino tulca nikoli ne polnimo pod spodnjo priporočeno mejo, ker to lahko povzroči visoke tlake. Za kalibre .7 mm Remington Magnum, .7 mm Weatherby Magnum, .300 Winchester Magnum, .300 Lapua Magnum, .300 Remington Ultra Magnum je finski proizvajalec Vihtavuori¹⁰ tudi napisal, da »polnitve, manjše od začetne predpisane, lahko povzročijo previsoke tlake«. O tem sem podrobneje pisal v prispevku **Strelivo z zmanjšano močjo** (Lovec, 1/2018).

Naj končam z besedami Kena Watersa, »balističnega guruja«, ki je, bolj kot kdo drug, intenzivno preizkušal množico puškovnih kalibrov in to opisal v knjigi *Pet Loads: »Dvomim, da obstaja kak drug kaliber; manjši od kalibra .30, ki tako učinkovito združuje visoko hitrost, položno krivuljo in moč z zmernim odsunom, kot to počne 7 mm Remington Magnum. Če je, ga še nisem našel.«*¹¹

Gregor Hodnik

Naslednjič: 9,3 x 62

Viri:

<https://sierrabulletsblog.com/2018/03/06/sierra-bullets-7mm-remington-magnum-load-data/>

<https://rws-munition.de/en/rws-hunting-area/rws-hunting-ammunition/rws-centerfire-rifle-cartridges-for-hunters.html#!0/0/19>

<https://www.norma.cc/us/Products/Hunting/7-mm-Remington-Magnum/>

https://www.chuckhawks.com/subscribers/rifle_cartridge_page/7mmRemMag.htm

Speer Reloading Manual, Number 12, 1995
Cartridges of the World, 8th Edition, 1997,
Frank C. Barnes

Remington's Top Five, Layne Simpson, Shooting Times, junij 2016

7mm Madness, Steve Gash, Shooting Times, november 2016

The 7mm Remington Magnum, Bob Forker, Guns Ammo, september 1999

Big Seven, John Barsness, Guns Magazine, februar 2012

7mm Remington Magnum – the best of the 7mm's, Brian Pearce, Rifle Magazine, 2003

Hornady Handbook of Cartridge Reloading, 2016, stran 406

Norma – Reloading Manual, 2004, strani 261–264

¹⁰ Vihtavuori, priročnik za polnjenje, št. 4

¹¹ 7 mm Remington Magnum – the best of the 7mm's, Brian Pearce, Rifle Magazine, 2003, stran 60

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Deželna vlada zvezne dežele Tübingen je v letu 2018 za lovske pripravljane ukrepe na morebiten prihod afriške prašičje kuge porabila skoraj 250.000 evrov. Po podatkih pristojnega ministrstva so približno 229.000 evrov porabili za nagrajevanje povečanega odstrela divjih prašičev in dobrih 17.000 evrov za aktivno sodelovanje lovskih psov v pogonih na divje prašiče. Od 1. maja 2018 naprej namreč deželna vlada izplačuje denarne nagrade upleniteljem divjih prašičev v višini 25 evrov za vsak uplenjeni osebek in enako tudi za vsako udeležbo ustreznega lovskega psa v pogonih na divje prašiče, ki so potekali preko meja lovskih revirjev. Na splošno je omenjena dežela sicer za lovsko leto 2018/19 načrtovala in namenila tri milijone evrov za celoten nabor ukrepov za preprečevanje pojava in širjenja afriške prašičje kuge. Približno 350 vlog za izplačilo navedenih denarnih nagrad pa je bilo zavrnjenih zaradi nepopolnosti ali nepravilnosti vlog.

Wild und Hund internet

Malavi: Pri izvajanju nalog preprečevanja krivolova v tej afriški državi je britanskega vojaka, člana angleške vojaške enote, ki pomaga pri nadzoru varstva ogroženih divjih živali, ubil slon. Angleška vojska namreč aktivno sodeluje v več afriških državah pri opravljanju tovrstnih nalog, med drugim tudi pri terenskih operacijah. Vojaške enote uporabljajo pri tovrstnem delu znanje in izkušnje, pridobljene v sodelovanju v operacijah na Severnem Irskem, v Iraku in Afganistanu, čeprav nekateri strokovnjaki opozarjajo, da kljub vsemu za delo v specifičnih terenskih afriških razmerah in z nevarnimi divjimi živalmi niso izurjeni.

Jagen Weltweit internet

Francija: V tej državi so z veliko večino glasov senata in parlamenta sprejeli novelo lovskega zakona, ki je v veliki meri upoštevala interese lovcev. V Franciji poznajo sicer dve vrsti lovskih dovolilnic, in sicer take, ki veljajo za celotno državo in so dražje, ter take, ki veljajo samo v posameznem departmaju. Cena prvih, ki so veljavne za vso Francijo, bo tako s 1. julijem znižana s 400 na 200 evrov, medtem ko

Foto: Werner Nagel

znaša cena lovske dovolilnice za posamezni departma (jih je približno 90 odstotkov) od 130 in 210 evrov. V Franciji sicer na leto izdajo približno 1.200.000 lovskih dovolilnic. Z novelo zakona uvajajo tudi nekatere strukturne reforme – po novem bo za lovstvo pristojen združen francoski urad za biotsko raznovrstnost, ki bo združil delovanje dveh uradov, ki sta v preteklosti ločeno pokrivala to področje. Prav tako bo dosedanja »lovsko policija« zamenjala »deželna policija«, ki bo pristojna tudi za področji lovstva in biotske raznovrstnosti. S to spremembo odločno zvišujejo tudi kazni za motenje zakonitega lova in uničevanje lovskih objektov in naprav.

Wild und Hund internet

ZDA: Poročali smo že o nagrajnih akcijah, ki jih organizirajo v nekaterih območjih zvezne države Teksas, predvsem v zamočvirjenih predelih Everglada, kjer nagrajujejo osebe, ki prinesejo največjega ulovljenega pitona. V tamkajšnjih razmerah omenjene živali niso domorodne vrste in zelo ogrožajo številne domorodne živalske vrste do velikosti manjših aligatorjev in manjših jelenov, saj so jih v prostor izpustili razni ljubiteljski gojitelji in lastniki, ki so se naveličali svojih hišnih ljubljencev. Pred nedavnim so uslužbenci 3.000 km² velikega parka Big cypress našli in ujeli

samico tigrastega pitona, dolgo 5,2 m in težko 64 kg, kar je rekord pri doslej ujetih pitonih. Samica je bila sicer tik pred poganjem, saj je v sebi nosila kar 73 jajc. Omenjeno samico so odkrili s pomočjo novih metod, ki jih uporabljajo pri poskusu čim učinkovitejše odstranitve te vrste iz narave. V ta namen so nekaj ulovljenih samcev pitonov opremili s telemetričnimi oddajniki in potem spremljali njihovo gibanje ter tudi iskanje samic za razmnoževanje. Strokovnjaki ocenjujejo, da naj bi v naravi živelo že od 30.000 do 300.000 pitonov, dosedanji ukrepi za preprečevanje njihovega širjenja pa očitno niso bili uspešni.

Wild und Hund internet

Kanada: Eden od ponudnikov lova v provinci Britanska Kolumbija se je odločil tožiti vlado omenjene province zaradi popolne prepovedi lova na grizlije, ki so jo sprejeli konec leta 2017. Tožbo je sicer vložil v imenu vseh ponudnikov lova in poklicnih lovcev v omenjeni provinci. Ker sama tožba zoper vladne odločitve in predpise iz pravnih razlogov ni mogoča, ponudnik lova toži državo zaradi sprejetih predpisov brez upoštevanja strokovnih podlag in študij upravljanja z divjimi živalmi, pri čemer naj bi se vlada zavedala, da bo s tako odločitvijo finančno in eksistenčno ogrozila številne ljudi, ki so se

ukvarjali s to dejavnostjo. Tako je v preteklosti od lova na grizlije živelo približno 245 ponudnikov z okoli 2.000 zaposlenimi. Prav tako omenjena odločitev vlade popolnoma zanemarljivo povečuje nevarnost, ki resnično ogroža prihodnost grizlijev, in sicer izgubo naravnega prostora. Lov na grizlije je bil v tej državi dovoljen od leta 1976 naprej, pri čemer je bila letna kvota za odstrel postavljena zelo konzervativno – dva odstotka populacije – in je zagotavljala stalno večanje številčnosti te vrste.

Wild und Hund internet

Južna Afrika: Policija te države je odkrila doslej verjetno največjo količino rogov nosorogov, ki izvirajo iz ilegalne dejavnosti. V uspešni raciji so namreč odkrili kar 167 rogov omenjenih ogroženih živali. To je približno en odstotek v tej državi živeče populacije nosorogov. Pri tem so dva udeleženca priprli in ju pripeljali pred pristojnega sodnika. V omenjeni uspešni akciji so sodelovale zasebne varnostne službe in posebna enota policije. Rogovi nosorogov so bili namenjeni na trge južne Azije, kjer naj bi po nekaterih ocenah dosegli vrednost od 6 do 12 milijonov ameriških dolarjev.

Wild und Hund internet

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Ze kot otrok sem se rad pritaknil zraven očeta, ki je po lovu vedno odšel v lovski dom, da se izpiše iz 'knjige javke'. Včasih je kaj uplenil, včasih se je vrnil brez plena. Skoraj vedno pa sva v lovskem domu koga srečala in stekel je pogovor, kako je bilo na lovu in kaj so videli. Že takrat sem bil trdno prepričan, da bom nekoč tudi jaz lovec. Lovska kri je vrela v meni, napeto sem poslušal vsako podrobnost, najraje pa sem na uho vlekel zgodbe z lova na gamse. Slišal sem nešteto imen krajev – teh robov, onih turnov, tistih kamnov ... Skrbelo me je samo, kako si bom vsa

– »Zakaj je nisi!« sem vzkliknil. – »Ni še njen čas. Je vodnica tropa dvajsetih gamsov, s seboj pa vodi dva kozlička. In nima več kot deset let.«

No, trije tehtni razlogi so bili, da je ni uplenil. Spomnim se očetovih zgodb, da so v tistem delu lovišča stare koze in kozli z močnimi roglji, predvsem zato, ker se tam ne jaga dosti. In take gamse je v morju ruševja, v prepadnih stenah in strmih robovih precej težko najti. Ko jih najdeš, je še vprašanje, ali katerega lahko upleniš. Gledati moraš, da ne pade v prepad, saj ga ne boš nikoli našel ali ne bo ostalo nič od njega. Pomislil sem, da bo ta koza čez leta stara in bo imela še močnejšo trofejo.

nasmehnil in rekel: »Jo vidiš, Tavelika je v tropu.« Pogledal sem v spektiv in videl Taveliko kozo v vsej njeni lepoti. Smejala sva se in sedela ter jo samo gledala. Od tam je namreč nisva mogla upleniti, ker bi padla čez steno, globoko v neprehoden žleb. In pa – spet je vodila dva kozlička. Prav smešno jih je bilo gledati, kako ju je krotila, ko so šli po ozki polici, s katere je bilo treba kar dober meter skočiti na drugo polico. Prvi kozliček jo je ubogal, drugi pa ne, zato se je vrnila ponj in mu še enkrat pokazala, kako naj skoči. No, šele v tretje jo je ubogal.

Tisti dan sem se iz Možnice vrnil poln doživetij in dobre volje. Končno

MARKO PATRICH

Tavelika koza s Stropove police

imena zapomnil in vedel, kje so, ko bom nekoč lovec.

Prišel je čas, ko me je oče začel jemati s seboj na lov. Spoznal sem veliko lepot lovišča in si zapomnil imena krajev. Prav poseben čar je bilo z očetom iti na lov v dolino Možnice. Od tam se nikoli nisva vrnila prazna. Če nisva imela gamsa, sva pa bila polna lepih doživetij.

Prišel je dan, ko je oče v tisti del lovišča odšel sam na lov. Zaradi preveč snega me ni vzel s seboj, češ da bom brez potrebe gazil, da nimam primerne opreme, nepremočljivih gojzarjev in gamaš. Napeto sem čakal, kdaj se bo vrnil z lova. Čas sem si krajšal z gledanjem fotografij z lovov dedka, strica in očeta ter s strmenjem v očetove trofeje, ki so visele na velikem stopnišču.

Bilo je pozno popoldne, ko se je pred hišo ustavil očetov avto. Stekel sem do njega in opazil, da ima za klobukom vejico, in že sem hitel z vprašanji: »Kaj imaš? Kje si ga? Kako daleč? Koliko je bilo vseh?« Oče je hitel z odgovori, da je uplenil srednje starega kozla v Možnici, na kraju Kobilji nos. »Veš,« mi je rekel, »sem pa videl v tropu, pri katerem je bil ta kozel, eno fejest kozo!«

Mogoče pa se bova srečala nekoč, ko bom imel lovski izpit ...

Minilo je kakšno leto, ko je oče prišel z lova iz Možnice in mi spet pripovedoval o Taveliki kozi s Stropove police. Sedaj da vodi enega mladiča, njena 'maska na obrazu' ni še nič siva, trofeja pa izjemna.

Spet drugič je prišel oče z lova in mi povedal: »Danes sem jo imel v križu, je prišla v Kobilji nos! Najprej sem uplenil njenega mladiča, ona pa ni hotela počakati in je šla na rob stene, nad Frfolom. Nisem streljal, ker bi spodaj pobiral le ostanke.«

Prišel pa je tudi dan, ko sem šel z očetom v tisti raj našega lovišča. Prišla sva na vrh bukovega roba in zrla v plazišče pod nama, v Frfol. Od tam je vidna tudi Stropova polica, ki je bila domovanje Tavelike koze. Oče je zrl v plaz, kjer je prav na vrhu opazil gamse. V tropu je bil slaboten enoletnik, ki mi ga je oče dovolil upleniti. Kozel je padel v ognju. Iztrebila sva ga in pripravila za prenos, nakar je oče rekel: »Ma dej, ko sva že tle, pogledava še v Žlejfe.« – »Prav,« sem mu rekel, »bom vsaj videl, kako zgledajo te Žlejfe.«

Ko sva prišla tja, se je oče samo

sem tudi jaz videl Taveliko kozo, manjkali pa sta mi še dve leti do lovskega izpita. Ali bo preživela do takrat?

Spet je bilo leto naokoli in prišel je najlepši čas lova na gamse. Oče je na lov povabil gosta s Štajerskega, ki bi v njihovi lovski družini lovil srnjaka v zameno za gamsa. Tokrat mi je dovolil zraven, čeprav je bil sneg, saj sem si že priskrbel primerno opremo.

Šli smo v dolino Možnice, v Planjo, nato desno za vogal in se povzpeli na vrh Kobiljega nosu. O gamsih ni bilo ne duha ne sluha, le nekaj mlajših kozlov nas je 'ožvižgalo'. Oče je domneval, da je tam preveč snega, zato naj bi se držali bolj v dolini. In res, po grebenu Kobiljega nosu smo prišli na vrh bukovega gozda, od koder smo gledali v plaz Frfol. »Glej jih, eden, dva, trije, štirje ..., enaindvajset je vseh!« Močan kozel je odganjal tekmece od tropa, v katerem je bila Tavelika koza, tokrat brez mladiča, zraven nje pa še ena kar stara koza, vendar mlajša od nje, s samo enim rogom. Oče je gostu dál na izbiro, kaj bo streljal; odločil se je za velikega kozla, ker bi svojega prvega gamsa rad prepariral. No, privoščil sem mu dobro trofejo, a roko na srce,

kar malo sem si oddahnil, ker ni hotel streljati Tavelike koze. Zelo sem jo privoščil očetu, ki jo je že kar dolgo jagal. Kozel je po strelu padel, preostali pa so se razbežali; ni bilo več časa za drugi strel. Srečni smo odšli po kozla. Z očetom sva tovarišu stisnila roko in mu zaželela lovskega blaga! Pot v dolino je hitro minila in še ena dogodivščina iz Moznice je bila končana.

Dve leti pripravnštva sta minili, kot bi mignil. Lovski izpit sem opravil in lahko sem začel loviti tudi sam. Moja misel je bila še vedno pri Taveliki kozi s Stropove police. »Sedaj jo lahko tudi jaz jagam in z nekoliko sreče tudi uplenim.« Z očetom sva kovala načrte, kako bi jo pojagala, kje vse bi se lahko zadrževala. Precej sva hodila na lov, o Taveliki kozi pa ne duha ne sluha. Niti v njenem domovanju, na Stropovi polici, je ni bilo več. Uplenila sva kar nekaj drugih gamsov, nje pa ni hotelo biti na spregled! Upanje je počasi upadalo; mogoče so jo pobrali zima, snežni plaz, garje, starost ... Vprašanje je bilo, koliko je bila stara. Ko smo jo videli nazadnje, ni imela kozliča, tako da je morala biti že v letih. Ali pa ga tisto leto ni imela, kdo bi vedel. Oče je čez leto v tisti dol lovišča vodil italijanskega gosta, jaz sem jagal na drugem koncu, ko me je poklical po telefonu: »Veš, še je živa.« – »Kdo, Tavelika?« sem začudeno vprašal. – »Ja,« je rekel oče, »pa še kozliča ima, je pa že kar siva.«

Neverjetno, sem si mislil, po kar precejšnjem času je prišla na spregled! Mogoče jo pa še v letu ali dveh dobiva, če preživi. Če vodi kozlička, jih ima verjetno tam okoli petnajst, sedemnajst, kdo ve! Predlani je oče uplenil kozo in mladiča; koza je imela sedemnajst let, kozliček pa v decembru bore štiri kilograme. Vse je mogoče, pri živalih in v naravi nikoli ne veš!

Minili sta spet dve leti. Vsi lovi na Taveliko kozo so bili brezuspešni. Upanja, da je sploh še živa, je bilo manj in manj. Nešteto dni, preživetih na prežah zvečer ali ob dolgčasu na študiju v Ljubljani, sem razmišljal, kje je končala. Kje si tako stari gamsi vzamejo življenje? Hm, kdo bi vedel ... Mogoče pa je dala življenje izjemni kozi ali močnemu kozlu, bomo videli!

Bili smo na lovu na damjaka na Cresu, tudi moj dobri lovski tovariš Nejc. Diana nam je bila naklonjena, dobili smo vsak svojega damjaka. Veseli in polni doživetij smo se sončno nedeljsko dopoldne počasi pripravljali za pot domov, ko me je poklical

Narisal: Igor Pičulin

oče: »Sem uplenil tisto z enim rogom, štirinajst rosnih let šteje in je že precej siva!« – »Haha!« sem zavriskal in očetu iz srca s hripavim glasom izrekel lovski blagor. V lov na te koze sva vložila toliko časa, toliko znoja, toliko truda! Na koncu je bil vendarle poplačan! »Ko me prideš popoldne iskat v Postojno, jo prinesi s seboj, da jo bosta videla še Brane in Nejc!« – »Dogovorjeno, se vidimo.«

Po srečanju v Postojni, izrečenih lovskih blagarih, objemih in poslavljanju od lovskih tovarišev sva se z očetom peljala proti domu in se pogovarjala o lovskih dogodivščinah minulega vikenda. Vprašal sem ga: »Tavelike pa ni bilo zraven?« – »Ne,« je odvrnil oče. »Vprašanje, ali je še živa. Moja jih ima štirinajst let. Ko sva obe videla skupaj, je bila Tavelika že precej siva, ta pa še čisto črna. Pogledaj jo, zdaj je siva ko kamen. Kdo ve, kje je končala tista?!«

Ni še minilo leto od uplenitve očetove enoroge koze. Bil je september, sneg je tisto leto malo pohitel, saj ga je nanese do kakih 1400 metrov. Na lov sem povabil svojega dobrega prijatelja Nejca iz LD Šentjur. Tja vsako leto hodim na lov na srnjaka, Nejc pa vsako leto pride k meni na gamsa. Prvi dan sva lovila v revirju Mangart, kjer je Nejc uplenil enoletno kozico, jaz pa srnjega mladiča. Načrt je bil, da bi še isti dan šla v Moznico, kjer imamo višje nad dolino, blizu Planje, manjšo lovsko kočo. Tako bi bila naslednji dan že zgodaj med gamsi. A najin načrt se je izjalovil, saj sva z lova prišla dokaj pozno in utrujena, zato sva se odločila, da bova šla v Moznico drugi dan. Prijetneje je malo poležati na kavču in poklepetati s prijateljem, kot pa je strma hoja navkreber še isti dan.

Naslednje jutro sva vstala zgodaj,

avto sva parkirala še v temi in se odpravila po planinski poti, ki pelje na Jerebico. Ob svitu v plaz ob poti sva zagledala osem srnjadi! Toliko jih, razen pozimi, pri nas še nisem videl na kupu: dve srni s po dvema mladičema in ena z enim. Nejc me je vprašal, ali bom katerega uplenil. Do izpolnjenega načrta odstreli so ostali samo še trije mladički. Sam sem srnjaka 'pokril', oče tudi. Tiste tri mladiče pa bodo polovili tisti, ki morajo še pokriti srnjaka. Stopila sva naprej in pustila srnjad, da se je mirno pasla. Pot v Planjo, dobro uro hoje, je minila hitro. Tam je tudi prva razgledna točka, od koder si lahko ogledaš, kje so gamsi, in se nato odločiš, kako boš jagal. Z Nejcem sva vrtela daljnogled, gamsi so se kar sproti kazali, vsi so bili kozli. Osem jih je bilo, nobeden pa star ali trofejno lep. Daljnogled sem obrnil malo v desno nad Frfol, ko sem zagledal še tri druge. Pogledal sem v spektiv, spet dva mlada kozla in zraven slaboten kozlin*, ena plus. »Super,« sem rekel Nejcu, »nekaj za naju, tega bova 'napadla'.«

Pot naju je vodila skozi bukov gozd do majhne jasece sredi gozda, kjer kot v pravljici stoji majhna kočica. Tam sva odložila najino odvečno opremo. Do kozlina sva imela dobre pol ure hoje, če bi bil še tam. Od kočice sva se skozi bukov gozd povzpela na vrh Frfolovega plaza, kjer so bili spet trije gamsi: koza, kozlič in močan enoletnik. Nejcu sem ponudil za odstrel kozliča, saj ni bil pretirano velik, a je odklonil. Šla sva naprej. Spet sva prišla na odprto, kjer so se prej pasli tisti trije kozli. Ni jih bilo več videti. Verjetno so se odpravili proti špici Kobiljega nosu. Nič, šla sva za njimi. Tedaj sva že stopila na snežno odejo. Naivno sva doma pustila gamaše, češ, saj bo sneg pobralo, a sva se ušela, in po nekaj sto metrih

sva bila oba že pošteno mokra. O tistih treh kozlih ni bilo ne duha ne sluha, le drugi so nama stalno nagajali in skakali okoli naju. Na robu se je spet pokazal en kozel in naju gledal. Za njim sva videla še druge gamse, cel trop jih je bilo za ruševjem, zaradi katerega jih z razgledne točke nisva opazila. Če bi jih, bi se jih lotila čisto drugače. No, od tam tudi ni bilo daleč. Nameril sem dvesto metrov in rekel Nejcu: »Daj, ustreli tisto kozico na desni, je slabotna, roglji so precej pod ušesa.« – »Daj ti,« je odgovoril, »jaz sem že včeraj streljal, upleni še ti nekaj.« – »Prav, ko vstane, jo uplenim,« sem mu rekel. V tistem pa je kozel na robu pred nama mahnil proti tropu. Kozica je vstala in malo počakala, vendar mi je kazala rit, v naslednjem hipu pa so vsi zdirjali v ruševje. – »Presneti kozel!« sva rekla skoraj enoglasno. A nič zato, še kar nekaj jage sva imela pred seboj. Odpravila sva se naprej proti Kobiljemu nosu. Pod vrhom sva zavila levo k predelu, ki mu rečemo Za vogalom. Tam sva se spet priključila na planinsko pot, ki pelje na Jerebico. V morju ruševja, macesnov, balvanov, škrapelj ... sva ugledala samo štiri- do petletnega kozla. »Nejc, če ga češ, ga dej!« sem mu rekel. – »Eh,« je rekel, »škoda, da ti tak kozel gre v plan, bova že našla kaj starejšega.« Dogovor v naši lovski družini dovoljuje odstrel enega kozla srednjega razreda na dve leti, tako če bi kasneje prišla na dobrega kozla, ga ne bi smela upleniti. Bilo je pozno popoldne, zato sva pojedla malico in uživala v pogledu na kozla in gorsko naravo. Jesensko sonce naju je prijetno grelo in prav nič se nama ni mudilo v dolino. Ker pa se je kozel skril v ruševje in je nad naju legla senca, sva se vseeno odpravila počasi nazaj v dolino. Ko sva prišla čez sedlo ruševja v Planjo, sva spet gledala kozle, ki sva jih videla že zjutraj. Doli, nizko, čisto za robom gozda, so bili trije skupaj. Pogledal sem in videl tiste tri kozle od zjutraj, od katerih je bil eden ena plus. Pa niso šli na vrh Kobiljega nosu, zavili so proti dolini, po bukovini mimo naju, in so nizko doli spet prišli ven. Od tam bi jih težko zalezla. A glej, počasi so se začeli pomikati za ozek pas gozda, za katerim je še ena velika planjava – Pod brlogi. Gamsi so šli za rob, midva pa počasi proti njim. Ko sva prišla do roba, sva jih zagledala, celo več jih je bilo; izbrala sva najslabšega enoletnika in Nejčeva puška je počila. Kozlin je padel v ognju, preostali gamsi pa so zdirjali in izginili med macesni. Spet veselje! Nejc je vesel vsakega gamsa, kot bi bil zlat! Stisnil sem mu roko, voščil lovski blagor in na klobuku

ponudil vejico ruševja. »Lovska hvala!« je odvrnil Nejc. »Po celem dnevu sva si ga pa zaslužila! Sva kar nekaj prehodila danes.« – »Res je,« sem mu odvrnil, »jetra v koči bodo prav pasala!« Gamsa sva zvezala na nahrbtnik in se napotila proti koči, ki ni bila daleč. V petnajstih minutah sva bila tam. Gamsa sva odvezala z nahrbtnika in ga z zvezanimi nogami obesila pred kočo. Če bi ga raztegnila, ga naslednje jutro ne bi več spravila v nahrbtnik. Na hitro sva si pripravila joto iz konzerve, da sva pojedla nekaj toplega, nato sva pripravila jetra! Čeprav nisva imela čebule in posebno veliko začimb, so nama zelo teknila! Sklenila sva, da bova po večerji še na hitro skočila pogledat v Frfolov plaz. Ura je bila šest in pohiteti sva morala, če sva hotela še kaj videti! Ponovno sva na hitro pripravila nahrbtnike in se napotila skozi bukovino navkreber. Po dvajsetih minutah sva bila blizu kraja, od koder je mogoče videti v Frfolov plaz. Hodila sva previdno, a na listnati

obujala spomine tistega dne in prejšnjega. Kar precej zgodaj sva zaspala, saj sva bila po dveh dneh celodnevne hoje kar načeta.

Zjutraj sva se zbudila nekaj po šesti. Ni se nama mudilo, saj sva s tem, ko sva spala v koči, prihranila precejšnjo hojo navkreber. Za tisti dan sva načrtovala, da bova pogledala v Kraje. Nejcu sem pripovedoval zgodbe iz tistega dela lovišča, ki je meni najljubši. Pripravila sva vse potrebno, si oprtala nahrbtnika in puške na rame ter se odpravila. Nejcu sem nekoliko v šali rekel: »Danes lahko upleniva še enega velikega in enega majhnega, kdo bo drugače nosil!« – »Nasmehnil se je in rekel: »Do te koče bi morali napeljati žičnico, pa bi lahko bil tukaj štirinajst dni skupaj.« – »To bi bil užitek,« sem mu odvrnil, »zdaj pa bodiva tiho, tudi danes pogledava v Frfol.« – »Prav,« mi je odvrnil Nejc in zagrizla sva v breg. Že v tretje sva šla tam skozi v dveh dneh. Zdelo se mi je, da poznam vsako bukev, lahko bi

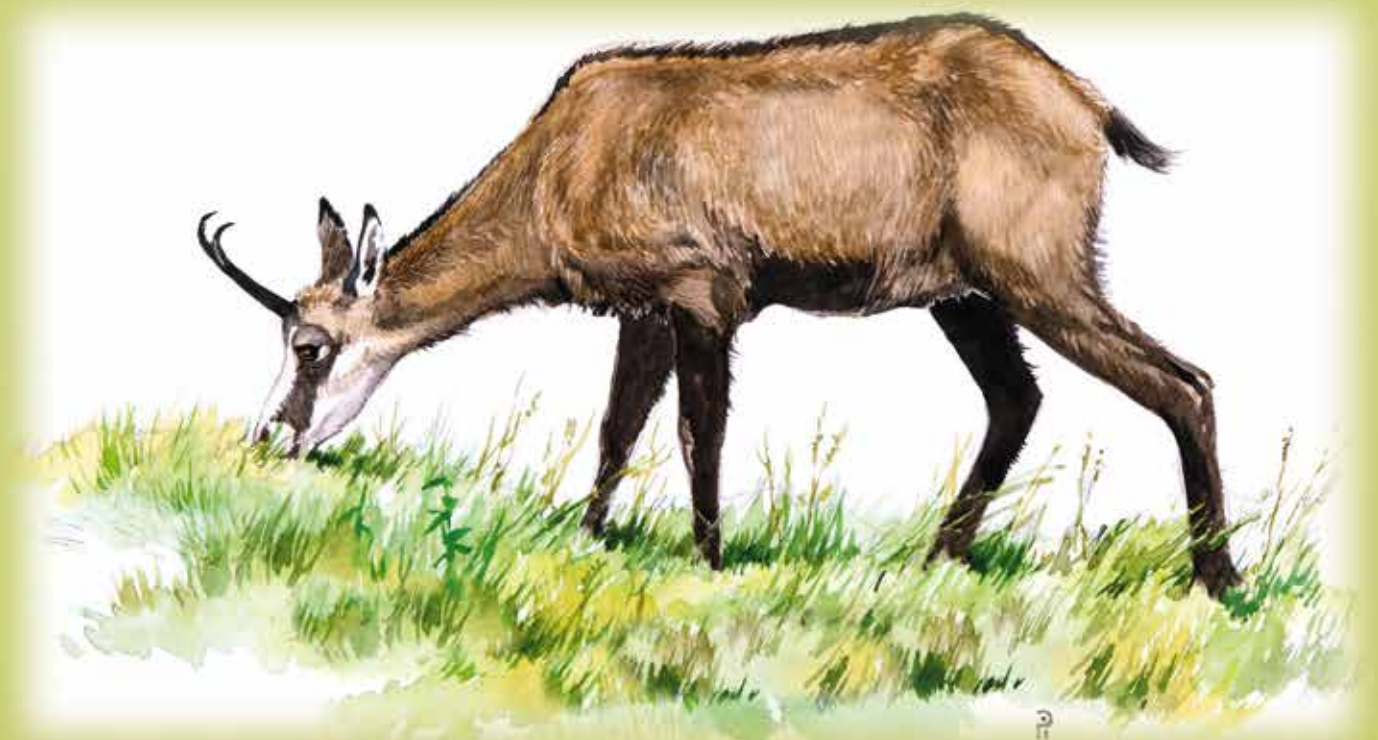
podlagi sva še vedno povzročala šum, kar je bilo dovolj, da so naju gamsi, ki so bili takoj za robom, začutili in se razbežali na več strani. Koza in kozlič sta zdirjala malo nad nama. Kozlič se je ustavil in moja puška je počila! Z Nejcem sva se nasmehnila drug drugemu. Stopila sva do kozlička, ki je padel v ognju. Jaz sem ga očistil, Nejcu pa naročil, naj gre pogledat malo naprej, če bi vseeno še bilo kaj v Frfolu. Nič ni bilo, zato sem kozliča dal v nahrbtnik in odpravila sva se proti koči. Ko sva prišla tja, je bila že skoraj tema. Pripravila sva si večerjo, pospravila malo po koči, nato pa ob soju sveče

jim dal imena. Včasih me med hojo misli ponesejo v kakšno čudna razmišljanja, včasih si pojem kakšno pesem, včasih pa le uživam v vsakem koraku. Nisva še prišla prav na rob, od koder je mogoče videti Frfol, ko je zažvižgalo nad nama. Med bukovimi vejami sem prepoznal kozo, ki sem ji prejšnji dan uplenil kozliča. Nejcu sem rekel: »Če jo dobro vidiš, jo lahko upleniš.« – Nejc je odvrnil: »Ne bom streljal. Daj ti, jaz imam že dva gamsa.« – »Okej,« se mu rekel, »kakor želiš.« V tistem je koza kot puščica skočila v dolino pod nama in izginila v gozd. Z Nejcem sva vstala, naredila dobrih trideset metrov

naprej, ko je koza pod nama, na melišču, spet prišla ven in se pasla. Šel sem nazaj, nahrbtnik položil na isti kamen kot prej, utrdil puško in čakal, da bi se koza lepo postavila. A ona je šla nazaj v bukovino. V takih trenutkih navadno podzavestno zažvižgam, da se žival ustavi, a tisti kozi nisem, zato je šla svojo pot. Še sam ne vem, zakaj ji nisem zažvižgal, nekaj me je vleklo naprej. Dospela sva v Planjo, kjer je bilo spet nekaj kozlov. Šla sva naprej. Usedla sva se in še enkrat pregledala celoten Kobilji nos. Jaz sem začel na eni strani, Nejc na drugi, nakar mi je rekel: »Glej, gor je več gamsov!« Pogledal sem tja in jih zagledal. Iz nahrbtnika sem vzel spektiv in gledal: dve kozi z mladiči, trije enoletniki in ena koza dva plus. Nejc je gledal z dvogledom, jaz s spektivom, nakar mi je rekel, da je nad tropom še en gams. Še sam sem pogledal z dvogledom, da bi vedel, kam obrniti spektiv. In res: malo nad tropom se je pasel gams. Spomnim se očetovih pripovedovanj, da vedno, ko je gams oddaljen od tropa, a še vedno nekje v bližini, je to nekaj starega. Pogledal sem s spektivom in res zagledal že precej sivo, enorogo kozo. Srce mi je kar poskočilo. Ko sem o tem povedal Nejcu, si jo je tudi on želel ogledati skozi spektiv. »Ta pa je neka ,krepačna',« mi je rekel. Tako sva v najinih pogovorih imenovala, stare, trofejno močne ali zanimive živali. Začel sem razmišljati, kako bi jih zalezla. Pod njimi ni bilo mogoče, saj je veter pihal proti njim. S strani je bil te-

ren precej napet, mogoče bi jim prišla na petdeset metrov, kar ni ravno ugodno, saj bi bilo treba hitro streljati, a še nisva vedela, kje jih lahko pričakujeva. Odločila sva se povzpeti na vrh Kobiljega nosu in jih ,napasti' z vrha; tako bi imela veter proti nama. Kobilji nos je tudi dokaj pregleden. Nisva se veliko obotavljala in zagrizla sva v breg. Po poti sva videla, da se trop pomika vedno bolj za rob Kobiljega nosu. Sam pri sebi sem si mislil: »Upam samo, da jih dohitiva, preden grejo v Žlejfe, ker tam so za naju izgubljeni.« Hitela sva v breg, kolikor sva mogla, in prišla do križišča proti vrhu Kobiljega nosu. Pot vodi po strmeh žlebu, poraščenem z ruševjem, kar nama je včasih v pomoč, saj se oprimeva kake veje, včasih pa je v napoto. Snega je bilo do kolena, v gozdarjih je »žmokalo« že od prejšnjega dne. Z Nejcem sva se izmenjevala: nekaj časa sem jaz gazil naprej, nekaj časa on, saj sva bila oba že kar načeta. Po mučnem vzponu po žlebu sva prispela na vrh Kobiljega nosu, kjer naju je osvetlilo sonce in takoj pognalo kri po žilah. »Zdaj pa morava biti previdna,« sem rekel Nejcu. »Puško daj na ramo, če bo treba hitro streljati!« Začela sva se spuščati, jaz pa sem gledal po Kobiljem nosu, kje bom zagledal trop. Nejc je levo v prepadnih stenah zagledal ,krepačno', vendar ni bila tista z enim rogom: bila je Tavelika koza! Brezskrbno je ležala na travnati planjavi pod vrhom Velikega krivega roba, zraven nje pa je bila še ena koza, prav tako stara kot greh, vendar trofejno pre-

cej slabša. Nejc mi je rekel: »Daj, kaj čakaš, upleni jo, do tja je kakih sto petdeset metrov.« – »Saj bi, ampak od tu je ne smem streljati. Glej, kam bi padla, v Žlejfe, in se odpeljala naprej v Bel žleb. Kdo jo bo iskal po takem težkem terenu in v snegu.« Koza je brezskrbno ležala in naju gledala, kot bi vedela, da ji nič ne moreva. Tako sva jo opazovala približno pol ure v upanju, da se bo pomaknila proti vrhu Velikega krivega roba. Na enorogo kozo sva že pozabila. Naredil sem še nekaj fotografij skozi strelni daljnogled, da bom očetu lahko pokazal, da je Tavelika koza še živa. Od ležanja v snegu sva bila že pošteno premražena, zato sem Nejcu predlagal, da bi se jima cela pokazala. Mogoče bi udarile proti špicam; če bi šle dol, bi bile za naju izgubljene. Vstala sva, se jima pokazala; manjša koza je poskočila in začela živčno gledati, Tavelika pa je prav lenobno vstala, se pretegnila in naju gledala. Prav počasi se je začela pomikati levo proti grebenu, kjer bi jo lahko streljal. Šla je za smreko, vedno bolj v levo, z Nejcem pa sva se pomikala vedno bolj v desno, da naju je skrivala smreka. Na točki, kjer sva videla celoten vrh Krivega roba, sva se ustavila in pripravila. Manjša koza je začela teči za Taveliko, ki je za grmom ruševja skočila na velik kamen, se postavila proti nama in naju gledala. Nejc je bil nekoliko nižje od mene in je bolje videl, da je koza na dobrem mestu in bi jo lahko streljal. Vprašal sem ga: »Si prepričan, da se, če streljam, koza ustavi za tistim ruševjem?« – Nejc je odvr-

nil: »Stoprocentno!« – »Ok,« se mu rekel, »bom streljal.« Zdaj smo bili koza, puška in jaz, vmes pa sto petdeset metrov. V snegu je puška stala kot vkopana. Križ se ji je prilepil na prsi in počasi sem vlekel petelina. Pok me je prese-netil, v daljnogledu sem videl, kako je koza padla s skale, ruševje pa se ni premikalo. Nejca sem vprašal: »Je ostala za ruševjem?« – »Je ostala, ni bilo videti, da bi padla skozi,« je odgovoril Nejc. Pomaknil sem se do njega in šele tedaj videl, koliko ruševja je bilo pod njo. Tik pod skalo pa še ena kotanja. »Prav gotovo naju čaka za tistim grmom,« sem si mislil. Z Nejcem sva se objela, se veselila in vriskala. Privoščil mi je, saj je vedel, koliko časa in truda smo vložili v lov na to kozo. Po strelu so mi roke začele drhteti od veselja in adrenalina, prej sem bil pa hladnokrven kot kača. S tresočimi rokami sem segel v žep po telefon in vtipkal očetovo številko. Hripavo sem mu izdaval: »Taveliko kozo sem uplenil!« – On pa: »Kaj?!« – Ponovil sem mu že skoraj v joku: »Taveliko kozo sem uplenil!« – On pa tudi že skoraj v joku: »Bravo, mali!« Povedal sem mu, kje sem jo uplenil. Dál mi je še nekaj napotkov, kako naj pridem do nje po najlažji poti. Z Nejcem sva se morala vrniti na planinsko pot, ki pelje na vrh Jerebice. Ponovno sva šla skozi žleb, ki za hojo navzdol ni tako strm. Gazila sva naprej po planinski poti; prejšnji dan sva se obrnila malo nazaj, zato nisva imela uhojene poti. Spet sva gazila; nekaj časa jaz naprej, nekaj časa Nejc. S planinske poti sva poskušala dognati, kateri vrh je pravi, kje bi bila koza ... Ko sva prišla malo višje, sva ugotovila, da sva na pravi poti. Ponovno sva se morala odcepiti desno s planinske poti in jo spet ubrati po še bolj strmem žlebu, na nekaj mestih sva morala tudi plezati. Prispela sva na vrh, kjer se spet odpreta dve špici. Poskusila sva prvo na levo, ki ni bila prava, zato sva se odpravila proti desni. Prispela sva na špi-co in pod seboj zagledala strmo travišče, kjer je prej ležala koza. »To bo to,« sem rekel Nejcu. »Vidim, da bova morala zlesti po ožini z ruševjem.« Zato sem predlagal, da bi odvečno robo pustila tam. Puške nisva potrebovala, s seboj sva vzela le malico in pijačo. Začel sem se spuščati po kanjonu, poraslem z ruševjem. Pravzaprav sem bil bolj v zraku kot na tleh, ker sem dobesedno hodil po ruševju. Nejc mi je rekel: »Pa tu misliš tudi nazaj?« – »Ne vem,« sem rekel, »bova že našla kakšno boljšo pot, če ne, bo pa tukaj tudi šlo, se bova že spraskala.« No, to so bile optimistične napovedi, kajti tisti,

ki je kdaj hodil po ruševju, ve, kako lepo se je spuščati po njem navzdol, ko pa je treba iti gor, proti njegovi rasti, pa je druga pesem. Srečno sva se prebila skozi ruševje in prišla na odprto, kjer so stale koze. Stopil sem po sledi, kjer se je koza pomikala proti skali, na kateri sem jo uplenil. Zagledal sem skalo, čez kakšen meter pa še kozo, ki je ležala pod njo. S srca se mi je odvalil velikanski kamen, kajti dokler je nimaš v rokah, nisi povsem prepričan, da je tvoja. Stopil sem do nje, ji dvignil ostarelo glavo in jo poljubil. V gobček sem ji potisnil zadnji grizljaj. Nejc pa mi je podal vejico. Preštel sem ji leta, imela jih 18 ali 19, zaradi smole nisem mogel točno določiti. Poklical sem očeta in mu povedal, da sva pri njej. »18 je stara,« se mu rekel, »lahko tudi 19.« – »Super! Lovski blagor!« je odvrnil oče. »Pokliči, ko bosta v dolini, se vidimo zvečer v Logu.« – »Prav, se vidimo,« sem mu odvrnil.

Z Nejcem sva se smejala, pripravila kozo za fotografiranje, za spomin. Fotografijo sem poslal nekaj lovskim kolegom. Pojedla sva malico, iztrebila kozo ter jo oprtala za nahrbtnik. Še malo sva se razgledala, kje bova prišla do mesta, kjer sva pustila puške in druge stvari. Pogledal sem za rob in videl, da bova tja prišla brez večjih težav. »Ne bo treba nazaj po tistem ruševju,« sem rekel Nejcu. – »Hvala bogu!« je odvrnil. Nato mi je pomagal naložiti kozo na hrbet. »Sedaj pa previdno do planinske poti, potem sva pa doma,« sem mislil. Ko sva prišla do pušk, sva pobrala, kar sva tam pustila, in začela lesti po žlebu navzdol na planinsko pot. Zelo previdna sva morala biti, saj so bili vsi oprimki v snegu in je vse polzelo. Brez večjih težav sva srečno priplezala na planinsko pot in si oddahnili! »Veš kaj, zdaj pa lahko enega cukneva,« sem rekel Nejcu. Iz nahrbtnika sem potegnil prisrčnico. Borovničke so lepo stekle po najinih grlih. – »Prav res sede,« je rekel Nejc, »razkuži grlo.« – »Res je,« sem mu odvrnil. Pospravil sem prisrčnico v nahrbtnik, si ga oprtal in krenila sva proti koči. Do tja je bilo približno uro hoje. Po poti sva se pogovarjala, gamsov nisva več opazovala. Dohitela sva še nekaj planincev, ki so se na snežni meji obrnili, ker niso bili primerno obuti. Malo sva pokramljala z njimi. Zanimal jih je gams, celo fotografirati so ga želeli. Dovolil sem jim, saj so bili videti razumni ljudje in nič niso imeli proti lovstvu.

V koči sva se preoblekla, ker sva bila premočena. Mokra oblačila sva dala sušit na sonce, medtem pa vse pospravila po koči, pretresla odeje, pometla

in pospravila v nahrbtnike. Ni bilo preprosto, s tremi gamsi in vso odvečno kramo, ki sva jo imela s seboj, pa še smeti so se nabrale. Le-te sva zvezala zadaj tako, da so prosto visele. Nejc si je v nahrbtnik oprtal svojega kozlina in mojega kozliča, jaz pa kozo in nekaj težjih stvari. Nejčev nahrbtnik je bil nekoliko težji, zato sva si ga po poti proti avtomobilu izmenjavala. Do avtomobila sva imela uro in pol hoje v dolino, ki nama je precej hitro minila.

Ni lepšega občutka, kot ko težak nahrbtnik vržeš z ramen v prtljažnik avtomobila. Pri avtu sva si preoblekla nepoteni majici in se napotila proti Logu pod Mangartom, kjer imamo hladilnico. Pripeljala sva se pred našo hišo, ki je blizu hladilnice. Nejcu sem predlagal, da bi najprej pojedla kosilo, nato pa odšla v lovski dom. Naslednji neverjeten občutek je, ko sezuješ gojzarje, v katerih si hodil tri dni. Kakšen neverjeten občutek je hoditi bos po hiši! Medtem ko sva jedla, je v Log prispel Nejčev oče Brane. Naslednja dva dni sta z mojim očetom lovila gamse.

Ko smo pojedli že pozno kosilo, smo šli v lovski dom, kjer je bilo zbranih nekaj naših lovcev – Vili, Romano, Jože s svojim gostom – in vsi so mi voščili lovski blagor in Nejcu tudi. Skupaj smo občudovali kozo in ji prešteli leta. Ugotovili smo, da jih je imela osemnajst. »Heh, glej, no, glej,« je rekel Brane, »ta je pa še iz prejšnjega tisočletja in verjetno tudi zadnja.«

Nazdravili smo na lovski blagor. Medtem je prišel še moj oče. Pocukal me je za ramo in rekel: »Pridi, da vidiš, kaj imaš.« Sledil sem mu skozi vrata hladilnice. Že na daleč se je ustavil, jo gledal in rekel: »Ta je tista, ja.« Preštel je leta in tudi on ugotovil, da jih ima osemnajst. Podal mi je roko in rekel: »Lovski blagor! Pa jo imaš tudi ti eno tako!« – »Lovska hvala,« sem mu odvrnil. Objela sva se in oba sva imela od sreče solzne oči.

Z besedami ne morem opisati čustev, ki so me takrat prevzela, a povem vam, bila so presneto močna!

Praznovali smo še nekaj časa. Z Nejcem nisva imela namena še četrti dan riniti v breg. Očeta in Braneta pa je čakala dvodnevna jaga.

Tako se je končala še ena zgodba iz Možnice. Odločil sem se jo spraviti na papir. Mogoče bom napisal še katero, saj vem za eno, ki bo pripomogla k precejšnjemu obiskovanju Planje, Kobiljega nosu, Frfola, Vogala in drugih krajev v dolini Možnice.

Bomo videli ...

* kozlin – enoletni gams moškega spola

Sejmi Lov, Ribolov in Naturo 2019

LOV

Na sejmišču **Pomurskega sejma v Gornji Radgoni**, ki s svojim tradicionalnim urejenim videzom in prijaznim, trenutno 12-članskim delovnim kolektivom že desetletja privablja in navdušuje tisoče obiskovalcev, je 12. aprila za tri dni odprl svoja vrata lovstvu in njegovi strokovnosti, ribištvu, ljubiteljem zelenega turizma in zdravega bivanja, lovski in ribiški kulinariki ter drugim obsejmskim prereditvam. K letošnji pestrosti sejma, ki je deloval pod sloganom *Zagledani v naravo*, so poleg **Lovske zveze Slovenije (LZS)** in **Ribiške zveze Slovenije (RZS)** svoje prispevale tudi druge sodelujoče organizacije: **Turistična zveza Slovenije**, **Zavod za gozdove Slovenije**, **Planinska zveza Slovenije**, **RACoon, d.o.o.**, **Slovenska zveza za sokolarstvo in zaščito ptic ujed**, **Lovsko-kinološko društvo Maribor** in **Kinološka zveza Slovenije**. Vsega skupaj je bilo kar 160 razstavljalcev iz Slovenije, Avstrije, Češke, Hrvaške, Italije, Madžarske, Slovaške in Srbije, ki so sodelovali na sejmiših *Lov* in *Ribolov* in so svoje zanimive in privlačne razstavne pro-

store postavili na kar 9.300 m² notranjih in zunanjih razstavnih površin. Na sejmu *Naturo* pa je sodelovalo 135 razstavljalcev iz Slovenije, Avstrije, Hrvaške in Madžarske, ki so uspešno promovirali zeleni turizem in bivanje na površini 1.700 m². Razstavni prostor za mednarodno razstavo starodobnikov *Avto-moto klasika* in predstavitvi terenskih vozil je meril 5.000 m².

Slavnostno odprtje strokovnega in družabnega, predvsem pa spoznavnega sejma, ki ga je povezovala **Marjana Grčman**, turistična novinarka, so z vmesnimi vložki ubranega petja popestrili pevci **Lovskega pevskega zbora Kulturnega društva (KD) Simon Jenko – Medvode**, ki ga vodi zborovodja **Milan Bajželj**. Odprtja sejma se je udeležilo kar nekaj častnih gostov in obiskovalcev. Poleg gostiteljev predsednika Uprave Pomurskega sejma **Janeza Erjavca** in izvršne direktorice **Mateje Jaklič** tudi predsednik LZS mag. **Lado Bradač** in direktor Strokovne službe LZS **Srečko Žerjav**, predsednik uredniškega odbora založništva LZS dr. **Arpad Köves**, predsednik ZLD Prekmurje **Ludvik Rittuper**, predsednik Državnega zbora Republike Slovenije mag. **Dejan Židan**, radgonski župan in lovec **Stanislav Rojko**, sekretar RZS mag. **Igor Miličič**, podpredsednik Turistične zveze Slovenije **Peter Misja**, direktorica turistične

organizacije mag. **Maja Pak**, državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. **Tanja Strniša**, nekateri poslanci Državnega zbora in svetniki Državnega sveta, ambasadorji Indije, Bosne in Hercegovine, Madžarske in Hrvaške, okrajni glavar jugovzhodne avstrijske Štajerske dr. **Aleksander Majcan**, predstavniki tujih lovskih zvez, predstavniki slovenske kinološke in planinske zveze ter vinska kraljica **Meta Frangež** in medena kraljica **Valentina Marinič**. Odprtje in tridnevno sejmsko dogajanje je spremljalo okrog 44 akreditiranih dopisnikov.

V pozdravnem nagovoru je predsednik Uprave Pomurskega sejma Erjavec med drugim dejal, da želijo s sejmi *Lov*, *Ribolov* in *Naturo* skupaj s svojimi partnerji, lovci, ribiči in drugimi skrbniki narave opozarjati na pomen ohranjanja naravnega okolja pa tudi na pomen in vlogo institucij ter stanovskih organizacij, ki skrbijo za ravnotežje v naravnem okolju. Dodal je tudi, da so ponosni na 20 let prirejanja sejmov z lovsko-ribiško vsebino. Ponosni smo lahko tudi na dobrino, kot je naravno okolje s prostoživečimi živalmi na kopnem, v vodi in zraku, z naravnimi potoki, rekami, jezeri in

Vse foto: Franc Rotor

Glavni govorniki na odprtju sejmov Lov, Ribolov in Naturo. Z leve: sekretar RZS mag. Igor Miličič, predsednik LZS mag. Lado Bradač, župan Občine Gornja Radgona Stanislav Rojko, predsednik Uprave Pomurskega sejma Janez Erjavec, predsednik Državnega zbora mag. Dejan Židan, voditeljica prireditve Marjana Grčman in podpredsednik Turistične zveze Slovenije Peter Misja.

V prvi vrsti sta sedeli tudi temnolasa vinska kraljica Meta Frangež in svetlolasa medena kraljica Valentina Marinič.

morjem, za katere je treba odgovorno skrbeti, je še dejal. »Lovci, ribiči, okoljevarstveniki, ekološki kmetje to že počnejo in na vrsti je politika, globalno gospodarstvo in znanost. Nič nam ne pomaga, če vemo vse o veselju in pravkar odkriti črni luknji, če se nam na planetu Zemlja piše črni scenarij,« je poudaril Erjavec.

Predsednik LZS mag. Bradač se je najprej zahvalil predsedniku Državnega zbora mag. Židanu za pomoč pri spremembi Zakona o divjadi in lovstvu v minulem letu, ki je z njegovo pomočjo omogočil odpravo nepravilnega kaznovanja za določene prekrške v lovstvu.

Prepevali so pevci Lovskega pevskega zbora Kulturnega društva (KD) Simon Jenko – Medvode, ki ga vodi zborovodja Milan Bajželj.

Kljub dežju se je na sejmišču Pomurskega sejma v treh dneh sejemskega dogajanja zbralo kar 14.000 obiskovalcev.

»Po desetih letih je bila to prva sprememba lovskega zakona, ki je bila narejena v korist izvajanja naših nalog. Tudi nekaj denarja ste namenili lovstvu za opravljanje javne naloge na področju izobraževanja,« je v zahvalnem govoru razložil mag. Bradač, njegovo zahvalo pa so zbrani na odprtju pozdravili z bučnim aplavzom. Spregovoril je tudi o sodelovanju pri projektu LIFE Lynx pri ponovni naselitvi risa v Sloveniji.

Slavnostni govornik mag. Židan je povedal, da je velik ljubitelj narave in da mu ni vseeno, kaj se z njo dogaja. »Žalosti me, da kljub nenehnim opozorilom, rednim podnebnim konferencam in neštetim obljubam, da bomo z naravo ravnali skrbno in jo ohranili za naše zanamce, z njo ravnamo neodgovorno in lahkomišelnost. Okolje, posledično pa sebe, zastrupljamo s kemikalijami. Kopičimo nevarne

in težko razgradljive odpadke. Skratka, vedemo se, kot da imamo na voljo še kakšno Zemljo. Zelena Slovenija nudi življenjski prostor številni divjadi. V naših gozdovih še vedno najdemo volka, medveda ali risa – divjad, ki je v velikem delu Evrope že izginila,« je poudaril mag. Židan in dodal, da je dandanes lov še veliko več kot samo lov: je tudi varstvo narave, ozaveščanje in skrb za ravnesje. Zbrane so nagovorili tudi radgonski župan Rojko, predstavnik slovenskih ribičev mag. Miličič, v imenu slovenske turistične zveze pa nekdanji predsednik in sedaj podpredsednik te organizacije Misja.

skupini, ki jo že desetletje vodi prizadevni in neutrudni prleški lovec in dolgoletni lovski funkcionar **Anton Holc**, so bili: **Franc Smolko, Milan Klemenčič, Vlado Mohič, Branko Horvat** in **Petra Sršen**. Naš razstavni prostor je bil velik, razgiban in zato tudi privlačen. S svojim panjem sta se lepo predstavila naše založništvo in glasilo *Lovec*, ki bo v letu 2020 praznovalo 110 let. Svoj pano je imela **Komisija Mladi in lovstvo, Komisija za lovsko strelstvo in lovsko orožje** je predstavila nova oblačila za strelce reprezentance in številne pokale, ustaviti pa se je bilo mogoče tudi v posebnem kotičku, namenjenemu risu in projektu *LIFE Lynx*, kjer so bile na voljo številne informacije. Veliko obiskovalcev je obiskalo tudi našo »lovsko sobo«, ki je bila kot po navadi del razstavnega prostora LZS. V njej se je predsednik LZS mag. Bradač s svojimi sodelavci sestajal in pogovarjal z domačimi in tujimi predstavniki lovstva.

Razstavljalci so imeli ves čas veliko dela, saj so se lahko pohvalili z dobrim obiskom udeležencev sejemskega dogajanja. Najbolj zaposleni so bili tisti, ki so razstavljali lovsko in športno orožje, optiko in druge pripomočke za lov, prodajali lovška in ribiška oblačila ter obutev, pa tudi tisti, ki so prodajali razne kreme za boljšo gibljivost in počutje. Koroški puškar **Simon Skobir** je ponosno razkazoval svojo novo unikatno lovsko puško enocevno risanico prelamačo, kal. .30-06 Spr., ki si jo je izdelal za svojo puškarsko dušo in ob 35-letnici **Puškarstva Skobir**. Na sosednjem puškarskem »štantu« je štajerski puškar **Jernej Vute**, ki ima svojo delavnico v Kremplovi ulici v Mariboru, poleg drugih lovskih pušk, optike, streliva in opreme za lov razstavljal tudi svoji unikatni puški, ki sta njegov izdelek. Zaupal nam je, da je puškarsko znanje kar 15 let pridobival pri Skobirju. Med razstavljalci smo opazili še nekaj naših stalnih oglaševalcev iz vrst puškarjev, trgovcev lovskega orožja, optike, oblačil in druge opreme. Obiskali smo »štante« **Puškarstva Špendal** iz Ljubljane, **Puškarstva Huberta Preglja** iz Malega Polja, **Koptexa** iz Nove Gorice, **Swarovski Optik** iz Avstrije in razstavni prostor **Strelske zveze Slovenije**, na katerem so mnogi streljali v tarče z elektronskim orožjem. Med krojači in tekstilci so se sejma udeležili **Krojaštvo Šmigoc** iz Spuhlje pri Ptuj, drugič je bilo na sejmu Šiviljstvo Lidija Šmigoc

Čeprav muhasto aprilsko vreme ni bilo najbolj naklonjeno organizatorju in obiskovalcem letošnjega sejma, je le-ta beležil številne dosežke: bil je strokoven, zanimiv, pester in privlačen. Ogledalo si ga je kar 14.000 obiskovalcev, kar sta zagotovo najlepše priznanje in nagrada uslužnemu ter prijaznemu osebju Pomurskega sejma, na čelu katerega sta že vrsto let neutrudna predsednik Uprave Erjavec in izvršna direktorica Jakličeva. Da je bil sejem tako organiziran in da sta bili o sejmskem dogajanju dobro seznanjeni tudi širša slovenska in tuja javnost, imajo nemalo zaslug projektni vodje: za sejma *Lov* in *Ribolov* **Jana Dimec** in **Andrej Slogovič**, za sejem *Naturo* mag. **Vesna Dajčman**, za ocenjevanje divjačinskih salam **Boris Nikolas Erjavec**, za tekmovanje v kuhanju lovskega golaža in ribje čorbe **Blaž Jaklič** ter za odnose z javnostmi **Miran Mate**.

Postavitev in ureditev letošnjega razstavnega prostora LZS, ki je bil tudi tokrat največji od vseh, je bila ponovno zaupana območni **Zvezi lovskih družin (ZLD) Prlekija**. V delovni lovski

iz Markovcev, ki šiva tudi lovске kroje in srajce, **Krojaštvo Rozman** iz Brežic in drugi.

V pestrosti in privlačnosti sejma so za glasbeni vložek skrbeli lovski pevci in rogisti: **Dobovski rogisti, Rogisti ZLD**

Ptuj - Ormož, Rogisti ZLD Prlekija, Horneklang Alp - Adria iz avstrijske Štajerske, **KD Križevski rogisti, Notranjski rogisti, Lovski oktet LD Peca - Mežica, Rogisti Lovske zveze Maribor, Pevsko društvo prek-**

murskih lovcev, Rogisti LD Zeleni vrh - Vuzenica, Rogisti LD Muta, Kulturno-umetniško društvo (KUD) Prekmurski rogisti in KUD Štajerski rogisti. Nad njihovimi samostojnimi nastopi je bdel **Rudi Slogovič,**

član Komisije za lovsko kulturo in odnose z javnostmi pri LZS. Skratka, sejem 2019 je bil bogat, bil je živ. Srečno na sejmju leta 2021.

Franč Rotar

V Gornji Radgoni tudi slovenski ribiči in sokolarji

LOV

Na letošnjem lovskem sejmu so imeli pomembno mesto tudi slovenski ribiči in sokolarji. Ribiči so predstavili svoje dejavnosti, ki so povezane z varovanjem domorodnih rib in ribiških habitatov. Pomemben del predstavljanja ribištva je bila sodobna oprema, ki je bila v široki paleti na voljo obiskovalcem oziroma ljubiteljem ribolova.

Ribiška tradicija na Slovenskem je stara že 130 let, **Ribiška zveza Slovenije** pa je krovna organizacija 64 ribiških družin, ki skrbijo za 90 odstotkov vseh ribolovnih površin v Sloveniji. Mag. **Igor Miličič**, sekretar Ribiške zveze Slovenije, je o poslanstvu ribičev povedal: »Naše ribiško poslanstvo ni le lov rib, kot nam mnogi pri-

Foto: Peter Novak

Sokolarji so kot ljubitelji najstarejše oblike lova na sejmu prisotni od njegovega začetka.

pisujejo, temveč skrb, upravljanje in ohranjanje ribiških habitatov. Najpomembnejše opravilo je reja in vlaganje domorodnih rib v njihove habitate in skrb, da so te populacije v dobrem stanju. Ribiške stojnice so bile bogato zložene z informativno-vzgojnimi tiskovinami, s katerimi se je lahko v treh dneh sejemskega dogajanja seznanila množica ribičev in lju-

biteljev čistih voda. »Danes na nek način predstavljamo revirje ribičem turistom, domačim in tujim, ki kažejo zadovoljstvo in se radi vračajo, predvsem tujcem, ki nam posebej priznavajo naše raznoliko vodno bogastvo, ki je bolje ohranjeno kot pri njih,« je še dejal mag. Miličič.

Tudi sokolarji so kot ljubitelji najstarejše oblike lova na sejmu

prisotni od njegovega začetka. Obiskovalcem so predstavili svojo dejavnost in ptice, ki so pritegnile največ pozornosti. Ptice so bili najbolj veseli otroci, še posebno zato, ker so jim sokolarji omogočili fotografiranje z njimi.

Med predstavniki je bil tudi znani slovenski sokolar **Roman Savič**, ki je med drugim povedal: »Predstavljamo sokolarsko dejavnost, kot del lova, ki ima nekajstoletno tradicijo, ko so ljudje začeli loviti z sokoli. Ta vrsta lova se spet obuja, ker je atraktivna, ker ponuja neposreden stik z naravo, lovec sokolar mora skrbeti za svojo ptico in jo učiti. Privilegij je to, da lovec sokolar vidi, kako sokol ujame ptico. Tukaj sta 'lovec' in plen z iste evlucijske veje, zato se dobro poznata, človek lahko to igro, ki je dokaj pravična, samo spremlja in občuduje.« Med predstavniki sokolarjev sta bila **Vilma Alina Šoba**, predsednica Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed, in predsednik Sokolarskega društva Pomurja **Dragan Zemljič**.

Peter Novak

2. Delovno srečanje predsednikov komisij oziroma predstavnikov usposobljenih članic, zadolženih za delo z mladimi

LOV

Komisija Mladi in lovstvo je vzporedno z dogajanjem na 11. Slovenskem lovskem dnevu v prostorih Pomurskega sejma v Gornji Radgoni v soboto, 13. aprila, imela najprej sejo komisije, nato pa skladno s svojimi načrtovanimi aktivnostmi izpeljala še 2. Delovno srečanje predsednikov komisij oziroma predstavnikov usposobljenih članic, zadolženih za delo z mladimi. Vabilu so se odzvali: **Marjan Gselman** in **Božidar Kunej** iz Lovske zveze (LZ) Maribor, **Vedran Prodan** iz Zveze lovskih družin (ZLD)

Koper, Franci Trebušak in **Franc Trebušak** iz ZLD Zasavja, **Uroš Vrčkovnik** iz Koroške LZ, **Anita Šakič** iz ZLD Kočevje, **Saša Kotnjek** in **Dušan Žižek** iz ZLD Prlekije, **Jožef Seršen, Patricija Puhani** in **Jožefa Sakovič** iz ZLD Prekmurje, **Miro Žnidaršič** in **Gregor Češarek** iz Postojnsko-Bistriške ZLD, **Dušan Lepšina** iz ZLD Posavja ter mag. **Marko Mali**, predsednik komisije, in **Gregor Bolčina** iz Strokovne službe Lovske zveze Slovenije (LZS).

Mag. Mali je udeležencem predstavil delo komisije po lanskem prvem srečanju, ki je bilo 6. aprila 2018 v Naklem. Udeležence dogodka je seznanil, da je bilo 25. aprila 2018 v Biotehniškem centru Naklo srečanje *Male zelene celice*. To je bilo peto državno tekmovanje dijakov v poznavanju naravoslovja in lovstva (op. avtorja: 24. aprila letos je bilo na Srednji gozdarski in lesarski šoli v Postojni že šesto tovrstno tekmovanje). Komisija je dobila priložnost predstaviti svoje ak-

Foto: Jasna Kovarčič Štuka

2. Delovno srečanje predsednikov komisij oziroma predstavnikov usposobljenih članic, zadolženih za delo z mladimi, je bilo v Gornji Radgoni v času, ko je bil v okviru sejmov Lov, Ribolov in Naturo tudi 11. Slovenski lovski dan.

tivnosti na strokovnem srečanju **Društva učiteljev podružničnih šol** v Kranju, ki se ga je udeležilo več kot 200 učiteljev.

Lani je komisija v okviru prenoša nalog na usposobljene članice razpisala sofinanciranje za organi-

zacijo lovskih taborov. Razdelila je sredstva za sofinanciranje štirih enodnevnih lovskih taborov (LZ Maribor, ZLD Bele krajine, ZLD Posavje, Postojnsko-Bistriška ZLD), šestih tridnevnih lovskih taborov (ZLD Prekmurje, ZLD

Novo mesto, Postojnsko-Bistriška ZLD, Savinjsko-Kozjanska ZLD Celje, Koroška LZ, ZLD Gorenjske) in dve usposabljanji za mentorje lovskih delavnic.

V minulem letu je komisija dobila lasten zavihek na spletni strani LZS, v okviru katerega je vzpostavila zavihek *Fotogalerija*. Vanj fotografi prispevajo svoje posnetke, namenjene brezplačni uporabi. Izdelala je zložitve panoje s podobo lovca in psa ter izrezom za glavo, namenjene fotografiranju otrok.

Podpredsednica komisije **Maja Brunscole** in predsednik LZS mag. **Lado Bradač** sta napisala članek z naslovom *Mladoletni, dobrodošli v lovsko družino!*, ki je bil objavljen v drugi številki letošnjega glasila *Lovec* in je nastal na pobudo Komisije Mladi in lovstvo, ki si v skladu z namenom pomlajevanja članstva v lovskih družinah prizadeva za včlanjevanje mladoletnih članov (16-letnikov).

Na srečanju v Gornji Radgoni so poudarili pomen pravočasnih stikov s šolami pri pripravi šolskega koledarja, predstavljanja

lovstva in dela z mladimi v okviru drugih prireditev in na spletnih straneh ter nenazadnje nuje po vrednotenju dela z mladimi v matičnih lovskih organizacijah (priznavanje delovnih ur v lovski družini). Vsi udeleženci so poročali o tovrstnih aktivnostih v svojih območnih zvezah in svoje izkušnje delili z drugimi.

Strokovna služba je udeležencem predstavila gradivo, ki ga ima LZS na voljo za področje dela z mladimi (plakat *Parkljasta divjad v Sloveniji* v formatu B0 in v blokih A4, knjižici *Stopinje in sledovi divjadi* ter *Marko in Maja z lovcom na lovu*, karte *Črni Peter*, šolski urniki, izvodi glasila *Lovec*, plakati *Ptiči*).

Komisija je srečanje opredelila kot konstruktivno, saj so udeleženci med seboj delili svoje izkušnje in poglede na tovrstne aktivnosti, ki lahko pomenijo pomembno spodbudo, priskrbijo pravo idejo ali pa pravočasno opozorijo pred negativno izkušnjo. Naslednje, tretje srečanje bo predvidoma aprila 2020 v prostorih LZ Maribor.

Gregor Bolčina

Vabilo k ustvarjanju fotogalerije

Spoštovane lovke, lovci in drugi ljubitelji narave, vabimo Vas, da s svojimi fotografijami pomagate ustvarjati *Fotogalerijo* na spletni strani Lvske zveze Slovenije (LZS) v zavihku *Delo z mladimi*.

Za izbor so primerni izvorni posnetki iz živalskega in rastlinskega sveta, lovskih opravil, naprav in pripomočkov, lovskih psov, bolezenskih sprememb in poškodb pri divjadi, sledov prisotnosti divjadi v okolju ... Dobrodošli so tudi fotografski utrinki, ki se nanašajo na lovsko kulturo, človekove vplive na naravno okolje ipd.

Fotogalerija poleg ogledovanja zanimivih posnetkov omogoča izmenjavo in koriščenje slikovnega gradiva za predstavitve pomena in vloge lovstva različnim starostnim skupinam mladih in drugi zainteresirani javnosti. Fotografije so prosto dostopne, izvor pa dokazujeta logotip *Zlatorogec* (v levem zgornjem kotu) ter začetnica imena in priimek avtorja (v desnem spodnjem kotu). Za objavo v *Fotogaleriji* naj bodo fotografije v formatu jpg, v nezmanjšani resoluciji, prizori pa morajo biti v skladu s pričakovanimi lovsko-etničnimi standardi. Fotografije morajo biti opremljene z naslovom in podatki o avtorju.

S posredovanjem fotografij v *Fotogalerijo* se avtor odpoveduje avtorskemu honorarju in se strinja z uporabo fotografij za različne oblike seznanjanja mladih z naravo in lovstvom. Skrbnik *Fotogalerije* je Komisija Mladi in lovstvo pri LZS, ki si na predlog urejevalca spletne strani pridržuje pravico zavrniti objavo lovsko neetičnih ali drugih splošno moralno nesprejemljivih prizorov.

Fotografije pošljite na e-naslov: ursa.kmetec@lovska-zveza.si s pripisom *Za Fotogalerijo*.

Mag. Marko Mali,
predsednik Komisije
Mladi in lovstvo pri LZS

Divjačinske salame »dozorele« z oceno na sejmu Lov

LOV

V okviru letošnjega sejemskega dogajanja sejemskega trojčka *Lov*, *Ribolov* in *Naturo* so, če smo natančni, prvi začeli sodelovati izdelovalci divjačinskih salam iz Slovenije in Avstrije. Še

preden so številni razstavljalci sploh začeli postavljati svoje razstavne prostore, so izdelovalci divjačinskih salam že sodelovali s strokovno ocenjevalno komisijo, v kateri so bili predsednik **Zdenko Čuš** iz LD Pobrežje - Miklavž ter člani **Irena Kos** s Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije - Zavod Celje, **Igor Kustec** iz podjetja Panvita - MIR, d.o.o., in **Zdenka Tompa**, kuharska učiteljica. Komisija je že do 3. aprila prejela v ocenjevanje 31 divjačinskih salam iz divjega prašiča, jelena, gamsa in muflona

Tri zlate in srebrno medaljo je prejel Marjan Kranjc iz Logatca.

Vse foto: Franc Rožar

Dolenjskemu lovcu Dušanu Bevcu so posebno priznanje za prvaka sejma Lov 2019 izročili (z leve): član uprave Pomurskega sejma Boris Erjavec, predsednik ocenjevalne komisije Zdenko Čuš in predsednik LZS mag. Lado Bradač.

od 17 izdelovalcev, ki so letos sodelovali na 2. Mednarodnem ocenjevanju divjačinskih salam. V zapisniku ocenjevalne komisije je mogoče zaslediti, da je bilo nagrajenih 29 izdelkov s sejmskimi odličji za kakovost. Dva izdelka nista bila nagrajena. Komisija je podelila kar 23 zlatih in šest srebrnih medalj. Posebno priznanje – prvak sejma *Lov 2019* – za najkakovostnejšo in najvišje ocenjeno salamo iz divjega prašiča (55,5 točk) je prejel **Dušan Bevc** iz Mirne, ki je lovec od leta 2000, divjačinske salame pa izdeluje že 42 let.

Zadnji dan sejma so najuspešnejšim salamarjem prestižna se-

jemska odličja podelili predsednik komisije Čuš, predsednik Lvske zveze Slovenije mag. **Lado Bradač** ter projektni vodja ocenjevanja kakovosti divjačinskih salam in član uprave Pomurskega sejma **Boris Erjavec**. Z odličji največkrat nagrajeni izdelovalec divjačinskih salam je bil lovec **Marjan Kranjc** iz Kalca pri Logatcu, ki je prejel kar tri zlate medalje in eno srebrno. Po tri zlate medalje sta prejela naš severni lovski rojak **Hubert Kordež** iz LD Globasnica, ki je bil že večkrat tudi »car« suhomesnatih dobrot Podjune na avstrijskem Koroškem, in prekmurski lovec **Tone Tratnjek** iz LD Brezovci.

Severni lovski rojak Hubert Kordež iz Globasnice na avstrijskem Koroškem je prejel tri zlata odličja.

Dve zlati medalji so prejeli Bevc, ki je, kot smo že navedli, postal prvak sejma *Lov 2019*, **Anton Gajšek** iz Loke pri Žusmu, **Kmetijska zadruga Tolmin** in

Mesnica Simon Šemrov, s.p., z Zgornjega Jezerskega. Po eno pa **Jože Bevc** iz Mirne, **Primož Gajšek** iz Loke pri Žusmu, **Sebastijan Lipec, s.p.**, iz Radeč

in **Martin Šestan** s Pragerskega ter **Miran Zupančič** iz Mengša in **Blaž Dular** iz Straže pri Novem mestu, ki sta si poleg zlatega odličja prislužila tudi srebrno. Srebrna so prejeli še **Milan Rebec** iz Vitomarcev, **Vinogradništvo Kolarič** iz Gornje Radgone in **Denis Ahačič** iz Loma pod Storžičem.

Ob zaključku letošnjega ocenjevanja divjačinskih salam je predsednik ocenjevalne komisije Čuš povedal: »Ocenjevalna komisija ugotavlja, da se je kakovost divjačinskih salam, poslanih na ocenjevanje, močno dvignila. Za izdelavo je bilo uporabljeno odlično meso slovenske divjadi. Seveda pa brez znanja in zagnanosti sodelujočih ne bi nastali tako odlični izdelki. Z njimi so naredili velik korak za promocijo divjačinskega mesa in z njim povezane gastronomije.

Pričakujem, da bo na tretjem ocenjevanju divjačinskih salam sodelovalo še več ljubiteljskih izdelovalcev s še več odličnimi vzorci.« Erjavec pa je povedal, zakaj je za **Pomurski sejem** razvoj ocenjevanja divjačinskih salam in mesnin tako pomemben: »Zgodba ocenjevanja divjačinskih salam izhaja iz enakega poslanstva. To je namreč področje, na katerem imamo Slovenci izjemne potencialne, saj se lahko pohvalimo z velikim deležem neokrnjenega okolja ter številno in zdravo populacijo divjadi. Dobre divjačinske mesnine so lahko pomemben tržni produkt za vse ljubitelje mesne gastronomije. Lahko jih skupaj razvijamo v prepoznavni slovenski turistični izdelek in kulinarično poslovno darilo.«

Franc Rotar

Lovci in ribiči odlično vihteli kuhalnice

LOV

V nedeljo, 14. aprila, je bilo v okviru sejmov *Lov*, *Ribolov* in *Naturo* med številnimi obiskovalci najbolj zanimivo in obiskano 8. Tekmovanje v kuhanju lovskega golaža in ribje čorbe. Čeprav je muhasto aprilsko deževno in hladno vreme zasenčilo cvetno nedeljo, ki je po navadi sončna in topla, je letošnji dogodek, v katerega ospredju sta sejmska lovska in ribiška kulinarika, v celoti lepo uspel.

Letos se je tradicionalnega tekmovanja v kuhanju lovskega golaža udeležilo kar 22 ekip iz Slovenije in Hrvaške. Na željo tekmovalcev spet objavljamo se-

Vse tri zmagovalne ekipe (z leve): drugo mesto LD Gornja Radgona – Stari lisjaki, prvo mesto ekipa LD Brezovci in tretje mesto ekipa Bilogorski vražički. Pisna priznanja in praktične nagrade sejma *Lov* sta izročili učiteljica kuhanja Zdenka Tompa in izvršna direktorica Pomurskega sejma Mateja Jaklič.

znam vseh sodelujočih. Menda jim nekateri ne verjamejo, da so tudi oni že nekaj let del pestrega

sejmskega kuharskega dodajanja. Priznanja za sodelovanje so prejele ekipe: LD Brezovica, LD Gornja Radgona – Stari lisjaki, Tavžentroža – LD Poljčane, Društvo slovenskih lovov, Društvo Zgornjesavinjski starodobniki, LD Gornja Radgona – lovci gurmani, LD Mirna, LD Janžev vrh, LD Negova, LD Šentjur pri Celju, LD Loče, LD Zreče, Postojnsko-Bistriška ZLD - LD Bukovje, Društvo A. R. O. Trnje, Tim vrela župa, Zvitorepci, LD Udenboršt, Zavod za lovstvo in naravovarstvo, Romina in Bambi tim, Začini žafran in maljutka ter Bilogorski vražički. Za tekmovanje v kuhanju ribje čorbe je priznanja prejelo šest ekip. Nekateri lovci in ribiči ter drugi obiskovalci so nam zaupali, da poznajo zelo dobre lovske in ribiške kuharje,

ki so tudi njihovi dobri znanci in prijatelji, a jih v Gornjo Radgono pač ni. Na naše vprašanje, zakaj svojega znanja ne pokažejo na mednarodnem tekmovanju, o katerem seže glas tudi v tujino, če so že tako dobri kuharji, so nekateri odgovorili, da imajo gotovo tremo kuhati pred strogo strokovno komisijo, še zlasti pred številnim občinstvom, ki ves čas spremlja potek kuhanja.

Še preden so bile skuhanе lovske in ribje jedi na žlico, so tekmovalci za najbolj lačne in žejne obiskovalce imeli s sabo kakovostne suhomesnate izdelke in pijačo. Organizacijo in potek tekmovanja je imel v rokah projektni vodja Pomurskega sejma **Blaž Jaklič**. V strokovni komisiji za kuhanje lovskega golaža pa so bili: predsednica in kuharska učiteljica **Zdenka Tompa** ter člana **Dušan Zelko** in **Milan Tepej**. Strokovna komisija je najprej ocenjevala izvirnost in urejenost terenske kuhinje, celotne ekipe in potek kuhanja. Letos je strokovna komisija po strokovnem poskušanju enotno ocenila, da je najokusnejši lovski golaž skuhal ekipa prekmurske LD Brezovci, drugo mesto je pripadlo ekipi LD Gornja Radgona – Stari lisjaki in tretje ekipi Bilogorski vražički. Vse tri ekipe so prejele lepa pisna priznanja in praktične nagrade, ki sta jih izročili predsednica komisije Tompa in izvršna direktorica Pomurskega sejma **Mateja Jaklič**.

Ribjo čorbo pa je, kot smo že zapisali, kuhalo šest ekip. Prekaljena in strokovna ribiška komisija, v kateri so bili predsednik **Matjaž Sivka** ter člana

Z leve: ekipa prekmurske LD Brezovci (Zlatko Gergar, Alojz Kovač in Tone Tratnjek) je na tradicionalnem tekmovanju v Gornji Radgoni že drugič skuhal najokusnejši lovski golaž.

Anton Holc (drugi z leve), ki že leta zunaj konkurence kuha odličen bograč, je gotovo najbolj prepoznan prleški lovec, sodelavec sejma Lov in tudi lovski kuhar. S svojo terensko kuhinjo in bogračem mu vsakič uspe povezati lovce in obiskovalce od blizu in daleč.

Tihomir Čauš in Lidija Omerzu, si je bila enotna, da si je prvo mesto zakuhala ekipa **Začini šafran**,

drugo ekipa **Združenje invalid Brežice**, tretje pa **Sajma i Čelo**. Priznanja in praktične nagrade

sta izročila **Stane Omerzu** in izvršna direktorica Jakličeva.

Da lovcem sodelovanje na tekmovanju v kuhanju lovskega golaža veliko pomeni, še posebno, če zmagajo, se je po razglasitvi razgovoril vodja zmagovalne ekipe **Alojz Kovač** iz LD Brezovci: »Smo družabna lovška družina, zato vsako leto pripravimo piknik odprtega tipa, na katerem kuhamo bograč in jelenje zrezke v omaki s kruhovimi rezinami. Pri tem nam vedno pomagata naša kuharska kolega in simpatizerja lovške kulinarike **Jože Kovač** in **Simon Domjan**.« Za tekmovalno kuhanje lovskega golaža so se odločili predvsem zaradi druženja z lovci in nelovci od blizu in daleč, je še dodal. »Poleg mene sta v letošnji ekipi zmagovalni golaž skuhal **Tone Tratnjek** in **Zlatko Gergar**.« Letos so že tretjič sodelovali na tekmovanju; prvič so sodelovali

leta 2015, ko so bili drugi, leta 2017 so že dosegli prvo mesto in prejeli majolico – vrč za vino z zaščitnim znakom sejma **Lov 2017**. »Z letošnjim prvim mesto pa smo dokazali, da nismo lovski kuharji - enodnevnica,« je še ponosno dejal Alojz Kovač. Zaupal nam je še, da je lovec od leta 2009 ter da že drugi mandat opravlja naloge gospodarja LD Brezovci. Tratnjek je lovec od leta 2010 in je član nadzornega odbora v lovski družini, Gergar pa je med lovce prišel leta 1994 in je tudi član nadzornega odbora, prej pa je v LD Brezovci opravljal funkciji tajnika in kinološkega referenta. »Se bomo kuhali za lovsko družino in na sejmu Lov, ker kuhamo z veseljem in dobro voljo in radi dobro jemo,« je lovski kuharski klepet sklenil prijazni prekmurski lovec Jože Kovač.

Franc Rotar

V oponašanju jelenjega rukanja zmagal Janez Podkrižnik

LOV

V Gornji Radgoni je na sejmišču **Pomurskega sejma** v nedeljo, 14. aprila, potekalo tudi 12. Državno in 5. Mednarodno prvenstvo Slovenije v oponašanju jelenjega rukanja. Dogodka se je udeležilo veliko lovcev iz Slovenije in tujine, pripravili pa so ga Lovska zveza Slovenije (LZS), Zveza lovskih druženj (ZLD) Prekmurja, Komisija za lovsko kulturo in odnose z javnostmi LZS in Sekcija oponašalcev jelenjega rukanja v sodelovanju s Pomurskim sejmom.

Foto: Bojan Žerdin

Z leve: predsednik LZS mag. Lado Bradač, tretjevrščeni Blaž Šuler, državni in mednarodni prvak Janez Podkrižnik in drugouvrščeni Urban Košir

Prvenstva se je udeležilo 16 tekmovalcev iz Slovenije, Srbije, Avstrije in Madžarske, ki so večši

oponašanja jelenjega rukanja. V sklopu prvenstva so lovski dogodek popestrili pevci **Pevskega**

društva prekmurskih lovcev in člani **Kulturno-umetniškega društva Prekmurski rogisti**.

Najboljšim tekmovalcem so priznanja, pokale in praktične nagrade podelili predsednik ZLD Prekmurja **Ludvik Rituper**, predsednik LZS mag. **Lado Bradač** in član Uprave Pomurskega sejma **Boris Erjavc**. Tekmovanje je potekalo v treh disciplinah: oglašanje mladega jelena, ki išče košute; oglašanje glavnega jelena s tropom košut na rukališču in oglašanje dveh jelenov enake moči v dvoboju na višku roka.

Zmagal je **Janez Podkrižnik**, drugo mesto je zasedel **Urban Košir** in tretje **Blaž Šuler**. Podkrižnik, član LD Ljubno ob Savinji, je povedal, da tekmuje že dobrih sedem let in je ponosen na pridobljeni naziv državnega in mednarodnega prvaka v oponašanju jelenjega rukanja.

Bojan Žerdin

Obnovitveno usposabljanje lovskih čuvajev 2019

Komisija za lovskočuvajsko službo Lovske zveze Slovenije (LZS) je tudi letos izvedla obnovitveno usposabljanje za lovske čuvaje. Kot vsa leta doslej je bilo usposabljanje tudi tokrat v Celju. Število prijavljenih lovskih čuvajev, ki morajo enkrat v petih letih opraviti obnovitveno usposabljanje, je bilo na letošnjem usposabljanju, ki je bilo 16. aprila, nekoliko manjše kot prejšnja leta.

Tokrat je bilo prijavljenih in tudi prisotnih 130 slušateljev.

Vsakoletni izbor tem je dokaj težaven, saj naj bi udeleženci na obnovitvenem usposabljanju ob osvežitvi dosedanjega znanja spoznali kar nekaj uporabnih in aktualnih tem. Vsa predavanja oziroma predstavitve so objavljene na članskih spletnih straneh LZS. Gradivo je pripravljeno tako, da ga je mogoče predstaviti v lovskih druženjih. Tako prakso imenujem *pet minut za lovstvo*. Nekatere lovske družine to že počnejo in izkoristijo sleherni sestanek s članstvom tudi za kratko

usposabljanje, s čimer dvigujejo povprečno raven znanja slovenskih lovcev.

Andrej Sila z Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Sežana, je predaval o ukrepanju lovskega čuvaja v primeru vpliva potepuških psov na divjad. Razložil je pojem škoda in govoril tudi o odgovornosti zanjo. Poudaril je vlogo lovskega čuvaja pri opazanju prisotnosti izpuščenih psov v lovišču, ki niso pod nadzorom, pri čemer je opozoril na komunikacijo z lastniki, evidentiranje opazanj, pisno obveščanje lastnikov, obveščanje

pristojnih institucij in načine ugotavljanja škode, ki jo povzročijo psi na kadavrih. Za prisotne je bil zanimiv predvsem postopek v primeru najdbe kadavrov in ravnanje lovskega čuvaja glede suma, da je škodo povzročil volk ali šakal oziroma zavarovane zveri. V zanimivi predstavitvi, ki jo je dopolnil s fotografijami, je predstavil značilnosti poškodb na kadavrih, na podlagi katerih je mogoče prepoznati povzročitelja škode.

Mag. **Ivan Ambrožič** z Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo

rastlin (URSVHVVR) je predaval o ukrepanju lovskega čuvaja ob pojavu nalezljivih bolezní pri divjadi s poudarkom na afriški prašičji kugi. Posebno pozornost je namenil boleznim divjadi in vlogi lovcev, biovarnostnim ukrepom, ki jih morajo izvajati lovci, jemanju vzorcev pri divjadi za različne preiskave, obveznostim ob najdbi poginulih prašičev in predstavil vsebine v predvideni novi zakonodaji, zlasti osnutku zakona o ukrepih glede bolezní pri prostoživečih živalih. Lovci smo za URSVHVVR oči in ušesa v lovišču, tudi na področju bolezní divjadi, je še povedal mag. Ambrožič. Marsikateri lovec se bo verjetno strinjal, da je to resnično iskren stavek in pravilna opredelitev lovcev. Mogoče je mi sami ne znamo večkrat izreči in našim sogovornikom sporočiti, da smo oči in ušesa marsikatero organizacije oziroma ministrstev. Zanimiva tema, poleg afriške prašičje kuge, je bila biovarnost, ki se je verjetno premalo zavedamo, začne pa se takoj po strelu divjadi. Pri tem bomo morali stopiti še kakšen korak hitreje, preden bo prepozno.

Sašo Novinec z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je predstavil rezultate raziskave *Stališča do divjadi in upravljanja z divjadjo*, ki je bila opravljena na vzorcu 1212 anketirancev, od tega je bilo 710 pripadnikov splošne populacije in 502 zasebna lastnika gozdov.

Foto: Gregor Bolčina

Število prijavljenih lovskih čuvajev, ki morajo enkrat v petih letih opraviti obnovitveno usposabljanje, je bilo na letošnjem usposabljanju, ki je bilo 16. aprila, nekoliko manjše kot prejšnja leta. Tokrat je bilo prijavljenih in tudi prisotnih 130 slušateljev.

Ugotovili so, da dobra polovica lastnikov gozdov meni, da divjad lovimo, zavarovanih prostoživečih živali pa ne. Rezultati so pokazali tudi, da je velika večina lastnikov in nelastnikov gozdov našete živali pravilno uvrstila med zavarovane prostoživeče živali ali med divjad, medtem ko več kot polovica lastnikov in nelastnikov gozdov meni, da v Sloveniji z divjadjo upravlja LZS. Lastniki in nelastniki gozdov se v največji meri strinjajo, da je upravljanje z divjadjo v Sloveniji potrebno. Skoraj polovica lastnikov gozdov se tudi strinja, da divjad povzroča škodo v okolju. Sodeč po raziskavi večina lastnikov in nelastnikov

gozdov meni, da se lovi divjad zaradi uravnavanja števila divjadi v naravi. Lastniki se v večji meri kot nelastniki strinjajo s trditvijo, da lov na divjad poteka tudi zaradi preprečevanja škode, ki jo povzroča divjad. Ugotovitve so zanimive, zlasti tista, da z divjadjo upravlja LZS.

Tadeja Smolej, svetovalka za projektno delo na LZS, je prisotnim predstavila tematiko *Ris v Sloveniji in projekt LIFE Lynx*. Podrobneje je predstavila osnove ekologije in biologijo risa, zgodovino risa v Sloveniji, zdajšnje stanje populacije pri nas in projektno akcijo o preprečevanju, zmanjšanju, poostrenem nadzoru,

sankcioniranju in obravnavanju sumov nezakonitega ubijanja risov ter drugih prostoživečih živali. Lovce in lovške čuvaje, ki so po navadi prvi, ki na terenu odkrijejo ali prijavijo domnevne primere nezakonitega ubijanja, je seznanila z delom protokola, ki je namenjen lovcem in lovskim čuvajem glede ukrepanja v primeru nezakonitega ubijanja prostoživečih živali.

V zadnjem delu sem sam podal vsebino, ki se je nanašala na vožnjo z motornimi vozili v naravnem okolju. O navedeni temi sem predaval tudi v Gornji Radgoni v okviru 11. Slovenskega lovskega dneva, obsežnejši prispevek pa bo predvidoma objavljen v naslednjem Zlatorogovem zborniku. Med drugim so bili udeleženci dogodka seznanjeni z obstoječim stanjem in možnimi ukrepi v prihodnje.

V zadnjem delu so prišli na vrsto odgovori na vprašanja, na katera dobimo ob nekoliko natančnejšem branju zakona in pravilnika vse odgovore. Prisotne smo pozvali, naj na komisijo še naprej pošiljajo vsa vprašanja, na katera naletijo pri svojem delu, prav tako naj prenesejo vsebine, ki so na članskem delu spletne strani LZS v kategoriji izobraževanj lovskih čuvajev, ter jih vključijo v okvir usposabljanj in izobraževanj v lovskih družinah.

Doc. dr. Srečko Felix Krobe, predsednik Komisije za lovskočuvajsko službo LZS

Novi lovci ZLD Novo mesto

V Zvezi lovskih družin (ZLD) Novo mesto je aprila zaključila svoje izobraževanje nova generacija lovskih pripravnikov. Potem ko so v svojih lovskih družinah spoznali lovišče, se seznanili z osnovnim znanjem in praktičnimi veščinami, ki izhajajo iz trajnostnega upravljanja z divjadjo, ter opravili praktični del lovskega izpita in družinski lovski izpit, je 18 lovskih pripravnikov na podlagi prijav upravljavca lovišča pristopilo k teoretičnemu delu lovskega izpita.

Tečaj je potekal v predavalnici na sedežu ZLD Novo mesto v Novem mestu na Seidlovi cesti 6. Vodil ga je lovski mojster **Stane Gabrijel**, strokovni tajnik zveze. Izpitna komisija je v skladu z navodilom za izvajanje praktičnega in teoretičnega dela lovskega izpita in vodenju evidenc pod budnim nadzorom mag. **Darje Gros** pregledala dnevnikove lovskih

Foto: Bojan Avbar

Novi lovci ZLD Novo mesto na Frati

prilagodnikov, ki so iz leta v leto vse bolj vsebinski, ker zveza uspešno izobražuje mentorje lovskih pripravnikov. Izpitna komisija je natančno preverila, ali kandidati za pridobitev lovskega izpita izpolnjujejo pogoje po *Pravilniku o pogojih za opravljanje lovskega izpita in obliki dokazila o opravljenem lovskem izpitu* (Ur. l. RS, št. 3/2006). Po skrbnem pregledu je zavrnila dva lovska pripravnika, ki nista izpolnjevala predpisanih pogojev.

Lovski pripravniki so kar tri mesece vestno obiskovali predavanja. Predavala sta že omenjena Gabrijel in mag. Grosova ter **Marjan Jenko, Bojan Maglica, Franc Svetec, Matjaž Cizel, Franc Jarc, Bojan Avbar** in

mag. **Štefan Vesel**. Izkazalo se je, da imajo nekateri udeleženci težave pri učenju iz knjig. Očitno so spretnejši pri praktičnem udejstvovanju v lovstvu in se bodo lahko bistveno bolje izkazali pri biotehniških delih v svojih loviščih. Opaziti pa je bilo, da si želijo znanja, ki je zaklad in le izobražen lovec lahko izpolnjuje naloge sonaravnega gospodarjenja z divjadjo. Posebna pozornost je bila na tečaju in pri izpitnih vprašanjih namenjena varnemu nošenju in prenašanju orožja.

Prilagodniki so pri posameznih predmetih pisali teste in le če so bili uspešni, so lahko opravljali zaključni ustni del izpita. Odpravili so se tudi na strokovno

ekskurzijo, se seznanili z zgodovino lovstva in pozitivnimi predpisi, biologijo divjadi, ocenjevanjem lovskih trofejev, lovsko kinologijo in biotehniškimi deli v lovišču, lovskimi napravami in objekti. Pred zaključnim delom izpita so lovski pripravniki kot kandidati za lovski izpit pisali zaključni test.

Kandidati za lovski izpit so opravljali izpit pred izpitno komisijo, ki jo je tudi letos okrepil predstavnik kočevske enote Zavoda za gozdove Slovenije **Miran Bartol**. Komisija je preverila njihovo znanje iz biologije in ekologije divjadi, zakonodaje ter upravljanja z divjadjo in loviščem. Na zaključnem izpitu so kandidati pokazali zadostno znanje, le dva nista bila uspešna.

Na podelitvi diplom, ki jih je prejelo 16 novih lovcev, je predsednik zveze **Franc Jarc** v imenu izpitne komisije novim lovecem, ki so pokazali najboljše znanje, podelil praktične knjižne nagrade. Najboljše poznavanje vsebine z lovskega izobraževanja je pokazal **Dejan Hudoklin** (LD Sentjerne), sledili pa so mu **Janez Skube** (LD Novo mesto), **Robert Zgonc** (LD Tržišče), **Martin Starič** (LD Mirna Peč), **Martin Suhadolčan** (LD Tržišče) in **Jaka Gorenčič** (LD Plešivca Žužemberk). Posebno priznanje pa si je zaslužil razredni starešina **Milan Pečjak** (LD Dobrnič).

Bojan Avbar

14. Strelska liga Lovske zveze Maribor

Lovska zveza (LZ) Maribor združuje 45 lovskih druženj z 2100 člani. Pod okriljem strelskega referenta **Bojana Urbančiča** je zelo aktivna tudi v lovskem streljanju. Letos je organizirala že 14. *Strelsko ligo LZ Maribor*.

Tekmovanja, ki je bilo 24. marca, se je udeležilo 55 lovcev in dve lovki. S šibrenicami so streljali na glinaste golobe, z malokaliberskimi puškami pa na tarče, in sicer v članski, veteranski in superveteranski konkurenci. Tekmovanje je bilo posamežno in ekipno.

Strelska liga je tudi izbirna tekma za nastop na državnem prvenstvu v lovskem strelstvu. Letošnji organizatorji so bile naslednje lovske družine: prvo kolo je organizirala **LD Pobrežje - Miklavž**, drugo **LD Ruše**, tretje **LD Podvelka** in četrto **LD Šmartno na Pohorju**.

Med ekipami je v kombinaciji slavila **LD Oplotnica**, drugo mesto je zasedla **LD Podvelka**, tretje pa je pripadlo **LD Remšnik**. Pri

Prejemniki pokalov in medalj strelske lige Lovske zveze Maribor

članih je bil najuspešnejši **Boštjan Sadek** pred drugouvrščenim **Maksom Garmutom** in tretjeuvrščenim **Urošem Hriberškom**. Pri veteranih je prvo mesto zasedel **Anton Hudernik**, drugega

Slavko Prah, tretjega pa **Darjan Vesenjajak**. Prvouvrščenim superveteran je bil **Ivan Bezjak**, drugouvrščen **Ivo Pahič**, tretjeuvrščen pa **Andrej Kovačič**.

Čestitke vsem udeležencem. V

naslednjem letu pričakujemo še številnejšo udeležbo. Vsi rezultati in druge informacije so objavljeni na spletni strani LZ Maribor (www.lz-maribor.si/lovsko-strelstvo).

Darjan Vesenjajak

Medobčinska strelska liga 2019

Na *Medobčinski strelski ligi 2019* je tudi letos potekalo streljanje na glinaste golobe in na tarčo z malokalibrsko puško. Pred 37 leti so občinsko strelsko ligo prvič organizirale lovske družine takratne **Občine Slovenska Bistrica** na pobudo **Jožeta Pečovnika** iz LD Polskava in **Mihaela Rasteigerja** iz LD Slovenska Bistrica. Pred časom je iz ene občine nastalo več občin in občinska liga je tako prerasla

Prejemniki ekipnih pokalov Medobčinske strelske lige 2019

v medobčinsko. Nove občine so: Slovenska Bistrica, Oplotnica, Makole in Poljčane.

V nedeljo, 17. marca 2019, je bila na strelišču **LD Polskava** zaključna strelska tekma, ki jo je vodila LD Polskava pod vodstvom **Borisa Muleca**. Liga je potekala samo v treh kolih na streliščih **LD Makole, LD Poljčane** in **LD Polskava**. Uradni treningi so bili ob petkih pred vsako tekmo. V ligi je skupaj streljalo 41 lovcev strelcev, sodelovalo je šest lovskih druženj od devetih.

Za vestno in dobro, predvsem

pa varno izvedbo *Medobčinske strelske lige* velja zahvala vsem strelskim referentom lovskih družin organizatorjem tekmovanj. Poleg že omenjenega Muleca sta sodelovala še strelska referenta **Jože Lešnik** in **Rudi Krapše**. Vsi

prvovrščeni so prejeli pokale in medalje. Po razglasitvi rezultatov je bila za vse udeležence pripravljena pogostitev v lovskem domu na Zgornji Polskavi.

Na koncu naj zapišem nekaj besed, ki smo jih lahko slišali

tudi na samem tekmovanju in so lahko organizatorjem v pomoč pri organizaciji naslednje strelske lige: tri kola so premalo, treba jih je organizirati več, razmisliti je treba tudi o kategoriji za mlajše lovce, pa tudi za starejše od 75

let. Liga je neprekinjeno obstala 37 let, vendar je udeležba vsako leto manjša, zato je treba v lovskih družinah spodbuditi lovsko strelstvo, saj je to način sproščanja in druženja z drugimi lovci.

Branko Ačko

70 let LD Čaven

V lovski koči v Gojačah smo 1. septembra 2018 slavnostno obeležili 70-letnico **LD Čaven**. V vsebinsko bogatem programu so nastopili **Lovski pevski zbor Zlatorog Vipava**, mlada harmonikarja **Rok Bratina** in **Vasja Valič**, program pa je povezovala **Alenka Ušaj**. Poleg domačih lovcev in gostov ter gasilcev **Prostovoljnega gasilskega društva Selo** so nas s

Predstavnika **LZS** in **ZLD Gorica** sta podelila priznanja zaslužnim članom naše lovske družine. Tudi sosednje lovske družine so se pridružile slavlju in nas prek svojih predstavnikov prisrčno pozdravile. Po končanem programu sta sledila pogostitev in druženje.

LD Čaven je članica Območnega združenja upravljalcev lovišč zahodnega visokokraškega območja in članica **ZLD Gorica**. Z divjadjo upravljamo na 3864 ha površin, od katerih je 3624 ha lovni.

mlakarica si je ustvarila svoj dom ob reki Vipavi in akumulacijskem jezeru Vogršček.

Na območju naše lovske družine je najštevilčnejša srnjad. Številčnost gamsa je stabilna, medtem ko se številčnost muf-lona malce manjša, predvsem zaradi vse večje prisotnosti velikih zverí, zlasti volka. Moti nas tudi prisotnost šakala, s katerim bomo imeli v prihodnje gotovo še težave. V zadnjem času se v lovišču stalno naseljuje tudi jele-

na dva bivaka, eden je nad vasjo Ravne (Bajčova luknja), drugi pa nad Vrtovinom (Črna peč). V Gojačah smo v letu 1992 zgradili lovsko kočo, v kateri se srečujemo in poveselimo, v prostih terminih jo oddajamo. Tako smo dosegli, da objekt živi in se v njem stalno nekaj dogaja. Lovska kočica je solidno izdelana, redno jo vzdržujemo in čistimo. Lahko nam je vsem v ponos, saj je na lepi lokaciji in so z njo dobre prometne povezave. Poleg naštetega premoremo tudi

Foto: Urška Pirjevec

Člani LD Čaven pred svojo lovsko kočico ob jubileju lovske družine

svojo prisotnostjo počastili župan Občine Ajdovščina **Tadej Beočanin**, podpredsednik Lavske zveze Slovenije (**LZS**) mag. **Aleš Klemenc**, podpredsednik Zveze lovskih družin (**ZLD**) Gorica **Miran Štrukelj** in predsednik Srednjevisokokraškega območnega združenja upravljalcev lovišč **Bruno Brajliah**.

V svojem nagovoru se je staršina **LD Čaven Silvo Batagelj** zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli v teh 70 letih, da so ustvarili to, kar je **LD Čaven** danes. Obenem se je zahvalil vsem donatorjem, ki so omogočili prireditve, in vsem lovcem, ki so pripomogli pri njeni organizaciji.

Najnižja točka lovišča je 79 m, najvišja pa 1246 m nadmorske višine. V preteklosti je bilo pri nas veliko male divjadi, potem pa so se v 70. letih začele velike spremembe v kmetijstvu. Zaradi večje uporabe zaščitnih sredstev in agromelioracijskih posegov v naravi se je zmanjšala številčnost male divjadi. Poljske jerebice že davno ni več in tudi fazanu se slabo piše. V naši lovski družini vlagamo veliko truda v ohranjanje in ponovno naselitev male divjadi. Na območju Vipavske doline poteka večletni načrt za obuditev in ohranitev številčnosti male divjadi, predvsem fazana. Veča se številčnost poljskega zajca in tudi

nrjad. Zaenkrat se s škodo zaradi nje še nismo srečali, bojimo pa se, da bo ta divjad prišla v vinograde. Največkrat se ukvarjamo s škodo, ki jo povzročijo divji prašiči. Da bi bilo v naši lovski družini čim manj težav, skrbimo za redno preprečevalno in privlačno krmljenje na registriranih krmiščih. S kmeti se dogovarjamo o zaščiti površin. Na voljo jim damo odvračalna sredstva in električne pastirje. Pozorni smo, da se odzovemo hitro in zaenkrat še kar dobro usklajujemo interese različnih souporabnikov prostora.

V lovišču je postavljenih 64 lovskih prež, od tega 17 zaprtih. V gorskem delu imamo zgraje-

strelišče za streljanje glinastih globov. Na njem večkrat vadimo, pripravnikom pokažemo načine streljanja in jih naučimo ravnanja z orožjem. Vsako leto organiziramo tekmovanje v spomin na našega lovca **Slavka Miliča**, ki je bil znan trap strellec in selektor za trap. V lovski družini dajemo poudarek tudi lovski kinologiji; stalno vzrejamo okrog 20 lovskih psov različnih pasem. Želeli bi si večje zanimanje za vzrejo lovskih psov, predvsem pri mladih lovcih. Vsako leto organiziramo po eno kinološko preizkušnjo in smo za izvedbo prireditve vedno pohvaljeni.

Silvo Batagelj,
LD Čaven

Drago Bitenc, član LD Rakitna, letos praznuje dva jubileja: 85 let in 50 let članstva v lovski družini. Ko pišemo o njem kot lovcu, moramo na prvem mestu

omeniti njegovo ljubezen do narave in urejanja lovišča, ki jo je kazal z njegovim kar šolskim vodenjem revirja celih 35 let (1980–2015). Sedaj kot član revirja opravlja vsa potrebna dela še naprej in redno skrbi za založenost in urejenost krmišča. Preža, s katere najpogosteje opazuje divjad, je kot podoba, ki bi jo izrezal iz knjige Po mojih lovskih stezah.

Drago se je rodil v Krškem 11. junija 1934. Sprva gradnja vikenda in kasneje hiše na Rakitni je začela njegovo lovsko pot. Za lov ga je navdušil sosed, eden od ustanovnih članov LD Rakitna, inž. Rado Boltežar. Tako je leta 1969 Drago postal član - pripravnik, lovski izpit pa je opravil leta 1971. LD Rakitna je tedaj štela slabo polovico sedanjega članstva. S svojo aktivno lovsko dejavnostjo je „okužil“ še svoje družinske člane: leta 1978 je lovka je postala tudi žena Ada, sin Drago pa že dve leti pred njo.

Vsa leta aktivno deluje v družini, poleg revirnega vodje in mentorstva pripravnikom je bil član upravnega odbora kot tajnik in starešina lovske družine, bil pa je tudi predsednik disciplinske komisije in nadzornega odbora. Sodeloval je tudi v širši lovski skupnosti kot član komisije Lovske zveze Slovenije.

Za uspešno delovanje je poleg družinskih priznani tudi prejemnik znaka za lovske zasluge, leta 1992 pa je prejel bronasti red za lovske zasluge III. stopnje.

Kot lovca ga vsa leta odlikujejo strokovnost, lovsko tovarištvo in lovska etika. In te vrline so še kako njegove tudi v vsakdanjem življenju.

Zato, Drago, obilo zdravja, dober pogled in veliko suhega smodnika ter še na mnoga leta. Tudi lovska.

LD Rakitna – B. T.

Lovski tovariš LD Starše **Jožef Babič st.** je 9. marca 2019 praznoval 80. rojstni dan in 45 let aktivnega članstva v naši lovski družini.

Jožef se je rodil 9. marca 1939 v Rošnji, v osrčju Dravskega polja. Od otroških let je spoznaval naravo in s stricem hodil na lov, tako da je že pred vstopom v lovsko družino 1. marca 1972 dobro poznal lovišče. V kraju si je zgradil novo hišo in si ustvaril družino.

Ves čas je bil dejaven kot lovec, skrbel je za lovišče ter bil vsestranski organizator, zato je tudi sprejel razne zadolžitve: bil je tajnik lovske družine (1987–1989), gospodar in predsednik gospodarske komisije (1985–1987), član komisije za lovska priznanja in odlikovanja (1993–1997) ter član disciplinske komisije (2011–2016). Deloval je tudi kot član komisije Lovske zveze Maribor (2001–2005). Ves čas se je ukvarjal s kinologijo in izšolal več lovskih psov, deloval je tudi v Lovsko-kinološkem društvu Maribor kot član in praporščak tega društva.

Narisal: Milan Somar

Za vse svoje aktivno lovsko delovanje je prejel znak za lovske zasluge in zlati znak za lovske zasluge. Prejel je tudi jubilejni znak za 40 let članstva v lovski organizaciji. Različna priznanja je prejel za prizadevanja na področju lovske kinologije.

V lovski družini je skupaj s sinovoma Jožefom ml. in Davidom pripravljali ter uredili lovske razstave v lovskem domu ali v avli osnovne šole.

Staršem in otrokom vrtca ali učencem osnovne šole je predstavljal pomen lovskega psa. Znan je, da se s srcem in dušo zavzema za ohranjanje lovskih šeg in običajev, lovske pravičnosti in lovske etike.

Ceprav mu včasih ponagaja zdravje, še vedno spremlja dogajanje v lovišču in redno opravlja kmečka opravila s

svojim traktorjem. Občasno še prihaja na delovne akcije ali zборе lovcev, na katerih se zavzema za ohranitev okolja za divjad in še posebno varovanje poljskega zajca. Lovci LD Starše mu želimo, da bi s svojo lovsko psičko še zahajal v lovišče in na naše skupne love na malo divjad ter da bi bil zdrav in imel veliko moči.

LD Starše – M. M.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

95 let

Franc Škofljanc, LD Krško

90 let

Božo Mostar, LD Šmartno pri Litiji
Franc Šarabon, LD Udenboršt
Josip Miloš Turk, LD Kranjska Gora
Jakob Vovko, LD Trdinov vrh

85 let

Drago Bitenc, LD Rakitna
Slavko Boveha, LD Kozje
Alojz Janežič, LD Grosuplje
Alojzj Kelemina, LD Vinski Vrhovi
Friderik Koradin, LD Nanos
Jernej Kostajnshek, LD Ptuj
Ivan Likar, LD Čaven in LD Hubelj
Vilijem Livk, LD Dole pri Litiji
Vladimir Marzel, LD Golavabuka
Zdravko Rašeta, LD Bled
Alojz Tojnik, LD Šmarje pri Jelšah
Alojz Velunšek, LD Jamnica

80 let

Anton Bradač, LD Suha krajina
Franc Marjan Burjan, LD Gozdnik - Griže
Jože Černač, LD Prestranek
Borut Ingolič, LD Polskava
Anton Ipavec, LD Ljake
Ivan Jeler, LD Brestanica
Feliks Jurca, LD Bukovje
Ivan Kravanja, LD Bovec
Peter Leskovec, LD Dole nad Idrijo
Anton Likar, LD Senožeče

Anton Miklavčič, LD Grosuplje
Adolf Pandel, LD Jamnica
Alojzj Peklaj, LD Polhov Gradec
Bogomir Perhavec, LD Nanos
Ivan Požnenel, LD Dole nad Idrijo
Ožbalt Rožanc, LD Videm ob Ščavnici
Stanislav Slejko, LD Javornik Postojna
Janez Tičar, LD Kamnik
Alojz Tomažič, LD Timav Vreme
Ivan Zajc, LD Brežice
Ljubo Zanoškar, LD Polhov Gradec

75 let

Edvin Aubelj, LD Dravinja - Majšperk
Peter Roman Boškin, LD Jesenice
Matjaž Branišelj, LD Poljane
Ivan Cigula, LD Jože Lacko - Ptuj in LD Dornava ob Ščavnici
Mirko Červek, LD Murska Sobota
Miroslav Čikič, LD Vojkovo
Peter Gornjak, LD Trnovski gozd
Metod Gregorčič, LD Tolmin
Oto Gril, LD Gradišče
Alojz Horvat, LD Bakovci - Lipovci
Alojz Jazbec, LD Handil Dobje
Jože Jurca, LD Vrhnik
Janez Krajnc, LD Malečnik - Košaki
Alojz Manfreda, LD Ljubinj
Janez Pavel Marin, LD Vojnik in LD Gornji Grad
Ivan Mavrič, LD Kanal
Anton Pečnik, LD Žalec
Erih Pelko, LD Slovenska Bistrica
Anton Polovšak, LD Strojna Ravne na Koroškem
Jožef Režek, LD Metlika
Ivan Skornšek, LD Polzela

Martin Šunta, LD Radeče
Vlado Udovč, LD Gradac

70 let

Janez Bahun, LD Jesenice
Slavko Dobrin, LD Kojnik Podgorje
Anton Fojkar, LD Selca
Janez Gajgar, LD Selca
Marjan Gombač, LD Bojansko - Štore
Alojz Gril, LD Žabnik Obrov
Ivan Jožef Ivančič, LD Bovec
Zdravko Jakovac, LD Loka
Alojz Slavko Jančič, LD Voličina
Franc Klauzner, LD Jakob
Vladimir Kocjančič, LD Žabnik Obrov
Marjan Krapež, LD Trnovski gozd
Hinko Krejan, LD Dolič
Anton Danijel Krofi, LD Kozje
Anton Macele, LD Pugalj
Janez Mehle, LD Šmarna gora in LD Suhor
Anton Mihelič, LD Predgrad
Vladimir Oder, LD Dolič
Franc Perpar, LD Dobrič
Ladislav Pišek, LD Gornja Radgona
Ernest Potrata, LD Hrastnik
Radomir Radović, LD Mirna Peč
Stanislav Špič, LD Porezen
Miroslav Šurbeč, LD Mozirje
Mladen Trampuž, LD Gorica
Dušan Uran, LD Janžev vrh
Slavko Urek, LD Kapele
David Valentinčič, LD Kanal
Miloš Vengust, LD Dobovec
Jože Zorčič, LD Kapele
Zdravko Zoretič, LD Gorica

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

*Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema Lisjak

Zlata Valentina in srebrna Lucija

»Um je ogenj, ki ga je treba podpihovati, ne posoda, ki jo je treba napolniti.«

Plutarh

Gozdarska programa na Srednji lesarski in gozdarski šoli v Mariboru izvajamo že peto leto. Poleg lovskega krožka in sodelovanja na državnem lovskega tekmovanju je naše delo na področju lovstva v letošnjem šolskem letu še intenzivnejše in bolj poglobljeno. Prvič sta namreč nastali dve raziskovalni nalogi, ki spadata v področje gozdarstva in sta v celoti posvečeni lovstvu. Dijakinji – prihodnji gozdarski tehnici sta se lotili dveh aktualnih problematik: razširjenosti jelenjadi in pojavljanja škode po divjadi. Raziskovalni nalogi sta nastali v okviru gibanja *Mladi za napredek Maribora* pod okriljem **Zveze prijateljev mladine Slovenije**. Že kar prvo leto se lahko pohvalimo z dvema kakovostnima nalogama, ki sta utrlji pot raziskovalni dejavnosti dijakov na mladi gozdarski šoli v Mariboru.

Razpis za pripravo raziskovalnih nalog v okviru gibanja *Mladi za napredek Maribora* izide vsako leto že od leta 1982. Projekt spodbuja in širi ustvarjalnost ter inovativnost mladih, jih uči samostojnega dela in vzbuja zavest o soodgovornosti okolja, v katerem živijo. Vsako leto v programu sodeluje več kot 300 mladih raziskovalcev iz višjih razredov mariborskih osnovnih in srednjih šol in dijaških domov, ki oddajo več kot 200 raziskovalnih nalog in inovacijskih predlogov.

Letos je bilo treba naloge oddati do sredine februarja, 11. marca 2019 pa so bile predstavitve raziskovalnih nalog na šoli. Obe dijakinji sta se izkazali z zares odlično predstavitvijo svojega dela. **Lucija Pliberšek**, dijakinja tretjega letnika programa gozdarski tehnik, je z nalogo z naslovom *Jelenjad na Pohorju* predstavila problematiko prisotnosti jelenjadi na Pohorju. Pri svojem delu je pokazala veliko zanimanja za obravnavano temo in izsledke svoje naloge bo lahko s pridom uporabila pri prihodnjem delu v lovišču – je namreč pripravnica v **LD Ruše**.

Valentina Šmid, dijakinja drugega letnika programa gozdarski tehnik, pa je pripravila raziskovalno nalogo z naslovom *Ali poznaš dejavnike, ki vplivajo na višino škod po divjadi?* V svojem obsež-

Foto: Mateja Kišek

Dijakinji Srednje lesarske in gozdarske šole iz Maribora Lucija Pliberšek (levo) s srebrnim priznanjem za raziskovalno nalogu z naslovom Jelenjad na Pohorju ter Valentina Šmid (desno) z zlatim priznanjem za raziskovalno nalogu z naslovom Ali poznaš dejavnike, ki vplivajo na višino škod po divjadi? skupaj z mentorico profesorico Matejo Kišek.

nem raziskovalnem delu je analizirala podatke o pojavljanju škode po srnjadi in divjem prašiču v celotnem Savinjsko-Kozjanskem lovskoupravljaljskem območju. Površina, ki jo je analizirala, je bila precej velika, saj zajema kar 140.000 ha oziroma 33 lovskih družin. Izsledki analiz so zelo zanimivi in zaradi velikega območja, znotraj katerega je potekala analiza, lahko rezultate posplošimo tudi na večje regije. Valentina je v svoji nalogi poglobila znanje o pojavljanju škode po divjadi v povezavi z vremenskimi razmerami in odvzemom divjadi iz naravnega okolja. Že s samo odločitvijo, da se loti raziskovanja te aktualne in družbeno problematične teme, je nakazala veliko odgovornost do družbe, narave in prostoživečih živali. Raziskovalna tema se v bistvenem delu navezuje na pomembno vprašanje sobivanja med prostoživečimi živalskimi vrstami in ljudmi na podeželju.

Raziskovalne naloge in njihove predstavitve je ocenjevala tričlanska komisija, v kateri so bili dr. **Mateja Cojzer** z Zavoda za gozdove Slovenije, **Dušan Hren**, predavatelj na Lesarski in gozdarski šoli Maribor, in prof. **Alan Papotnik**, ki je dolga leta služ-

boval kot profesor na Pedagoški fakulteti v Mariboru. Na razglasitvi rezultatov letošnjega natečaja, ki je bilo 3. aprila v **Narodnem domu v Mariboru**, sta bili obe dijakinji nagrajeni. Valentina je za svojo raziskovalno nalogu prejela zlato priznanje, nagrado in uvrstitev na državno tekmovanje, Lucija pa srebrno priznanje.

Poleg obeh gozdarskih raziskovalnih nalog sta na šoli nastali še dve nalogi s področja lesarstva. **Uroš Polajžer** in **Jani Škorjanc**,

oba dijaka petega letnika programa lesarski tehnik, sta se ukvarjala z inovativnimi lesenimi otroškimi gugalnicami, s katerimi sta osvojila zlato priznanje, nagrado in uvrstitev na državno tekmovanje mladih raziskovalcev. **Blaž Vrbnjak**, dijak četrtega letnika programa lesarski tehnik, pa je raziskovalno nalogu z naslovom *Koroška cesta v Mariboru: stavbe, vrata in portali* pripravil na področju etnologije. Z njo je osvojil srebrno priznanje in uvrstitev na državno tekmovanje.

Priprava raziskovalnih nalog v srednjih strokovnih šolah še poglobi znanje najboljših dijakov in širi njihovo obzorje. Obe dijakinji sta s svojim dodatnim raziskovalnim delom, ki je poleg vseh šolskih obveznosti od njiju terjalo veliko mero organiziranosti in vztrajnosti, dokazali, da gozdarstvo in lovstvo nikakor nista rezervirana le za fante in da lahko dekleta povsem enakovredno sodelujejo na prav vseh področjih gozdarstva.

Za konec še misel **Herberta Spencerja**, ki lepo povzema pomen raziskovalnega dela za mlade raziskovalce: »Vsak drobec znanja, ki ga učenec pridobi sam – vsak problem, ki ga sam reši – postane mnogo bolj njegov, kot bi bil sicer. Dejavnost uma, ki je spodbudila učenčev uspeh, koncentracija misli, potrebnih zanj, in vznemirjenje, ki sledi zmagovalstvu, prispevajo k temu, da se dejstva vtisnejo v spomin, kot se ne bi mogla nobena informacija, ki jo je slišal od učitelja ali prebral v učbeniku.«

Kaj lepšega si še lahko želimo za prihodnost slovenskega lovstva kot mlade, ki bodo znali kritično razmišljati in se v svetu hitrih sprememb tudi pravilno odločati?

Mateja Kišek,
mag. inž. gozd.

Narisal: Vital Šuligoj

ALPSKI SVIZEC (*Marmota marmota*)

PREVERI SVOJE ZNANJE.

Kje živi alpski svizec?

- a) Izključno v visokogorju, na višinah od 800 do 3200 metrov.
- b) Izključno v jamah, do 100 metrov globoko pod površjem.

S čim se hrani?

- a) Je izrazito vsejeda živalska vrsta, ki vsak dan potrebuje meso in svežo zeleno hrano.
- b) Je izrazito rastlinojeda živalska vrsta, ki na dan poje dober kilogram sveže zelene hrane.

Kaj je možiček?

- a) Možiček rečemo svižčevi postavitvi, ko stoji na zadnjih tacah. Po navadi tako stoji, ko nastane nevarnost. Takrat tudi s piskom opozori vso skupnost, da se skrije.
- b) Možiček je svizec moškega spola, star 1–2 leti.

Kaj počne pozimi?

- a) Zima je svižčev najljubši letni čas; takrat je v visokogorju veliko miru in lahko nemoteno raziskuje okolico.
- b) Pozimi je čas hibernacije (globokega zimskega spanja). Telesna temperatura mu zelo pade, dihanje in srčni utripi se upočasnijo.

Kakšno prebivališče je značilno zanj?

- a) Podzemni rovi.
- b) Najraje biva na prostem.

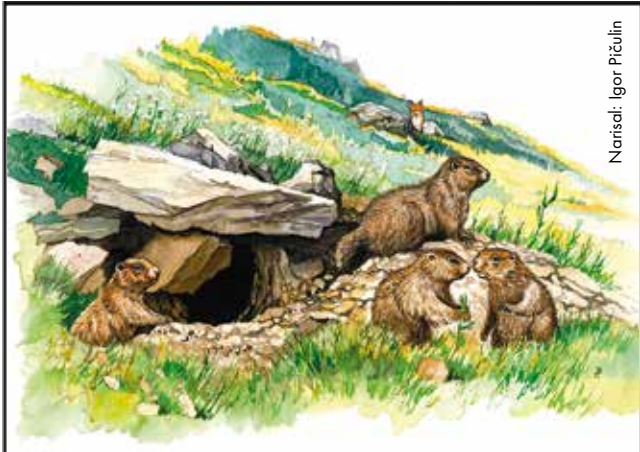
Pravilni odgovori:
a, b, a, b, a

SPOZNAJ ME.

POBARVAJ ME.

LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE

				Narisal: Igor Pičulin		PREDMET DAKTILOSKOPJE (DVE BESEDI)		PALICA ZA ČIŠČENJE PLUGA, OTKA (IZ: KATAR)	AMERIŠKI PESNIK, ZAČETNIK IMAGIZMA	STARA PISAVA IZ MEZOPO-TAMIJE	SLOVEN-SKI KRAJ OB SAVI	ČLOVEK Z VELIKIMI OČMI	V PLINASTO STANJE SPRE-MNJENA TEKOČINA
						PREKLO-PITEV							
						DIFERENCA							
						SLOVENSKI LITERAT, AVTOR DUNAJSKIH SONETOV							
						TEKSTILNI IZDELEK							
KRAJ NA PRIMORSKEM (TRI BESEDE)		TEORIJA, KI APRIORI POSTAVLJA TRDITVE	ZADO-VOLJNA MATI (DVE BESEDI)	KRAJŠA OBLIKA IMENA CATHERINE	SVETA KNJIGA ST-PERZUJEV (iz črk: SAVETA)	IGRALKA LOLLO-BRIGIDA	ZDRAVILNA PIJAČA					IME IGRALKE BONISEGNE	ZAPOREDNI ČRKI V ABECEDI
AVTOR "CAVALLERIE RUSTICANE" (PIETRO)									PLAŠT NARITEGA SNEGA V GORAH (iz: STOPA)				
POSEL, OPRAVEK									UROŠ IVANIČ AKROBAT NA VRVI (iz: ABORETA)		TUKAJ BARVA IGRALNIH KART		
SRBSKO M. IME (SREČKO)							EVROPSKA KRALJE-VINA						FILOZOF, KI PROUČUJE LEPO
ZVIT, PREMETEN ČLOVEK				SLAVKO AVSENIK			AMERIŠKO M. IME ČRKI S KONCA ABECEDA			DALMAT. Ž. IME SARDELAM PODOBNE RIBE			
SKUPINA DEVETIH PEVCEV						PLOD BUKVE			ROŽA PERUNIKA POLITIK HAMMAR-SKJOELD				
DOLGO-REPA PAPIGA						ODLOČILNA POMEMB-NOST							
KRATICA ZA SLOVENSKO IZSELJE-NIŠKO MATICO				VELIKA EVROPSKA REKA	ŠVEDSKO SMUČARSKO SREDIŠČE	NARISAL STUDIO GALLUS	POGOVORNI IZRAZ ZA ODEJO	KRAJ PRI KNEŽAKU			SAMO, ZGOLJ SEVERNI JELEN		
TRAVNAT SVET NA KONCU NJIVE						SESEDEK, STRJENINA							
SLABA VOLJA						NEZNANEC				LETOVIŠČE PRI CRIK-VENICI			
NELOČLJIVA POVE-ZANOST									SESTAVIL JOŽE PETELIN	IME LITERATA SAMOKOV-LJUE			

Sudoku (japonsko 数独: sūdoku) je logična ugananka, katere cilj je zapolniti kvadratno mrežo, po navadi velikosti 9×9 , s števíli od 1 do 9. Vsako število se lahko pojavi točno enkrat v vsakem stolpcu, vsaki vrstici in vsakem manjšem kvadratu, velikosti 3×3 . V mreži so nekatere številke že vpisane. Za rešitev uganke je potreben logičen razmislek in malo potrpežljivosti, pri težjih pa tudi nekoliko kombinatorike oziroma poskušanja in vračanja.

2 9 8 4 7 5 6 1
5 4 6 1 2 9 7 8
7 1 6 8 9 5 4 2
5 7 3 2 8 1 9 6
6 2 9 7 5 1 8 3 4
4 8 1 5 6 9 2 3 7
1 6 2 5 3 4 7 8 9
8 5 7 9 2 6 4 1 3
9 3 4 1 8 7 6 2 5

		9		8		7		6
3					6			
		4		5				1
		2	6		5		8	
7			1			6		
	6			7			4	5
		3				9	1	4
			2	1				
	9	5			7	8		

Rešitev križanke:

K V S I V C N E N V M I
I A O N L S O N R E E M E
L V T U G V O K E R E V Z O
E T V B C A B O S I M S
L S O N D O S U A R V A R A
S I R I R I Z L E N O N
E N V D E L A S C I L
V K S N V D A N E L E S
U L I U O T I A V A R A O
L S V O P O I N G A S C A S V A M
J O P A V N
V N I N V K L
R V L I R L S
V K I T Z A R
P O K E R E

Foto: Štefan Vesel

Lovski krst mlade lovke Janje Klinčar

VLD Zreče smo 9. februarja pripravili lovski krst. Naša mlada lovka **Janja Klinčar**, ki je v novem mandatu prevzela funkcijo blagajničarke v naši lovski družini, namreč še ni bila krščena.

Predsednik častnega razsodišča je postal **Zmago Tinta**, člana komisije pa **Stanko Jevšenak** in **Ivan Kovše**. Častno razsodišče se je takoj lotilo dela in določilo paznika **Ota Mikeka**, ki je na zaslišanje privedel obtoženko Janjo. Sledila je obtožba tožilca **Antona Hrena**: »Lovka Janja Klinčar je zagrešila grozno dejanje uplenitve srnjaka in to ne samo enega, temveč kar dveh v isti sezoni lova in s tem povzročila neprecenljivo škodo v lovišču. Prvi zločin je povzročila na revirju Resnik, drugega pa v revirju Zreče. Oba srnjaka sta bila kapitalna, zato je škoda še večja in izguba za daljše obdobje.« Tožilec je zahteval najstrož-

jo mogočo kazen, po možnosti obglavljenje.

Častno sodišče se je kratko posvetovalo, pri čemer ni manjkalo dobre kapljice, in odločilo, naj obtoženka Janjo privedejo pred sodišče. Po privedbi so ji prebrali predlog obtožbe. Ker pa ima vsak obtoženec pravico do zagovora, si je Janja za svojega zagovornika izbrala **Marjana Tiča**, ki se je izkazal za odlično izbiro. V njen zagovor je navedel, da je resnično uplenila dva srnjaka, vendar sta bila oba shirana in bi v kratkem obdobju poginila. Zagovornik je dodal, da ju je s strelom rešila groznih muk in da je bila za oba srnjaka uplenitev edina mogoča rešitev.

Pred razglasitvijo obtožbe častnega sodišča je bil še zdravniški pregled obtoženke, ki ga je z vsemi razpoložljivimi sredstvi opravil doktor **Nikola Stanojevič**. Preveril je, ali je obtoženka sposobna prenesti obsodbo. Doktor je Janji temeljito pregledal pljuča, reflekse, glavo in za krst najpomembnejšo zadnjo plat. Po oprav-

Foto: Janja Klinčar

Janja Klinčar je bila krščena s palico, na katero so se ji kasneje podpisali lovski tovariši.

ljeni preiskavi je ugotovil, da je obtoženka sposobna prenesti obsodbo, diagnozo pa potrdil s podpisom.

Razsodišče je odločilo, da bo krst opravljen milostno, če bo obtoženka pravilno odgovorila na vprašanja: kako daleč teče zajec v gozd, kdaj je zajcu najbolj vroče in kdaj ima fazanka največ perja. Pravilni odgovori so bili: do polovice, naprej teče iz gozda ven; ko je v pečici in takrat, ko je fazan na njej. Janja je pravilno

odgovorila na vprašanja, tako da so lahko začeli s krstom.

Predsednik razsodišča je stopil k ležeči Janji ter jo krstil z vinom in palico v imenu lovske boginje Diane za »lovsko čast in poštenje« in v svojem imenu za sprejem v lovsko družino kot polnopravno članico zelene bratovščine. Navzoči smo ji čestitali in se podpisali na palico za spomin na dogodek. Vse skupaj smo sklenili z veselim druženjem pozno v noč.

Nikola Stanojevič

Lovec vidi marsikaj

V svoji štiridesetletni karieri lovca s puško in fotoaparatom sem v našem lovišču doživel marsikaj lepega in zanimivega, pa tudi žalostnega. Na lovu sem pridobil več zanimivih trofej, med drugim srnjaka z gobastim rogovjem, ki je bil brez razvitih mod, mulasto srno z izrazitim nastavki rogov, veliko B-lanščakov – gumbarjev ter ducat srnjakov z nenavadnimi rogovji.

S fotoaparatom znamke *Kijev*, ki je bil takrat analogen, kasneje pa z več digitalnimi fotoaparati sem napravil nepozabne posnetke. V objektiv mi je uspelo ujeti mladega medveda, ki je poziral na porobku smreke kakšnih pet metrov od objektiva. Še vedno pa se dobro spomnim tudi, kako je nastal posnetek lisice, ki je pobirala semena pod ptičjo krmilnico. V spominu mi je ostalo tudi, kako sem v treh

Foto: Renato Bogatec

Žalosten je bil pogled na brejo srno, obešeno na pozabljenem električnem pastirju.

zimah fotografiral več kot 20 vrst ptic pevk od sinic, ščinkavcev do zelo redko oziroma malo videnih čopaste sinice, pinože, čička, stržka, kalina, taščice ...

Lepi so tudi ovekovčeni posnetki druženj, skupnih lovov,

delovnih in čistilnih akcij. Bolj žalosten pa je pogled na brejo srno, obešeno na pozabljenem električnem pastirju, in misel na žalostno smrt srnjaka lanščaka, ki se je hotel odžejati v luknji stare bukke, pri tem pa tako nesrečno

obtičal v deblu, da je poginil v neznosnih mukah.

Po vseh lepih in nelepah prizorih v našem lovišču pa me najbolj skrbi pojav tujerodnih invazivnih in neinvazivnih rastlin v naši naravi, ki jih zelo pogosto srečujem, medtem ko izginjajo ptiči naših polj in gozdov. Ni več gozdnega jereba, kotrne, prepelice, kobilarja, vse manj je spreleta mlakarica, da ne pišem o regeljcu, kreheljcu, »malem« in velikem ključaču. Vse manj je slišati tudi kosce po naših mlakah in sprašujem se, kam nas peljejo naši nesmisli.

Kot lovcu, ki veliko časa preživi v naravi, mi ni vseeno, kaj se dogaja z njo. Lovci nismo samo morilci in ubijalci, temveč tudi ljubitelji in varuhi narave. K sreči je naša bratovščina številčna in zato lahko naredimo marsikaj dobrega.

Renato Bogatec,
LD Črna jama

Nova preža, krmišče in solnici v LD Pogorevc

V letu 2018 sem bil sprejet v LD Pogorevc. Lovište družine je v okolici Črne na Koroškem, Javorja, Jazbine in Žerjava. Svojega pripravništva sem se ob pomoči mentorjev lotil hitro in vestno.

Kot predvideva pravilnik naše lovske družine o izvajanju praktičnega dela lovskih pripravnikov, sem postavil novo prostostoječo prežo, krmišče s solnico in samostojno solnico. Objekti so narejeni iz naravnih materialov, iz domačih macesnovih in smrekovih desk, ter se lepo vključijo v naravo in so zanjo prijazni. Novo nastali objekti že pomagajo pri trajnostnem upravljanju z divjadjo, ki živi v našem lovišču.

Vse foto: Lovro Stoper

Lovro Stoper

Prostostoječa preža

Krmišče

Samostojna solnica

Zgodba dveh pobratenih lovskih družin

V poznih šestdesetih letih se je v slovenskem lovstvu začelo povezovanje med lovskimi družinami, ki smo mu rekli *pobratenje*. Tako sta se leta 1975 tudi LD Bizeljsko in LD Begunje na pobudo Ivana Šekoranje iz LD Bizeljsko in njegovega svaka Petra Pečnika iz LD Begunje začeli pogovarjati o pobratenju.

Sledilo je nekaj neformalnih srečanj in nato so leta 1976 uradno podpisali listino o pobra-

Foto: Robi Sokler

Pred lovskim domom LD Bizeljsko

tenju med lovskima družinama. Takratni starešina LD Bizeljsko je bil **Franc Balon**, ki se še vedno redno udeležuje skupnih srečanj, podpisnik listine iz LD Begunje pa je bil žal že pokojni **Ivan Škrlič**.

V 43-tih letih se je porodilo mnogo osebnih prijateljstev z ene in druge strani. Na Bizeljskem prevladuje mala divjad, pri nas velika, zato je lov ob naših druženjih zanimiv za vse. Glavno pa je naše druženje na takih lovih.

Radi se pošalimo, da je druženje dveh predstavnikov iz

naših lovskih družin druženje begunca in bizeljčana. Članom LD Begunje namreč rečemo tudi Begunjci, kar zveni enako kot begunci, a da ne bo pomote – to niso begunci, o katerih je zadnje čase toliko slišati. Članom LD Bizeljsko rečemo Bizeljčani, a vemo, da je to v resnici izraz za vino – bizeljčan. Pravilno je namreč Bizeljanci.

V vseh teh letih se je zgodilo kar nekaj zanimivih lovskih dogodivštev. Tako je na enem izmed lovov na Menišiji lovec **Martin**, član LD Bizeljsko, prvič videl medveda, in to blizu oziroma

preblizu, tako da so bile hlače polne. Koga ali česa, si najbrž mislite. Ker je na Bizeljskem doma rujna kapljica, so tam doma tudi temu primerne dogodivščine.

Tako se je lovec **Dušan** iz LD Begunje, seveda ob poprejšnjem obisku vinske kleti, odločil, da je čas, da bi tudi on kaj uplenil. Ob dobro organiziranem lovu se je lovska sreča nasmehnila tudi njemu, saj je ves vesel sporočil, da je uplenil fazana. Ko ga je prinesel na zborna mesto, je strokovna komisija ugotovila,

da je to sosedov domači petelin. No, in tako se je začela poravnava stroškov za najlepšega vaškega petelina, ljubimca številnih kur. Za kazen je moral petelina nositi za pasom, kot je lovski običaj, celo »jagok«, kot je navada za fazana.

Skratka, naše pobratenje je prineslo obojim – lovcem LD Bizeljsko in LD Begunje – kar nekaj zanimivih izkušenj, zabavnih dogodkov in lepih spominov.

**Pavel Nared in
Karl Blažinčič**

Staro poimenovanje za junij je rožnik. 21. rožnika je sončev obrat ali solsticij, ko je najdaljši dan v letu. Le kdo ne pozna ljudske pravljičice Praprotno seme, v kateri nastopata stari in mladi vol ter hlapec, ki mu je v škorenj padlo praprotno seme, da je lahko slišal pogovor volov? 28. in 29. junija 1859 je bila prva pasja razstava na svetu, ki so jo priredili Angleži in na kateri je bilo razstavljenih 60 poenterjev in seterjev¹. Kaj še obeležujemo junija? 11. junij je svetovni dan risov! Vsem priporočam ogled filma Risova pot, ki je nastal v okviru projekta Life Lynx. Eden od partnerjev projekta je tudi Lovska zveza Slovenije (LZS). In če malo speljem vodo na »ženski« mlin: v filmu boste dobili odgovor na vprašanje, kdo je bil tisti, ki je »dal« idejo za ponovno naselitev risov v Slovenijo leta 1973. No, ne tisti, ampak tista! Ženska! In še zanimivo pri tem je ime te gospe – Nada. Nada pa pomeni, kot vemo, upanje! Upanje za rise v Sloveniji. Malo v šali, ampak ženske smo pogosto pobudnice nečesa – pa četudi le posredno. © Nato so leta 1973 po zaslugi dr. Karla Webra in legendarnih slovenskih lovcev naselili rise v Sloveniji.

Na splošno: kakšno je mneneje glede zavarovanih živalskih vrst (pri čemer imam v mislih predvsem risa, medveda in volka) v Sloveniji? Takšno: »dok ga nimam duma na vrtu, je vse ok«. Leta 1575 je znotraj gradu Žužemberk medved napadel gospo Turjaško in jo »bedno zadavil«, kot se je izrazil Valvasor. Bili so časi, ko so volka, medveda in risa pojmovali kot scodlive sverine (škodljive zverine). Namreč: v Jagerski Ordnungi

¹ Podatek iz knjige dr. Janka Lokarja, Naši psi (1948, str. 66).

Lovkina kolumna: Ris(in)ja in lovka

Marije Terezije iz leta 1754 je naslednji zapis: »V Glihi vishi perfpustimo Mi te Divje kose to je Gambse od 1. Junia do Goda S. S. trieh K r a j l o u s t r e l a t i, sadeneozh Madvede, Volke, Risse, Vidre, Jasbize, Kne, Lessize, dolge Mazhke, inu druge scodlive sverine moreo take od usakiga v' suimo lastnino Wild-Bano, inu Reyss-Jagi h' usih zhasih loviti inu vun isdrushene biti ...«. Od takrat do danes se je spremenilo marsikaj. Zdi se, da si dandanes vse organizacije pripisujejo zasluge: »mi smo rešili ...«. Mi, mi, mi. Če pogledamo širše, pa spoznamo, da smo bili pobudniki lovci! Da, lovci. Tisti ljudje, za katere večina pravi, da krmi in ubije. Če se lahko izrazim surovo.

LZS je bila namreč pobudnica za zavarovanje volka, medveda, divjega petelina in divje mačke. Po podatkih, ki jih je izbrskal strokovni sodelavec LZS, lovski tovariš Gregor Bolčina, je bilo tako: že leta 1880 so veliki veleposestniki lovci na Kočevskem in Notranjskem začeli varovati in krmiti medveda. 55 let pozneje (leta 1935) je bila na pobudo naprednih lovcev (dr. Lovrenčiča, dr. Hribarja ...) v Dravski banovini sprejeta Odredba, ki je zavarovala medveda v okrajih Logatec,

Ljubljana, Novo mesto, Kočevje in Črnomelj. Leta 1980 je LZS s Smernicami predpisala gospodarjenje z medvedom po strukturi (glede na težo), 19 let pozneje (leta 1999) pa je LZS podala tožbo na Upravno sodišče, s katero je izpodbila odločbo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za odstrel 65 medvedov. V omenjenem filmu Risova pot lovska eminenca Ciril Štrumbelj citira Ladislava Šviglja, ki je leta 1973, ko jim je dr. Weber ponudil, da bi financiral izvedbo projekta naselitve risov, dejal: »Če mi ne sprejmemo te ideje, ki smo postavljeni za to, da varujemo vse avtohtone živali, potem nas ni treba.« Močan citat, ki pove vse. Še močnejši pa je Švigljev odgovor na vprašanje, zakaj je treba rise naseliti leta 1973. »Da damo naši naravi spet, kar smo ji na silo iztrgali.«

Prej sem omenila trditev, da »dok ga nimam duma na vrtu, je vse ok«. Res je. Lažje je govoriti o nečem, česar nimaš oziroma s čimer se ne soočaš. Ampak pri tem se odpirata dva paradoksa: na eni strani nasprotovanje odstrelu medvedov, na drugi pa spodbujanje postavitve ekoloških otokov. Super. Pri nas je ekološki otok na koncu vasi – ja, proti

gozdu. Med steklom in papirjem so tudi gnili paradižniki, kosti, kosi mesa ... In glej ga, zlomka, lani je bil 400 metrov od vasi že medved. Sarkastično rečeno: pozimi bi lahko čakal lisice pri tem otoku. Kaj hočem povedati? Ne le to, da vaščani ne upoštevamo reda, ampak tudi sami privabljamo zveri in sami sebi pljuvamo v skledo in ustvarjamo možnosti za situacije, ko lahko nastanejo konflikti med človekom in zverjo. Ali bo boljše, če napišem, da izzivamo usodo? Drugi paradoks: pašno živino je treba zaščititi pred medvedi, volkovi ... Res je! Na drugi strani pa berem članek v tuji lovski reviji, kako pesticidi na njivah vplivajo na številčnost fazanov. Ali pa prezgodnje košnje? Zasledila sem, da neke z droni preletijo travnike, da rešijo srnje mladiče pred ostrimi noži kosilnic. Bistvo je, da naša dejanja, za katera menimo, da so dobra, lahko na drugi strani (nezavedno ali zavedno) povzročijo negativne posledice. Zato pa obstaja zdrava mera. Je pa res, da je težko najti zdravo mero. Že vsak pri sebi jo težko najde, kaj šele pri delu v organizacijah ali pri upravljanju z divjadjo in zavarovanimi živalskimi vrstami.

In kaj imamo skupnega lovke in ris(in)je? Noben nas ne zna poimenovati! Ali smo lovke, lovkinje, lovice, risinje, rise ali risovke? © Dr. Lokar je v Lovsko-ribiškem slovarju opisal lovko kot žensko, ki se bavi z lovom. In hudomušno dodal: »Moške tolaži narodna: Spretno lovke so device – streljajo brez psa in pišče².« Vsekakor upam, da bo v prihodnje v Sloveniji še več ris(in)j in lovka. Pa naj nas poimenujejo, kakor koli hočejo.

Maja B.

² Pišica – puška

LOVSKE OSEBNOSTI NAPOLEON BONAPARTE

*Velika zgodovinska osebnost, ki se je
zavzemala za red v lovstvu*

Napoleon Bonaparte, francoski general, vojskovodja in cesar, je dobrodušna zaznamoval zgodovino po francoski revoluciji leta 1789. Bil je vojak in državnik, revolucijski general, ki se je odpravil osvajat Evropo, nadarjen mož, ki se je dvignil iz vrst armade, da bi po delitvah in strankarstvu revolucionarnega desetletja postal nesporni voditelj svoje dežele. In kar je slovenskim lovcem tako rekoč popolna neznanka: Napoleon je bil tudi lovec in se je občasno rad udeleževal tudi lovov.

Med lovom se je po navadi sproščal po večjih bojih, zmagah in porazih. Še posebno v severni Italiji, kjer je spoznaval tudi bogastvo živalskega sveta. Privlačile so ga ptice in tudi druge divje živali, na katere pa je gledal z zornega kota občudovalca stvarstva na Zemlji. Svojim visokim častnikom in tesnim sodelavcem je včasih celo odobril dopust, da so lahko odšli na lov na ptice. Rad je spravljal moči svoje narave v potrebno ravnotežje: če je moral dalj časa živeti sede, je nato nenadoma prejezdil celih 60 milj ali pa je prebil ves dan na lovu¹.

Težko bi ga šteli za klasičnega lovca njegovega časa, še manj za vnetega nabiralca trofejev. Njegove trofeje so bile vojaške zmage in državniški vzponi. Sam ni prirejal velikih državniških lovov po vzoru in

v blišču nekdanjega **Sončnega kralja, Ludvika XIV.** Svojim znanstvenikom, ki jih je jemal na vojaške pohode in osvajaške pohode, je pogosto naročal, kaj naj proučujejo. Tako kot je zagovarjal red in disciplino v vojski in državi, se je zavzemal tudi za red v lovstvu, ki pa ga pravno ni veliko spreminjal. Blizu mu je bil namreč zakupniški sistem, ki ga je leta 1786 s posebnim patentom uveljavil avstrijski cesar **Jožef II.**

Foto: Pixabay

Napoleon Bonaparte, francoski general, vojskovodja in državnik

Ob tem naj poudarimo, da je to že bil čas, ko je začel fevdalni sijaj lovstva bledeti in je lov začel počasi prehajati v meščanske roke.

Napoleon je bil več pri uporabi večplastne propagande (bil je rojen propagandist) in tudi umetnosti. Z njima se je v vsem svojem odličju predstavljal javnosti, služila pa mu je pa tudi za utrjevanje vojske in zbijanje morale nasprotnikov. Napoleon se je šel za naslednjega **Aleksandra Velikega**. Na svoj pohod se ni odpravil nepripravljen. Ni se namreč kazal kot nekdo, ki želi zgolj korist, marveč je vedno ponudil roko sožitja in strpnosti. Željo po veliki Franciji, pravzaprav po imperiju, mu je zagotovo pomagala izpolnjevati vdana vojska, ki jo je venomer znal motivirati in razumeti, vedno se je namreč postavljaval mednje kot njim enak; s tem in obljubami večne časti in slave jih je osvojil vedno znova, tudi ko jih je prevzela izčrpanost.

Napoleon je povezan tudi s slovenskimi deželami. V času Ilirskih provinc (1809–1813) z glavnim mestom Ljubljano je v kontekstu francoskih reform pripomogel k uveljavljanju slovenskega jezika v šolah in v javni rabi nasploh. Pri tem se je še posebej uveljavil **Valentin Vodnik**. Ilirske province so bile tesno povezane s francoskim cesarstvom in so znane po moderni javni upravi in reformi šolskega sistema z uporabo slovenskega jezika. V tistem času je velik del zdajšnjega slovenskega ozemlja doživel Napoleonovo vladavino. Veliki vojskovodja je pri nas tudi bival, ljudje pa so si njegov čas zapomnili po gradnji trdnih kamnitih mostov (»Napoleonovi mostovi«) in nekaterih drevoredih, na primer po Napoleonovih lipah pri Logatcu.

Pripravil: dr. Marjan Toš

¹ Emil Ludwig, Napoleon, veliki Korzičan (Maribor, 1983, str. 386)

Popravek

Dunajski Prater je bil že leta 1162 znan kot cesarsko lovišče. O tem priča več virov, na osnovi katerih smo trditve povzeli. Žal smo napačno dodali še **Habsburžane**, ki pa takrat še niso bili rimsko-nemški cesarji (kralji), kot je uredništvo pravilno pisno opozoril bralec **Jože Skumavc** iz **Zg. Laz**. Ko se je torej Prater leta 1162 omenjal kot cesarsko lovišče, so bili rimsko-nemški cesarji (Sveto rimsko cesarstvo) (še) **Štaufovci** (nem. Hohenstaufen; dinastija nemških kraljev med letoma 1138–1254 in trije med njimi – Friderik I. Barbarosa, Henrik VI. in Friderik II. Hohenstaufen – so bili okronani za svetega rimskega cesarja). Habsburžani so ta vladarski naziv dobili šele leta 1273, to je 23 let po smrti zadnjega Štaufovca Friderika II. Takrat je postal rimsko-nemški kralj grof Rudolf I. Habsburški (1218–1291). Habsburžani so vladali 645 let.

OKUSI NARAVE

**Divjačinska
mesna štruca
z grahovim pirejem**

Za štiri do pet oseb potrebujemo:

za mesno štruco:

- ☒ olivno olje
- ☒ 40 dag mletega srnjega mesa in 40 dag mletega mesa divje svinje
- ☒ 25 dag belega kruha in deciliter mleka
- ☒ čebulo, 4 stroke česna, žlico bazilike, žlico timijana, žličko blagega čilija
- ☒ 2 jajci
- ☒ sol, poper

Na olju popražimo sesekljano čebulo, da postekleni, dodamo česen in kozico odstavimo. Zdrobljenemu kruhu dodamo mleko, da se zmehča in ga ožamemo. Mletemu mesu dodamo praženo čebulo in česen, kruh in razžvrkljani jajci, začimbe (baziliko, timijan in blagi čili) ter sol in poper po okusu. Vse sestavine dobro premešamo, oblikujemo štruco in jo položimo v pomaščen pekač. Če je masa premehka, dodamo drobtine. Pogrejem ½ dl olivnega olja, da bo zelo vroče, in z njim polijemo po oblikovani štruci, da zacvrči. V prej ogreti pečici jo pečemo uro in pol pri temperaturi 180 °C. Med pečenjem lahko dolijemo tudi nekaj tekočine.

za grahov pire:

- ☒ 45 dag graha, žlico olivnega olja, čebulo, 3 stroke česna, 4 žlice kisle smetane, sol in poper

Grah skuhamo do mehkega in ga odcedimo. Sesekljano čebulo in česen malo popražimo na olju, da zadiši, in stresemo na grah, dodamo kisló smetano, pretlačimo, lahko tudi s paličnim mešalnikom, popramo in solimo po okusu.

O grahu: obstaja mnogo vrst graha (rumeni grah, zeleni grah ...). Znan je bil že pred dva tisoč leti in je pomembna stročnica; vsebuje veliko vitaminov A in B, mineralov in velik delež beljakovin. Grah pospešuje rast celic, zaradi netopnih vlaknin pa lajša iztrebljanje. © Grah lahko sejemo že zelo kmalu: marca ali aprila in jedli ga bomo že maja ali junija.

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!

Žan in Eva

Lovske tovariše iz Brestanice in Posavja je 7. februarja 2019 pretresla vest, da je po hudi bolezni zaspal v večni sen naš lovski prijatelj **Franc Zorko**.

Še mesec prej smo uživali na skupnih lovih in kovali sme načrte za naprej. Žal je Morana opravila svoje kruto poslanstvo.

Franc se je rodil 1. junija 1953 v Cerkljah ob Krki. Pri osmih letih se je s svojimi starši preselil na Blanco. Po končani elektrotehnični šoli v Krškem se je zaposlil v Termoelektrarni Brestanica, leta 1997 pa je v Brestanici odprl priznano lovsko gostilno Medvedji brlog.

Že v mladih letih je v njem tlela želja, da bi se vključil v zeleno bratovščino. Lovske veščine je spoznaval ob prijatelju, ki ga je večkrat vzel s seboj na lov. Spoznaval je lepote narave in čar lova ter se leta 1978 vključil v LD Brestanica in leta 1979 opravil lovski izpit.

Zaradi njegove vneme za delo v lovstvu je bil leta 1981 imenovan za tajnika lovske družine, leta 1989 pa je bil izvoljen za starešino. Lovsko družino je uspešno vodil do leta 1995 in ponovno v mandatu 2001–2003. Vseh 39 let je deloval v upravnem odboru lovske družine, od leta 1980 pa je deloval tudi v komisijah pri Zvezi lovskih družin (ZLD) Posavja, predvsem v komisiji za izobraževanje. Od leta 1985 je predaval na usposabljanjih za lovske izpite, leta 2016 pa je bil izvoljen v Upravni odbor Lovske zveze Slovenije (LZS).

Franc je verjel, da samo izobraževanje vodi v napredek, zato je leta 1982 opravil izobraževanje za lovskega mojstra. V času njegovega vodenja lovske družine je izobraževanje za lovske čuvaje opravilo 16 članov LD Brestanica. Bil je pobudnik za izgradnjo lovskega strelišča in lovskega bivala na Bohorju. Po njegovi zamisli smo pripravili odmevne lovske razstave ob 40-, 50- in 70-letnici lovske družine, organizirali Tabor mladih lovcev, izdali brošuro Mladi in lov ter zbornika ob 50- in 70-letnici LD Brestanica, organiziral pa je tudi pregledno lovsko razstavo ob 70-letnici ZLD Posavja. Od leta 1989 je v lovski družini skrbel za lovni turizem, od leta 2004 pa je vzorno skrbel tudi za sprejem in oddajo divjadi v hladilnico, ki je bila v njegovem objektu.

Za opravljeno delo v lovskih vrstah je prejel znak za lovske zasluge, srebrni kinološki znak, red III. in II. stopnje LZS, plaketo LD Brestanica, plaketo ZLD Posavja in plaketo Krajevne skupnosti Brestanica.

Težko je strniti misli in doživetja 40-letnega uživanja v prelepi naravi in skupnega druženja na lovskih stezah. Bil je lovec z dušo in srcem, zato je ponosno nosil zeleni lovski krog in mi smo se radi družili z njim.

Vsaka pot se enkrat konča, žal se je prehitro iztekla Francova življenjska pot. Odšel je v spomine. V spomine na klenega, delavnega in preudarnega človeka, pristnega in zvestega lovskega tovariša. Ko so se nad njegovo žaro sklonili številni lovski prapori in mu je v slovo zadnjič zapel lovski rog, so se brestaniški lovci od njega poslovili s pesmijo V gozdu tam, kjer snica se pase. Orosilo se je marsikatero oko, zavedali smo se, koga smo izgubili.

Franc, hvala ti za vse, kar si storil

Narisal: Milan Somar

dobrega za LD Brestanica in slovensko lovstvo, hvala ti za iskreno lovsko tovarstvo in za čas, ki si nam ga poklonil. Želimo ti miren počitek, boginja Diana pa naj ti nakloni častno stojišče v večnih loviščih.

LD Brestanica – F. S.

Zadnji dan starega leta 2018 smo se lovci LD Rogašovci še zadnjič poslovili od najstarejšega člana naše lovske družine – **Štefana Lanjščka**. Njegova knjiga

življenja je bogata, izpisana na mnogih straneh.

Štefan se je rodil 14. decembra 1926

v Dolencih, tik ob madžarski meji. Skupaj z mamo in sestro so živeli na majhni kmetiji, kjer je Štefan veliko časa preživel v naravi – delal je na polju in v gozdu, skrbel za krave na paši ... Življenje v naravi ga je od nekdaj zelo zanimalo. Imel je močno voljo za udejstvovanje na lovu in skrb za divjad. A takrat je veljal zakupniški lovski sistem; med lovce so se lahko vključevali moški, stari več kot 21 let. Nato je sledila okupacija, NOB, aretacija, vojaščina, po vojni dodatno izobraževanje in še drugo. Tudi pokojnikov oče je bil do okupacije zakupni lovec.

Štefana je službena pot vodila v Rogašovce, kjer je bil upravnik kmetijske zadruge. Tod si je ustvaril družino z ženo Sidonijo in sinom Srečkom. V Rogašovcih in nato tudi na Cankovi je kasneje služboval kot matičar. To

je bila njegova zadnja služba pred upokojitvijo.

V Rogašovcih je spoznal starejše lovce iz LD Rogašovci. Na njihovo prigovarjanje je vložil prošnjo za sprejem v članstvo (1958). Pripraviška doba je trajala dve leti. Po končanem lovskem izpitu je postal redni član lovske družine. Leta 1965 je postal tajnik v lovski družini. Bil je tudi iniciator za izgradnjo lovskega doma (1970). Leta 1972 so razvili družinski prapor.

Od leta 1978 do leta 2006 je opravljal funkcijo starešine. Bil je tudi član Upravnega odbora Zveze lovskih družin (ZLD) Prekmurje, predsednik komisije za priznanja in odlikovanja in še bi lahko naštevali. V lovski družini je bil tudi mentor pripravnikom. Bil je član ekipe za športno strelstvo.

Prejel je znak za lovske zasluge, red za lovske zasluge II. in I. stopnje ter srebrni znak za 60-letno članstvo v lovski organizaciji. Bil je tudi vodnik lovskega psov in dober kinolog.

Dragi Štefan, v tvoje življenje je vtakano nešteto drobnih niti in vsaka od njih nekaj pomeni. Veliko si ustvaril za LD Rogašovci. Žal ta zapis ne vsebuje vsega, kajti vse je zapisano v tvoji knjigi življenja, ki se je zaključila 29. decembra 2018. Naj ti bo lahka gorička zemlja.

LD Rogašovci – Š. N.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Ignac Mišmaš, LD Mala gora,
* 28. 6. 1951, † 24. 4. 2019.

Miroslav Režonja, LD Sveta Ana,
* 2. 7. 1931, † 7. 12. 2017.

Miroslav Bratina, LD Hubelj Ajdovščina,
* 30. 5. 1942, † 9. 1. 2019.

Justin Kolarič, LD Raka,
* 15. 9. 1954, † 31. 3. 2019.

Daniel Gradišar, LD Udenboršt,
* 9. 10. 1927, † 24. 12. 2018.

Ivo Verdnik, LD Pesnica Jarenina,
* 20. 12. 1952, † 9. 4. 2019.

Jožef Keršbaumer, LD Vurmat,
* 14. 2. 1949, † 16. 3. 2019.

Alojz Meglič, LD Rače,
* 15. 6. 1955, † 28. 3. 2019.

Vojslav Radojković, LD Rače,
* 18. 8. 1941, † 8. 4. 2019.

Stanko Koritnik, LD Videm ob Savi,
* 13. 11. 1955, † 20. 4. 2019.

Ivan Brence, LD Dole nad Idrijo,
* 16. 1. 1938, † 15. 4. 2019.

Franc Zorko, LD Brestanica,
* 1. 6. 1953, † 7. 2. 2019.

Maksimilijan Višnar, LD Oplotnica,
* 22. 12. 1922, † 2. 4. 2019.

Jože Bučar, LD Toplice,
* 17. 9. 1934, † 18. 3. 2019.

Janko Polič, LD Šentilj,
* 5. 12. 1933, † 10. 3. 2019.

Marjan Potočnik, LD Begunjščica,
* 8. 12. 1936, † 2. 4. 2019.

Janko Škof, LD Polhov Gradec,
* 15. 5. 1929, † 6. 4. 2019.

Anton Velkavrh, LD Dobrova,
* 21. 1. 1931, † 11. 3. 2019.

Franc Škerjanc, LD Materija,
* 2. 2. 1941, † 28. 6. 2018.

Drago Vatovec, LD Materija,
* 7. 9. 1949, † 25. 3. 2019.

Franc Adam, LD Pivka,
* 4. 9. 1940, † 15. 6. 2018.

Janez Šušteršič, LD Pivka,
* 12. 11. 1948, † 12. 7. 2018.

Umrlim časten spomin!

Že petnajstič Arkov memorial

V Lovsko-kinološkem društvu (LKD) Posavja - Krško smo 15. septembra 2018 organizirali že 15. *Uporabnostno tekmovanje v vodnem delu za vse lovske pse*, ki je posvečeno spominu na pokojnega posavskega lovca in kinološkega zanesenjaka **Alojza Arka**. Tradicionalno smo se že sedmič zbrali pred lovskim domom **LD Brežice**. Ob tej priložnosti smo našemu članu **Jožetu Petelincu** ob njegovi 70-letnici v zahvalo za dolgoletno delo v upravnem odboru LKD in za dolgoletne vestno opravljanje naloge praporščaka LKD slavnostno izročili plaketo LKD Posavja - Krško.

Sodniški zbor, ki so ga sestavljali **Franc Turnšek**, **Viktor Čuden** in **Nataša Gederer**, je zbranim vodnikom pojasnil pravila. Nato smo odšli do opuščenega glinokopa v Brezini pri Brežicah, kjer so primerni habitati za vodno in obvodno divjad ter primerna vodna površina za izvedbo tovrstne preizkušnje. Na tekmo so vodniki prijavili devet ptičarjev, ki so se prireditve tudi udeležili. Nekateri so imeli tisti dan pri vodenju srečnejšo roko, kar je razvidno iz doseženih rezultatov.

Zmagovalno prvo mesto (84 točk in I. A nagradni razred) je dosegel **Vinko Božič** z nemško kratkodlakom ptičarko **Kiki Lovrenško**, drugo (80 točk in I. B nagradni razred) **Boštjan**

Foto: Branko Tucovič

Prvi trije pari s sodniškim zborom

Lipar z nemškim kratkodlakim ptičarjem **Asom od Novaka**, tretje (80 točk in I. C nagradni razred) je zavzel **Franc Lipar** z nemškim žimavcem z imenom **Felipe von Jager Jakopčević**, četrto (78 točk in I. D nagradni razred) **Aljoša Šoba** z nemško žimavko **Ajšo vom GSHT**, peto (76 točk in III. A nagradni razred) **Bojan Valenčič** s kratkodlakom vajmarčanko **Freyo izpod Kuma**, šesto (76 točk in III. B nagradni razred) **Dušan Jurkas** z nemško kratkodlakom ptičarko **Carlo Marijo Lord**, sedmo (68 točk in III. C nagradni razred) pa

je dosegla mlada vodnica **Tina Kozlevčar** z nemškim kratkodlakim ptičarjem z imenom **Scott Adin dom**. Žal se tisti dan nista uvrstili dve mladi kratkodlaki ptičarki, ki sta odpovedali v vodnem delu.

Zmagovalna psička **Kiki Lovrenška** je pokazala res vrhunsko delo, brez najmanjše napake, kar je tudi odraz truda njenega vodnika **Božiča**, ki je v njeno šolanje in vadbo vložil veliko požrtvovalnosti, časa in truda. Zato ni presenečenje, da sta zmagala že drugič zapored. Lahko pohvalimo tudi odlično delo

Asa od Novaka. Čeprav je njegov vodnik **Boštjan Lipar** vodil svojega prvega ptičarja, je bil pri šolanju psa zelo uspešen. Odlično delo je pokazal tudi **Felipe von Jager Jakopčević** izkušenega vodnika in tekmovalca **Franca Liparja**.

Vsi uvrščeni vodniki so za prikazane uspehe prejeli diplome, prvi trije pa tudi pokale. Zmagovalec **Božič** pa bo še eno leto hranil prehodni pokal spominskega tekmovanja, poimenovanega po našem zaslužnem kinologu in vodniku ptičarjev **Arku**.

Branko Tucovič

Sem Dina in to je moja zgodba

Sem **Dina**, nemška lovška terierka. Luč sem ugledala 20. aprila 2008. Moj prvi gospodar je bil **gospod Garmut**. Živela sem čisto za avstrijsko mejo, na kmetiji, v družbi svoje mame, bratov in sester. 16. septembra 2008 sem prišla v Celje, v družino **Jurak**. Bila sem srečna, vesela, da sem se prišla k prijaznim in dobrim ljudem, ki so me imeli zares radi in so me sprejeli za svojega družinskega člana.

V stanovanju, kjer smo živeli, mi nikoli niso omejevali prostora. Sedela sem na kavču, spala sem lahko celo v spalnici, tako da nikoli nisem bila sama. Bila sem zares srečna. **Oskar**, ki je lovec, me je takoj peljal v lovišče, da sem spoznala prstoživeče živali. Največ je bilo divjih prašičev. Kmalu se je začelo tudi moje šolanje: najprej mala šola, pa vodno delo in delo po krvni sledi. Vse sem opravila

Foto: Oskar Jurak

Dina

z odliko. Komaj sem čakala, da prideta **Jelka** in **Oskar** iz službe, saj sem vedela, da ima **Jelka** zame vedno kakšen priboljšek, **Oskar** pa me bo s ponosom peljal na lov.

Nekoč sva bila ponoči na preži in moj gospodar je malo zadremal,

jaz pa sem skrbno opazovala in s svojim ostrim smrčkom zaznala prihod divjih prašičev. Hitro sem polizala **Oskarja**, ga dregnila s tačko, da se je zbudil in pogledal, kaj se dogaja. Tisto noč sva uplenila prekrasnega prašiča. **Oskar** je bil

zelo ponosen name. Vrnila sva se domov, kjer sta me že čakala toplo kosilo in kopel, da sem lahko veselo zaspala na kavču v Jelkini in **Oskarjevi** družbi.

Bila sem tudi izreden čuvaj. Prav nikogar, ki ga nisem poznala, nisem spustila v stanovanje. Pregnala sem vlomilca, ki je nepričakovano stopil v naše stanovanje. Upam, da si je zapomnil, saj je zbežal s strganimi hlačami in spominom na moj zob.

Preživela sem res lepih deset let, a kmalu zatem so se začele moje zdravstvene težave. Najprej so mi odstranili štiri zobe. Dobila sem zdravila in stanje se mi je za nekaj časa izboljšalo. Kmalu pa so se težave nadaljevale; imela sem raka v ustni votlini. Na koncu nisem mogla več jesti. Izčrpana sem se morala posloviti na zadnji dan minulega leta. Sedaj sem svobodna. Odšla sem tja, kamor gredo vse zemeljske duše; človeške in živalske.

Dina

MALI OGLASI

Foto: Michael Migos

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terier (SLRLt):

O: 5/I, m: 5/I, 15. 5. 2019.
Janez Srpič,
Cerklje ob Krki 69,
8263 Cerklje ob Krki.
Tel.: 041/984-831.

Resasti jazbečar (SLRJr):

O: 5/I, m: 4/II, 15. 6. 2019.
Primož Žunter,
Okonina 18,
3333 Ljubno ob Savinji.
Tel.: 051/652-682.

Kratkodlaki jazbečar (SLRJk):

O: 5/I, m: 5/I, 23. 5. 2019.
Jože Rojs,
Zavrh 81, 2232 Voličina.
Tel.: 041/642-889.

Nemški gonič (SLRNg):

O: 4/II, m: 5/I, 15. 4. 2019.
Tone Resnik,
Mali Jelnek 7, 1223 Blagovica.
Tel.: 031/704-894.

Slovaški gonič (SLRSK):

O: 4/I, m: 5/II, 27. 5. 2019.
Florijan Peternej,
Brce 10 a, 6250 Ilirska Bistrica.
Tel.: 041/584-193.

Resasti istrski gonič (SLRGlr):

O: 5/I, m: 5/I, 15. 5. 2019.
Janez Šumak,
Braslovče 74, 3314 Braslovče.
Tel.: 041/685-664.

Erdelski gonič (SLREK):

O: 5/I, m: 4/I, 24. 5. 2019.

Matjaž Tašič,

Senadole 32, 6224 Senožeče.
Tel.: 041/354-259.

Bavarski barvar (SLRBb):

O: 4/I, m: 5/II, 16. 5. 2019.
Beno Črešnik,
Sv. Primož na Pohorju 78,
2367 Vuzenica.
Tel.: 040/623-093.

Brandl brak (SLRBb):

O: 5/I, m: 4/I, 4. 6. 2019.
Zdravko Novak,
Tomačevica 23 a, 6223 Komen.
Tel.: 051/460-662.

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):

O: 5/JZP, m: 4/JZP, 1. 6. 2019.
Matjaž Bogataj,
Seljakovo naselje 5, 4000 Kranj.
Tel.: 031/357-187.

Madžarski kratkodlaki ptičar (SLRMvk):

O: tuj plemenjak,
m: 5/JZP, 18. 5. 2019.
Anton Markelj,
Brezje 78 a, 4243 Brezje.
Tel.: 041/324-971.

Angleški špringer španjel (SLRšš):

O: 5/I, m: 5/I, 1. 6. 2019.
Jožef Obal,
Pertoča 6, 9262 Rogašovci.
Tel.: 041/627-103.

Kinološka zveza Slovenije

Orožje in lovska optika

Prodaj kombinirano puško Češka Zbrojevka, mod. 2, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Kahles Helia 6 x 42 (800 €) in **šibrenico** Crvena Zastava, kal. 12-12 (300 €). E-naslov: jurij.pusar@siol.net.

Prodaj repetirno risanico Blaser R93 professional, kal. 8 x 68 S. Tel.: 040/204-230.

Poceni prodaj rusko šibrenico, brezpetelinko, kal. 16-16, daljši cevi, skoraj neuporabljana, in novo **zračno puško**, izredno močno, z ustreznim str. daljnogledom (kal. 22), naboji 5,5 mm. Tel.: 031/892-433.

Prodaj boroveljsko bokarico, gravirano, z menjalnimi cevmi, 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss, 1,5-6 x 4, (Suhlova montaža). Cena po dogovoru oz. 2.100 €; izdelek Boehler Stahl. Tel.: 031/696-163.

Prodaj več pušk: repetirno risanico CZ M70, kal. 7 x 64; bok **šibrenico** IZ 27, kal. 12/12, in **MK-risanico** SSSR, kal. 5,6 mm. Cena po dogovoru. Tel.: 070/711-038; e-naslov: stankak1@gmail.com.

Prodaj kombinirko Merkel, kal. 12/7 x 65 R, in **repetirno risanico** Sauer 100, kal. 223 Rem., s str. daljnogledom Schmidt & Bender Polar, 4-16 x 56, z osvetljeno piko in balistično kupolo. Vse je odlično ohranjeno. Tel.: 041/373-701.

Prodaj nerabljen nemški strelni daljnogled Seeadler, 3-9 x 45 (300 €), in ruska **dvogleda**, 8 x 30 (Zeissove leče), ter 10 x 50, cena (90 €). Tel.: 031/014-448.

Ugodno prodaj bok šibrenico Zafer, kal. 12/12 (76), z menjalnimi čoki. Tel.: 041/212-993 (okolica Nove Gorice).

Prodaj kombinirko Blaser 97, kal. 20 Mag / .308 Win., s str. daljnogledom Zeiss 2,5-10 x 50. Tel.: 041/382-602.

Prodaj novo, nerabljeno lovsko kamero s funkcijo pošiljanja slik na telefon ali računalnik z 12 MP, nevidna IR-bliskavica, odlične fotografije in zanesljivo delovanje. Tel.: 041/353-319.

Prodaj malo uporabljano češko bokarico, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Kahles, 3-9 x 42 (Suhlova montaža). Cena po dogovoru. Tel.: 01/544-53-26.

Lovski psi

Prodaj nemške kratkodlake ptičarje, položene 24. 4. 2019. Mati: Fahra vom Leimbachtal, odl., PZP 55 točk, JZP 171 točk, Ch.J.-SLO, Ch.-SLO, CACIB, BOB, BOG, HD-A, HN. Oče: Xeno vom Geestmoor, V (odl.), bundessieger, LJS, D1, S1, HN, HD-A2.

Mladiči so potomci psov vrhunskih nemških vzrejnih linij Hege Haus, Rothenuffeln, Neuarenberg, Osterberg, Delmehorst. Večina prednikov ima opravljeno Klemmano-vo preizkušnjo. Tel.: 041/753-877. E-naslov: plaznikb@gmail.com. Spletna stran: www.pticarji.com.

JUNI

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)
		vzide	zaide vzide zaide
1. So	4:23	18:31	5:15 20:45 3:48 22:12
2. Ne	4:52	19:40	5:14 20:46 3:47 22:14
3. Po	5:26	20:50	5:13 20:47 3:46 22:15
4. To	6:09	21:57	5:13 20:48 3:45 22:16
5. Sr	7:01	22:59	5:13 20:49 3:44 22:17
6. Če	8:02	23:51	5:12 20:49 3:44 22:18
7. Pe	9:11	—	5:12 20:50 3:43 22:19
8. So	10:25	0:36	5:11 20:51 3:42 22:20
9. Ne	11:40	1:12	5:11 20:51 3:42 22:21
10. Po	12:56	1:43	5:11 20:52 3:41 22:22
11. To	14:09	2:12	5:11 20:53 3:41 22:23
12. Sr	15:22	2:38	5:10 20:53 3:41 22:23
13. Če	16:35	3:04	5:10 20:54 3:40 22:24
14. Pe	17:46	3:31	5:10 20:54 3:40 22:25
15. So	18:57	4:02	5:10 20:55 3:40 22:25
16. Ne	20:04	4:37	5:10 20:55 3:40 22:26
17. Po	21:05	5:17	5:10 20:55 3:39 22:26
18. To	22:00	6:03	5:10 20:56 3:39 22:27
19. Sr	22:47	6:56	5:10 20:56 3:39 22:27
20. Če	23:26	7:52	5:10 20:56 3:40 22:27
21. Pe	23:59	8:53	5:11 20:57 3:40 22:28
22. So	—	9:54	5:11 20:57 3:40 22:28
23. Ne	0:27	10:56	5:11 20:57 3:40 22:28
24. Po	0:52	11:57	5:11 20:57 3:41 22:28
25. To	1:15	12:59	5:12 20:57 3:41 22:28
26. Sr	1:37	14:01	5:12 20:57 3:41 22:28
27. Če	1:59	15:05	5:12 20:57 3:42 22:28
28. Pe	2:23	16:11	5:13 20:57 3:42 22:28
29. So	2:50	17:19	5:13 20:57 3:43 22:27
30. Ne	3:22	18:30	5:14 20:57 3:44 22:27

Prodaj mladiče pasme brandl brak, leglo april 2019, cepljene, čipirane, z vsemi potrebnimi dokumenti in rodovnikom. Tel.: 041/886-116 (Marko).

Sprejemam rezervacije za mladiče resastih jazbečarjev, položene 1. 5. 2019, odličnih in delavnih staršev. Oče in mati imata vzrejno oceno 5/I. Mati ima opravljen VUP I. nagradni razred in VP – 1. mesto. Plemenjak ima naziv JCh-SLO in Ch-SLO. Tel.: 041/362-366 (Boštjan).

Prodaj, mladiča, črno-belo angleško špringer španjelko, staro 9 tednov, potomko delovno-razstavne vzrejne linije. Tel.: 051/338-982.

Drugo

Broške, gumbi, prstani in uhani iz rogova – izdelki umetnostne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodaj poljske (divje) zajce iz vzreje, stare tri mesece, po ugodni ceni. Zajci so prilagojeni in primerani za izpust v lovišče ali za nadaljnjo vzrejo. Tel.: 040/503-781.

Prodaj valilna jajca fazanov, mlakaric ter mlade fazane in mlakarice. Tel.: 041/717-464.

Prodaj novo, nerabljeno, odlično ovratnico za šolanje psov. Vodotesna in z dometom do 800 metrov. Tel.: 041/353-319.

Prodaj dobro ohranjeno terensko vozilo Toyota Cruiser D, 2004, prevoženih 182.000 km. Tel.: 041/844-662.

Prodaj skoraj nenošen slavnostni lovski kroj, št. 54. Tel.: 041/844-662.

Državna vzrejna komisija za barvarje
organizira

samostojno Državno tekmo v delu po umetni krvni sledi za barvarje (CACT)

v soboto, 15. junija 2019, v lovišču LD Jurklošter.

Zbor udeležencev bo ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Jurklošter
na naslovu Lahov graben 10 b, 3273 Jurklošter.

Pravico udeležbe na tekmi imajo barvarji, ki so telesno ocenjeni in že imajo opravljeno
uporabnostno preizkušnjo po umetni krvni sledi.

Tekma bo organizirana po *Pravilniku za samostojno tekmo v delu po umetni krvni sledi*,
število udeležencev bo omejeno.

Zadnji rok prijave je 10. junij 2019 na e-naslov: bojan.debersek@gmail.com.

Informacije:

Bojan Debersek: 041/730-551

Miro Lavrič: 041/470-451

Državna vzrejna komisija za barvarje
Bojan Debersek

Društvo ljubiteljev PTIČARJEV
v sodelovanju z LPN Fazan – Beltinci organizira

7. MEMORIAL VLADIMIRJA PLENIČARJA - UPORABNOSTNA PREIZKUŠNJA V DELU PO UMETNI KRVNI SLEDI ZA VSE PASME PTIČARJEV

po sedaj veljavnem pravilniku o uporabnosti preizkušnji v delu po umetni krvni
sled. Zbor udeležencev: 22. junija 2019 ob 8. uri pred upravo lovišča LPN Fazan
– Beltinci. Preizkušnja je namenjena predvsem vodnikom pričarjev, za katere ni
prijavnine. Število psov je omejeno na 12. Vodnik mora imeti s seboj vso potrebno
opremo za psa in zase, veljavno lovsko izkaznico, člansko izkaznico DLP, originalni
rodovnik in obvezno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini. Prijavo s fo-
tokopijo obeh strani rodovnika pošljite na naslov: Lidija Šmigoc, Bukovci 4, 2281
Markovci. Prijavnico dobite na spletni strani www.dlpslo.si - mobilni 031 616 283 ali
mail: sivilstvo.smigoc@gmail.com

Zadnji rok prijave: 16. junij 2019.

LOVSKA DRUŽINA BLEĐ

priraja v nedeljo, 16. 6. 2019,

7. SEJEM RABLJENE LOVSKE OPREME

Vabljeni na Bled, kjer se bomo ponovno družili ljubitelji rabljene lovske
opreme, lovske literature in lovskih umetnih izdelkov. Gotovo bo za vsak
okus kakšna zanimivost!

Prireditve bo v lovskem domu
na Bledu (Gostilna in picerija Grajska preža)
od 9. do 13. ure.

NE ZAMUDITE,
UDELEŽBA JE BREZPLAČNA!!!

Lovski dom bo odprt eno uro pred začetkom prireditve. Ker je prostor
omejen, bo imel prednost pri izbiri prostora tisti, ki bo prišel prej.

Ludvik Hajdinjak, starešina LD, 070/136-317, lovska.druzina.bled@gmail.com

LOVSKA DRUŽINA BRASLOVČE

vabi na

tradicionalno meddružinsko lovsko
strelsko tekmovanje v počastitev praznika

DNEVA DRŽAVNOSTI

v torek, 25. 6. 2019, z začetkom ob 9. uri, ki bo

NA STRELIŠČU BOŠTUNOVEC, Povrh 83, Braslovče.

Pot do strelišča bo označena iz smeri Celje–Ljubljana, izvoz Šentrupert, smer Logarska
dolina. Strelišče je od avtoceste oddaljeno okrog 4 km (po asfaltni cesti).

PRAVILA TEKMOVANJA – po PRAVILNIKU O LOVSKEM STRELSTVU LZS

ČLANI IN ČLANICE:

- ❖ 15 glinastih golobov – lovski položaj
 - ❖ 5 strelav na tarčo srnjaka ob fiksnem kolu z MK-puško, z optiko ali brez
 - ❖ 5 strelav na tarčo merjasca, prosto, z MK-puško, z optiko ali brez
- Tekmovanje bo ekipno in posamezno, v kombinaciji. Tekmovale bodo tričlanske ekipe iste
lovske družine.

VETERANI (od 55 do 65 let) IN SUPERVETERANI (od 65 let naprej):

- ❖ 15 glinastih golobov – lovski položaj
 - ❖ 10 strelav v tarčo (1 + 5) sede, ob fiksnem kolu, z MK-puško, z optiko ali brez
- Veterani in superveterani bodo lahko tekmovali tudi v članski konkurenci, rezultat streljanja
na glinaste golobe pa se bo upošteval v veteranski oziroma superveteranski konkurenci.

POKALI IN NAGRADE

V članski konkurenci bodo ekipe prejele pokale do tretjega mesta, posamezniki pa poleg
pokalov še lepe praktične nagrade (do desetega mesta).

Članice bodo tekmoval v posamični konkurenci. Prve tri bodo prejele pokale (do petega
mesta tudi nagrade).

Veterani in superveterani bodo prejeli pokale do tretjega mesta, prav tako tudi lepe praktične
nagrade (do petega mesta).

NAGRADNO TEKMOVANJE

Streljanje na glinaste golobe – na izpadanje za lepe praktične nagrade.

Za hrano in pijačo ter dobro počutje bo poskrbljeno!

TEKMOVANJE BO V VSAKEM VREMENU, SAJ SO VSA STRELIŠČA POKRITA!

- ❖ INFORMACIJE: 041/479-582 (Sebastjan Urankar).
- ❖ URADNI TRENING: dan pred tekmovanjem od 16. ure naprej.

Vljudno vabljeni!
LD Braslovče

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
Dobra vidljivost v mraku **SANJU 8x42 WPR**
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letna garancija
Ugodna cena: 210,00 €

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

Sable antilopa:

odstrel že za 2.990 €! Z nami na safariju v Južni Afriki.

Južna Afrika: 10-dnevni safari v 6 dneh lova, odstrelom 6 vrst divjadi,
vsemi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane, za 3.990 €. Termin: 10.–20.
oktober. Za prijave do 10. 6. je **odstrel trofejnega oriksa ali zebre gratis!**
Slovenija: lov in odstrel srnjaka za 350 € v pavšalu.

Hrvaška: 890 € za uplen jelena trofejne vrednosti 150 CIC točk le 1.490 €
s trofejo v medalji. V Sloveniji 1.230 € in 1.950 € za enako močni trofeji.

Rusija: 6 dni lova za 1.990 € na evropskega losa v roku od 23. do 30. 9.
Plačilo po odstrelu: trofeja teže do 10 kg = 2.500 €, 15 kg = 3.990 €.

Kozorog v Kirgiziji: 5 dni lova za 3.500 €, odstrel **kozoroga** ne glede na
trofejno vrednost je 3.000 €. Volk je gratis!

Krompirjeve počitnice na **Mavriciju**: 3-dnevni lov z odstrelom **rusa jelena**
v zlati medalji za 2.990 €. Možnost ribolova na tuno, dorada, marlina ...

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

12,90 €

**Kratke majice z
lovskimi motivi**
100% bombaž, velikosti S - XXXL

AVANTURA

www.avantura.info Avantura Trade d.o.o., Notranjska 4, 6230 Postojna
05 720 40 70 | info@avantura.info

SLOVARMs

Lovska trgovina SloVArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

Telefon.: 05 620 22 08 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

RÖWA
Röbber | AUSTRIA

PROFESSIONAL · RELIABLE · ACCURATE

TITAN^α TITAN⁶ TITAN¹⁶

DD Optics
Präzisions Optik

SWAROVSKI
OPTIK

STEINER
GERMANY

REX zero 1

J.P. SAUER & SOHN
ESTABLISHED 1751

Blaser

Vixen

HAWKE

Verney-Carron

MERKEL

Markel Helix

Najhitrejša premovlečna puška

Blaser
Blaser R8

Heym SR30

Premovlečna puška z možnostjo naprožila ("šnelarja") in
brez doplačila levo kopito in zaklep!

HAENEL
Haenel Jaeger 10

Na zalogi nočni nastavki PARD!

Prodaja vrhunskih izdelkov

- Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint, MTC, Pard
- Puške: Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FX Airguns in Mauser
- Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier & Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italia
- Oblečila: Chevalier

Izvajamo vsa puškarska dela.

Puškarnstvo Špendal

Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307, 031 393 664 email: puskarstvo@siol.net

Nova spletna trgovina:

<http://guns-spendal.com/shop/>

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.

Smolnikova ulica 13,
1000 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5
8x42

Akcijska cena:
199,00 €

NIKON Monarch5
8x42

Akcijska cena:
319,00 €

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

DOG
TRACE

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760

akcija
-20%

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

ds
START
SMART

SEE THE UNSEEN

SWAROVSKI
OPTIK